

Tenketé

Di mpátíri to tìi náaṅtì

Bè yu di mpátíri Tenketé ke yé dii náammè Kuyie ndòò mǎè botí kutenkù. Kàa dó kébanté kutenkù ti fòu kùu miéke kù dòmme nè onitì kó mǎfiè ntúmè dii pátíri miéke nke de kó tináaṅtì bomè.

Di pátíri múnke ti náa nKuyie ndómè kédeeté onitì ke tāāté benitibè mabè ke bè dòònè metaummè, bèè mabè kó yeyètè tu: Abarahammu nè Isaki nè Sakɔbu, kè dè mboní ke kùu dòònè metaummè Isidayεribe.

Di ti náa nKuyie mbenkemè kumáà benitibè nè ku yóó bè bekénèmè nè kù nimè bèè kù tũ nke bè teénnè.

De kó difɔnkùò ke né ti náa nti bo yiemme kù yé mmù ke nyé ke dò nkù nàké tì yóó dɔò, ke nyíé nku tannò nè ku kuó. Di múnke ti náa ndimànni kɔbe bèè do tũ nKuyie mbè do kù tũ mmèè botí.

Di mpátíri náaṅtì duó ke dómme

1. Kuyie ndòòmè kutenkù nè onitì 1:1-2:25
2. Onitì yetemè Kuyie nkè kù wètè koò dɔúnnè dinùù kù yóó ò deetéme 3
3. Kayɛɛ nè Abɛedi be kó tináaṅtì 4
4. Adammu kó kufuku kétuɔkenè Nɔwee 5
5. Menie nkùòmè benitibè kè Nɔwee yenté nè o kɔbe 6-9
6. Nɔwee kó kufuku 10
7. Benitibè maámè didènni Babɛedi kè Kuyie ncánné cǎnné be náaṅtì 11
8. Abarahammu kó tináaṅtì 12:1-25:18
9. Sakɔbu kó tináaṅtì 25:19-37:1

10. Sosèfu kó tináqàntì 37:2-50:26

KUTENKÙ KETÈ MÈS BOTÍ*Kutenkù kó mudàrìmù*

¹ Kuyie nyóó dàò kutenkù kédàò tiwetì nti nè ketenkè.

² Kè ketenkè í mmàke kè dòmme, dèmarè í mbo, kè do dò nkubinku nku ke dò mbi. Kè Kuyie nYáá nnónké ku ìnkè ke nampú. ³ Kè Kuyie mbéi nke dà: Kuwennikuu yènní! Kè kùu yènní. ⁴ Kè kùu pénsìrì kuwenniku ké kù cànné nè dibiìnni, ⁵ kényú kuwenniku ke dà kuyie, nkényú dibiìnni ke dà keyènkè. Kè kuyuokuu buoté kè dikũnweñni buoté. Diyiè ketirì ndi.

⁶ Kè Kuyie ndò: Tiwetì buoté kètóté menie kè mie nní mbo keĩnkè kè metēmè bo ketenkè. ⁷ Kù béi mmemme kè tiwetì buoté kètóté menie, mie nkeĩnkè metēmè ketenkè. ⁸ Kè kùu yú keĩnkè ke dà tiwetì. Kè kuyuokuu buoté kè dikũnweñni buoté. Diyiè dérì ndi.

⁹ Kè Kuyie mbéi nke dà: Menie mmèè kpaá mèe tíí ndèmarè maa, kè ketenkèe feitè. Kè dèe dàò kù yèmmè. ¹⁰ Kè kùu yú dèè waánni ke dà ketenkè, kényú menie nke dà dàméèrì. ¹¹ Kè Kuyie ndò: Titietì nè timútì dèe yènní dèbotí dèbotí kémpéi yebe. Kè dèe dàò kù yèmmè. ¹² Timútì nè titietì kè dèe yènní kémpéi de be, de be. Kè kùu dè pénsìrì. ¹³ Kè kuyuokuu buoté kè dikũnweñni buoté. Diyiè tãánni ndi.

¹⁴ Kè Kuyie nyíé kébéi nke dà: Kuwenniku mbo keĩnkè kémbaati keyènkè nè kuyie nnè yemàrè nè yewe nè yebie, ¹⁵ kémmí keĩnkè nè ketenkè. Kè dèe dàò kù yèmmè. ¹⁶ Kè Kuyie ndò dèmarè dèdèrè dèe

bo mmí, kè dædierè ntú diyìè dîi bo mmí kuyie, kè desámprè ntú otánkù wèè bo mmí keyènkè, ke yíénè siwää. ¹⁷ Kè Kuyie ndè ānné keĩnkè kè dè mmí ketenkè. ¹⁸ Kè dè mmí kuyie nnè keyènkè, ke baàtì kuwenniku nè dibiinni. Kè kùu dè pènsirì. ¹⁹ Kè kuyuokuu buoté kè dikũnweńni buoté. Diyìè naanni ndi.

²⁰ Kè Kuyie ndò: Desĩntékpere demouu buoté menie mmieke, kè sinoo buoté kénheinte keĩnkè, kè dèe dòò kù béimmè. ²¹ Kè kùu dòò siyĩ diesi nè dèe kó dimàà fòu menie mmieke, debotí debotí nè sinoo sibotí sibotí. Kè kùu dè pènsirì, ²² kè dè pā mesàà nke dò dèe pié kèsũũ, nkè siyĩ sũũ mmenie mmieke, kè sinoo sũũ nketenkè ĩnkè. ²³ Kè kuyuokuu buoté kè dikũnweńni buoté. Diyìè nummurì ndi.

²⁴ Kè Kuyie ndò: Ketenkèe peité iwũ imou botí. Icẽwũ dieyi nè isámprì nè ikpawũ ibotí ibotí nè debambaànnè debotí debotí. Kè dèe dòò kù yẽmmè. ²⁵ Kè Kuyie ndòò iwũ ibotí ibotí nè icẽwũ nè debambaànnè demou. Kè kùu dè pènsirì. ²⁶ Kè Kuyie ndò: Tí dònè onitì kòo nti dònè, kémbaké siyĩ nè sinoo sù pùtì keĩnkè, nè iwũ ìi bo ketenkè nè debambaànnè demou.

²⁷ Kè Kuyie ndòò onitì kòo nkù dònè.

Kù do dòò onitidòu nè onitipòkù nwe.

Kù bè dòò kè bè nkù dònèmu.

²⁸ Kè kùu bè pā mesàà nké bè nàké ke dò: Piènnè kèsũũ nképíe nketenkè kemou, ké nkè baké, kémbaké siyĩ nè sinoo sù pùtì keĩnkè, nè iwũ imou ìi bo ketenkè ĩnkè. ²⁹ Kè Kuyie ndò: N di duómumu timútì timou tìi peí nè detie ndemou dèe peí, kè dè bo ntú di kó mudii. ³⁰ N duómumu timútì nè titieti kè tì bo ntú iwũ imou nè tinòtì timou, nè

debaambaànnè deməu de kó mudii. Kè dèe dɔ̀ kù yemmè. ³¹ Kè kùu yà kù dɔ̀ dè deməu ké dè pènsiri. Kè kuyuokuu buoté, kè dikũnwehni buoté. Diyiè kuónni ndi.

2

¹ Mèmmè keĩnkè nè ketenkè dè dɔ̀mè nè dèe kó dimàà bo. ² Kuyie mpĩ nku tǎmmú muməu yewe yèkuò ndi, kéom̀pè diyiè yiènni yiè. ³ Kù di pāmu mesàà nke di cànné kè di tu ku kperi, ke yé kù dèemè ku tǎmmú muməu ke òmpè dii yiè. ⁴ Míe m̀botí nku Kuyie ndɔ̀mè keĩnkè nè ketenkè, nè dèe kó dimàà bo.

Kuyie nkànnemè oniti kupúú sààkù Edenni

Ti Yiè nKuyie ndɔ̀ dii m̀nni ketenkè nè keĩnkè, ⁵ titietì nè timúti dè do í bo, ti Yiè nKuyie mmu ndo í duənni fetafè, oniti mu ndo í bo ke bo nkuuti. ⁶ Mupàã mmamù muù do yièni ke yóòrì ketenkè.

⁷ Kè ti Yiè nKuyie ndɔ̀ oniti nè mutáá, nkéfuute o ãnni muaá nkò məote mufòmmu. ⁸ Kè ti Yiè nKuyie mbuotí detie nkupúú sààkù Edenni, diyiè yièni kèe bíékè, kékanne kù dɔ̀ wèè niti de mièke. ⁹ Kè ti Yiè nKuyie nduó nkè detesààrè debotí debotí yènni, kémpèi yebe kè yè wenni ke naati. Kè kùu soó nkupúú cuokè mutie muù duò mmufòmmu nè muù yéékũnko mesàà ñnè meyei.

¹⁰ Kè kukó ndiekù nyièni Edenni ke yóòrì de kó kupúú kétoté kuce mènàà. ¹¹ Kuketikù yètiri tu Pisɔ̀ kè kù fité dihei bè tu di Afidaa. Kè mesɔ̀ mbo de kó dihei mièke, ¹² mesɔ̀ nkperimè nè tihúúnti fɔ̀ti nè yetásàayè yèè donku deu. ¹³ Kè kudéríkù yètiri tu Kiyɔ̀ kuù fité dihei bè tu di Kuusi. ¹⁴ Kè

kutãánkù kperi tú Tikidi, kuù pũḍ ndiyiè yìèní kèè bíékè ke firì dihei bè tu dì Asidii, kè kunaankù kperi tú Efadati.

¹⁵ Kè ti Yiè nKuyie nkanne onìtì de kó kupúú miéke kòò bo nkù kuuti ke kù bàa. ¹⁶ Kè ti Yiè nKuyie nhò nàké yetannò ke dò: A bo na kényo ndetie ndemou dèè bo kupúú de kó yebe. ¹⁷ A né báá di mùù yíékunko mesàà nnè meyei mmu be, kàa yè di dì yìè a kumu.

¹⁸ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: Dè í wenni onìtì bo mbomè omáà, m bo ò dòò wèè yó nhò dònne koò teennè. ¹⁹ Kè ti Yiè nKuyie ntúóté mutáá nkédònnè iwũḍ imou, nè tinòtì timou kéduó nkè dè nkòrìní onìtì borè, kè kù bo yà ò yóó dè yu yèè yètè. Bá dè, dè do dò nkém̄m̄kem̄mu diyètìrì. ²⁰ Kè Adammu duó nyicewũḍ i yètè kéduó nyikpakpeyi i yètè, kéduó nsinṵ si yètè. Ò me nyí mpètè wèè bo nhò dònne koò teennè. ²¹ Kè ti Yiè nKuyie nduó nkòo yè nkéduó, kè kùu deite kucĩntóo kùmáà kéwēte kēpōnné tikòntì, ²² kétúóté de kó kucĩntóo kédònnè onitipòkù kòò duó nhonitidòu. ²³ Kòo ò yà ke dò:

èhèè! Nte wèè tu n kũḍ kó dikóũ,

n kòntì kó tikòntì.

Bè bo nhò yu ke tú onitipòkù

ke yé Kuyie nhò dòn̄n̄m̄ onitidòu kó dikóũ ndi.

²⁴ Dèè te kòo nitidòu bo yóu o cice nè o yḍ, kétaunnè o pokù kè bèe naá nhonitì omáà.

²⁵ Onitidòu nè o pokù bè do bo yefòkperè nyé, ifei me nyí mbè bo.

3

Onitì yeténèmè Kuyie

¹ Fɛwààfè fɛè do cìl̀nè tiwanwantì timəu ti Yiè nKuyie ndòò tì. Kè fɛè beke onitipòkù ke d̀ò: Mómмуə nwe Kuyie nyèmmè di bá nyo nkupúú kó yetebe yeməuà?

² Kòo nitipòkùu fè t̀énné ke d̀ò: Ti yommu kupúú kó yetebe. ³ Mutie mùù né bo kupúú cuokè, Kuyie ntú ti báá di mu kó yetebe, ti keté ke báá yè kàáké. Kè ti yè di ti bo kú.

⁴ Kè fɛwààfè d̀ò: Di í yóó kú bìtì. ⁵ Kuyie nyèmu ke tú kè di yè di d̀ii yiè, di nuə íbo wénté, kè di kù naánnè ḱyííté mesàà ñnè meyi.

⁶ Kòo nitipòkùu wénté ḱyà yetebe bo nnaatimè, ke wenni fenònfè, ke bo na kòò duó mmeciì, ḱtòte, ḱedi ḱeduó nho d̀òu wèè ò bonè, kòo di. ⁷ Kè be nuə nwénté, kè bèe banté bè bomè yfòkperè, ḱewáá ntifaàtì ḱyi.

⁸ Kuyuoku m̀onnì kè ti Yiè nKuyie nní ncentì kupúú mièke ke náá nkè bè yo, ḱsòri titieti mièke.

⁹ Kè ti Yiè nKuyie nyú onitid̀òu ke d̀ò: A bore?

¹⁰ Kòo kù t̀énné ke d̀ò: N kèè a tammè mme kupúú mièke kè kufòwáá nni mpí nkè n s̀òri, ke yé m bomè difòkperì. ¹¹ Kè ti Yiè nKuyie ndò: We nda nàké ke tú a bo difòkperì, yáà a di ditebii n yè nha báá di d̀i ndi?

¹² Kòo nitid̀òu d̀ò: Onitipòkù a me nni nduó nwè kè ti bo, wèè ñ duó nde kó ditebii kè ñ di.

¹³ Kè ti Yiè nKuyie mbekè onitipòkù ke d̀ò: Dè yíme kàa d̀òò memme? Kòò d̀ò: Fɛwààfè fɛè ñ souté kè ñ di ditebii.

14 Kè ti Yiè nKuyie nnáké fɛwààfè ke dò:

Fṣṣ me ntemè kè dè dṣṣ mie
n da cṣṣmu tiwanwanti timou miεke,
a bo nfūri a pouti,
ke yo mmutáá nsáá.

15 Nè a bo mbomè,
fṣ nnè onitipòkù di báá narike,
o fuku nè a kòku dè báá narike.
O fuku bo pante a yuu,
kàa kòkuu danté o nacènkénni.

16 Kè ti Yiè nKuyie nnáké onitipòkù ke dò:
A peitímù bo yonke mediè.

A ní bo fṣṣté mediè nke né na kṣṣité,
a bo mbúó a dṣṣ kòò da baké.

17 Kè ti Yiè nKuyie nnáké onitidṣṣ ke dò:
A mè nyiemmmè a pokù kpeti
ke di ditebii n yṣ nha báá di di.

M bo cṣṣ ketenkè,
a ní bo kúúti kṣṣṣṣté mediè
nke né na kṣṣṣṣ kṣṣdi.

18 Ketenkè bo mpéi ipo nè tisāmpoti,
kàa nyo ndepaa nkperε.

19 A ní yóó káté meýṣṣṣ mme
kéna kṣṣṣṣ kṣṣdi,

ke yàa wṣṣenè mutáá mmiεke n da dṣṣnè mù.

N da dṣṣnè mutáá mmu
kàa yóó wṣṣe kénaá mmutáá.

20 Kè Adammuu yú o pokù ke dṣṣ Efu, dṣṣ tu
mufòmmu, ke yṣ weè tumè benitibè bemou yṣ. 21 Kè
ti Yiè nKuyie ínukú tikṣṣnti ké bè dàtinné, 22 kṣṣṣṣ
nke dṣṣ: Onitì naánnè tí mbe ke yṣ mesàà nnè meyei,
ti báá yie nkòo tṣṣte ditebii dii duṣ mmufòmmu kṣṣdi

kénfòù sáà. ²³ Kè kùu beti onìti kupúú Edenni miéke, kòo kòte kénkúúti ketenkè, kù ò dònè kè. ²⁴ Mèmmè ti Yiè nKuyie mbetimè onìti kupúú Edenni miéke, kécónné beĩnkèmbàrìbè diyie yìní kèè bíékè kè bè mbaa mutie mùù duò mmufòmmu, ke einko yese kè yè còú nke dò mmuháá.

4

Kayěě nè Abeedi

¹ Kè Adammuu duónè o pokù Efu, kòo púo nképeité denitidabire ké dè yu ke dò Kayěě, ke dò: Tí Yiè nKuyie nkuu te kè m̀ peité onìti. ² Kòo yí kèpeité o nantè Abeedi.

Kè Abeedi ntú owũścēnti kè Kayěě tu otenkúti. ³ Kè tidiitì bi, kè Kayěě waá nképā ti Yiè nKuyie. ⁴ Kè Abeedi yie tóní o pedakè yeketiye kó òmari, dii ā mekùò nképā ti Yiè nKuyie. Kè kùu ò pénsiri kécouté o pānni, ⁵ kéyete Kayěě nè o pānni, kòo miéke peike mediè n kòo ìkèe soute. ⁶ Kè ti Yiè nKuyie nhò beke ke dò: Kayěě dè dòmme kàa miéke peike kàa ìkè sòute? ⁷ Kàa dòò mesàà nha yèmmè yóó narikemu, kàa me ndòò dèè í wenni, meyi mbo a bòrì ke da díí, yetoo ké mè na.

⁸ Mèmmè kè Kayěě náké o nantè Abeedi ke dò: Tí kóté.

Bè kóté dii m̀nni kè Kayěě pĩ nho nantè Abeedi kékuo.

⁹ Kè ti Yiè nKuyie mbéke Kayěě ke dò: Yé a nantè Abeedi borè? Kè Kayěě dò: N yí yé tè borè, n túmu n nantè kóo bàràà? ¹⁰ Kè Kuyie ndò: A dòò ba? A nantè yĩ nkuò nketenkè ke tú m̀ peite. ¹¹ Di m̀nni n da cõmu kàa bo íté kédéténè ketenkè kèè yà a nantè kó

meyĩ nha kùò tè. ¹² A nùí bo kúútí, a báá deíte, a bo nƒírì tipĩtì timòu ke tú ocièntì. ¹³ Kè Kayěě náké ti Yìè nKuyie nke dò: A n tóú ndì tòu cěěmu, m báá na ké dì tò. ¹⁴ A me nni mbètimè yíe nketensààkè, kè n yóó da déténè kénfirì tipĩtì timòu ke tú ocièntì, kòò mòu ñ yà ò yó n kuomu. ¹⁵ De mònnì kè ti Yìè nKuyie ndò: Kòò mòu kùò Kayěě m bo peíte kuce mèyiekè.

Kè ti Yìè nKuyie ncanne Kayěě mecannimè mamè mèè yó nte kè wèè ò yà ò báá ò kùò. ¹⁶ Kè Kayěě íté ti Yìè nKuyie mborè, kékòte kémbo bè tu dè Nòdi, kupúú Edenni, diyìè yìèní kèè bíékè.

Kayěě kó kufuku

¹⁷ Kè Kayěě duónè o pokù, kòò púó nképeité Enòki. Kòò maá diheì ké dì yu o bire yètìrì ke dò Enòki. ¹⁸ Kè Enòkii peité Idadi, kè Idadi peité Meuyeedi. Kè Meuyeedii peité Metusayeedi, kè Metusayeedii peité Demeki.

¹⁹ Kè Demekii puoke benitipòbè bèdébè, kòò ketiwè yètìrì ntú Ada, kòò dérí kperi ntú Sida. ²⁰ Ada wèè do peité Yabaadi bèè ã titouti, ke cěmmù inààke be yààrì. ²¹ Yabaadi nantè do tú Yubaadi bèè bie ntikùtìdùùtì, ke eu itārí be yààrì. ²² Kè Sida yie múnkee peité denitidabire, Tubaadi-Kayěě, kòò mmáátí tinentì tibotí tibotí, menatimè kpeti nè mebirime nè timátì. Kòò tãũ yètìrì ntú Naama.

²³ Kè Demekii náké o pobè ke dò:

Ada nè Sida,

kénténè n kpeti!

Díndi Demeki pobè keè n tú mù!

Onìtì n kòute kè nh ò kùò,

odapàà nni mpoté kè dè màtìnne kè nh ò kùò.

²⁴ Kè bè bo kuò benitìbè bèyiekè

κέπειτε Kayẽẽ bànnì,
 bè bo kuɔ sipísìyiekè nè bèyiekè,
 κέπειτε m bànnì.

²⁵ Kè Adammuu duónè o pokù kòo púo nképeité denitidabire, kòo dè yu ke dò Seti, dèè tu Kuyie nhò duó ndebire kè dè còmmú Abeedi fãtìrì Kayẽẽ do kùɔ wè.

²⁶ Kè Seti múнке peité denitidabire, ké dè yu ke dò Enasi. Dε m̀nǹǹi ndi beǹitib̀e ketém̀e bè bo mbáámm̀e Kuyie nke kù yu ke tú ti Yiè.

5

Adammu kó kufuku kétuɔkenè Nɔwee

¹ Nte Adammu kó kufuku. Kuyie ndòò dìi m̀nǹǹi oǹit̀i kòò d̀onǹǹe kumáà ndi. ² Kù d̀à̀d̀ onitidà̀u nè onitipòkù nwe ké bè pã mesàà, ke p̀ank̀e bè yu ke d̀ò oǹit̀i.

³ Adammu m̀à̀ke dìi m̀nǹǹi yebie ntekòùtè nè sipísitàãti (130) κέpeité denitidabire kè dè nhò d̀onǹe sósó. Kòo dè yu ke d̀ò: Seti. ⁴ Adammu peité dìi m̀nǹǹi Seti kédeè, kénfòù kétuɔke yebie nsikous̀ini (800), κέpié inítidabí nè inítipobí. ⁵ Ò do m̀à̀ke yebie nsikous̀iwei nè sipísitàãti (930) ndi kékú.

⁶ Seti m̀à̀ke dìi m̀nǹǹi yebie ntekòùtè nè yènùmmù (105) κέpeité denitidabire Enasi. ⁷ Ò peité dìi m̀nǹǹi Enasi kédeè kέmm̀à̀ke yebie nsikous̀ini nè yèyiekè (807), κέpié inítidabí nè inítipobí péu. ⁸ Seti do m̀à̀ke yebie nsikous̀iwei nè tepítè nè yédèè (912) ndi kékú.

⁹ Enasi m̀à̀ke dìi m̀nǹǹi yebie nsipísiwei, κέpeité denitidabire Kenanni. ¹⁰ Dε kó dif̀ǹk̀úò kέm̀ɔ̀t̀e yebie nsikous̀ini nè tepítè nè yènùmmù (815)

κέπιέ inítidabí nè inítipobí. ¹¹ Ò do m̀ake yebie nsik̀ous̀iwei nè ỳeǹùmm̀ù (905) ndi k̀ékú.

¹² K̀e Kenanni mm̀ake yebie nsip̀is̀iyiek̀e, k̀epit̀e denítidabire Madadeyedi. ¹³ De k̀ó dif̀onk̀úò k̀émm̀ake yebie nsik̀ous̀ini nè sip̀is̀inàà (840), k̀epié inítidabí nè inítipobí. ¹⁴ Ò do m̀ake yebie nsik̀ous̀iwei nè tep̀ítè (910) nte k̀ékú.

¹⁵ Madadeyedi do m̀ake yebie nsip̀is̀ikuò nè ỳeǹùmm̀ù ndi, k̀epit̀e denítidabire Yederi. ¹⁶ Ò p̀eit̀e Yederi k̀edeè, k̀émm̀ake yebie nsik̀ous̀ini nè sip̀is̀it̀ããti (830), k̀eẁete k̀epié inítidabí nè inítipobí p̀eu. ¹⁷ Ò do m̀ake yebie nsik̀ous̀ini nè sip̀is̀iwei nè ỳeǹùmm̀ù (895) ndi k̀ékú.

¹⁸ K̀e Yederi mm̀ake yebie ntek̀ùt̀e nè sip̀is̀ikuò nè ỳedéè (162), k̀epit̀e denítidabire Eǹaki. ¹⁹ Ò p̀eit̀e Eǹaki k̀edeè k̀éyí k̀ém̀ote yebie nsik̀ous̀ini (800), ye miéke nke ò piém̀e inítidabí nè inítipobí p̀eu. ²⁰ Ò do m̀ake yebie nsik̀ous̀iwei nè sip̀is̀ikuò nè ỳedéè (962) ndi k̀ékú.

²¹ K̀e Eǹaki mm̀ake yebie nsip̀is̀ikuò nè ỳeǹùmm̀ù k̀epit̀e denítidabire Matusademmu. ²² Ò p̀eit̀e Matusademmu k̀edeè, k̀émm̀ake yebie nsik̀ous̀it̀ããti (300), k̀éntaunè Kuyie, k̀epié inítidabí nè inítipobí p̀eu. ²³ Ò do m̀ake yebie nsik̀ous̀it̀ããti nè sip̀is̀ikuò nè ỳeǹùmm̀ù (365) ndi. ²⁴ Ò do taunè Kuyie nku, k̀e k̀uù ò t̀ùótè k̀ék̀onnè ku cie k̀e b̀eè ò m̀ãnt̀oo.

²⁵ Matusademmu do m̀ake yebie ntek̀ùt̀e nè sip̀is̀ini nè ỳeyiek̀e (187) ndi k̀epit̀e denítidabire Demeki. ²⁶ Ò p̀eit̀e Demeki k̀edeè k̀émm̀ake yebie nsik̀ous̀iyiek̀e nè sip̀is̀ini nè ỳedéè (782), k̀epié ini-

tidabí nè initipobí péu. ²⁷ Ò do mọke yebie nsikousìwei nè sipísìkuò nè yèwei (969) ndi kékú.

²⁸ Kè Demeki mmọke yebie ntekùtè nè sipísìni nè yèdèè (182), kèpèitè denitidabire, ²⁹ kè dè yu kè dò Nọwee, kénnaá nke tú: Yie nweè yóó ti bántè nè mutōmmú ti pī mmù yewe yemau, kè yé ti Yiè nKuyie ncōōmè ketenkè. ³⁰ Ò pèitè Nọwee kèdèè, kèwète kémote yebie nsikousìnummù nè sipísìwei nè yènummù (595), kèpié initidabí nè initipobí péu. ³¹ Ò do mọke yebie nsikousìyiekè nè sipísìyiekè nè yèyiekè (777) ndi kékú.

³² Nọwee do yóó mọte initidabí itāāti ìlè yètè tu Semmu nè Kammu nè Safeti kè mọke yebie nsikousìnummù (500) ndi.

6

Kuyie ndèmmumè kù dōdōmè onìti

¹ Benitibè sūū ndìlè mōnnì ketenkè ìnkè kèpié besapàmbè. ² Kè kèìnkè kó bekperibèe yà de kó besapàmbè wennimè mesàà, kètānkè bè dó bè, kèpuoke. ³ Kè ti Yiè nKuyie ndò: M báá yóu kè benitibè bie nní nfòu kémote, bè tu benitibè mbe, bè bo mmọke yebie ntekùtè nè sipísìdé (120) kékú. ⁴ Tidadieti tiì do bo de mōnnì kénsoké kè bo. Kèìnkè kó bekperibè do kàtení kèduónè besapàmbè kè bèe pié tinti, tiì do nọ ndemau kè ti yètè feì.

⁵ Kè ti Yiè nKuyie nyà benitibè borime í wennimè kè bè baa dó kèndōori meyei nsáà. ⁶ Kè ti Yiè nKuyie nyèmmèe caàrè kè kùu demmu kù dōdōmè onìti. ⁷ Kè ti Yiè nKuyie ndò: M bo kuò benitibè n dōdò bè, kèkuò iwūō dieyì nè isànpòlì nè sinō, n dèmmumu n dè

dòòmè. ⁸ Kè Nòwee yie me mpété mesàà nti Yiè nKuyie mborè.

Nòwee dòòmè tedabεεcǐtè

⁹ Nòwee do tú onitisàù nwe ke dɔ̀rri Kuyie ndómè ke kù tũ, ¹⁰ kèpéité initidabí ìtããti: Semmu nè Kammu, nè Safeti.

¹¹ De kó dimònni benitibè do dɔ̀rimu, ke mènke dɔ̀ri mediè mbá dè í nnaati Kuyie. ¹² Kè kùu wénté kutenkù kénsó nkù cààrè, kè benitibè bemou dɔ̀ri bá be borime í wenni. ¹³ Kè Kuyie nnáké Nòwee ke dò: M bo kuɔ̀ dì mmònni benitibè bemou bè dònneumu, kè be yonku deuke, m bo bè kùɔ̀. ¹⁴ Á dɔ̀ò tedabεεcǐtè nè idéi ìi kpeñni, kécíéké tidieti kè tì nsũ, kéwaá mmumòmmu kéfiéti mǐfiè nte mieke nè te ìnkè. ¹⁵ Nte a yóó tè dɔ̀ò mǐé botí: Te okùmè mbo métiṛi tekòutè nè sipísìnùmmù (150), mǐpǐkùmè métiṛi sipísidé nè bènùmmù, mǐcómme métiṛi tǐpítè nè bènùmmù. ¹⁶ Á tè dɔ̀ò kǐpǐ ntipǐmpǐnti nè kumarí de cuokè, kè mǐfiè nní nfeí ke mǎnnè métiṛi kó dikéè. Kàa keuté dibòri te píkù, kéãnné timùmmùnti titããti. ¹⁷ De mònni m bo duó nkè fetaafeè ni kè menie mpíe nkékuɔ̀ dǐè kó dimàà fòu ketenkè ìnkè. ¹⁸ De mònni m bo da dɔ̀ònè metaummè kàa ta tedabεεcǐtè mieke nè a pokù nè a bí nè i pobè. ¹⁹ Á tanné dǐè kó dimàà fòu ketenkè ìnkè tedabεεcǐtè mieke, dedaarè nè deniire kè dǐe yenté. ²⁰ Tiwanwanti timou botí nè iwũɔ̀ dedaarè nè deniire, sinɔ̀ diesi nè sisàmposi, nè debambaànnè debotí debotí, dè yóó kǎtenímu a borè ke bo yenté. ²¹ Á waá mmudiì mubotí mubotí, a kǔmu nè tiwanwanti kǔmu kè dí nyo. ²² Kè Nòwee yie nkédòò Kuyie nhò nàké tì timou.

7

Nɔwee tamè tedabεεcɛ̀tè

¹ Kè ti Yiè nKuyie nnáké Nɔwee ke dò: Ta tedabεεcɛ̀tè f́ nnè a cɛ̀tè kɔbe. N ś nfóò máa yie n kpeti a kɔbe cuokè. ² Á túóté iwũṣ ibotí ibotí bè n feu ì idéi idéi, fedaafè nè fenife kuce mèyiekè kétúóté bè í n feu ì idéi máa fedaafè nè fenife, ³ kétúóté sinṣo sibotí sibotí sùdésì dēsì, tēdaatè nè teniite kuce mèyiekè, kè sù sɔtè kubotí ketenkè ìnkè. ⁴ Yewe yèyiekè kó difɔnkúò n yóó cūũnko fetāafè nfe kè fè nniu ke dò yewe sipísìnàà nè deyènnè sipísìnàà, kékua n dṑṑ dèè kó dimàà ketenkè ìnkè. ⁵ Kè Nɔwee yie nkédṑṑ ti Yiè nKuyie nhò nàké tì timou.

Menie mpíemmè ketenkè ke kùṑ denennè demou

⁶ Menie ndo yóó píe nketenkè ke ś nNɔwee m̀ake yebie nsikousikuṑ (600) ndi. ⁷ Wenwe nè o pokù kè bèe ta tedabεεcɛ̀tè nè o bí nè i pobè ke bo yenténè menédiemè, ⁸ nè iwũṣ bè feu ì Kuyie nnè bè í kù feu ì, nè sinṣo nè dèè kó dimàà fòu ketenkè ìnkè. ⁹ Kè dè nkəríní dedaarè nè deniire, ke taà tedabεεcɛ̀tè Nɔwee borè Kuyie mbéi mmèè botí. ¹⁰ Yewe yèyiekè kó difɔnkúò kè fetāafèe tuakeni, kénniu kápíe nketenkè.

¹¹ Nɔwee do m̀ake yebie nsikousikuṑ (600) ndi, dibenni kóo t̀ankù dériwè diyie tɛpítè nè diyiénni, kè yebire ntōnní menie nkè iwetiborii kpeté. ¹² Kè fetāafè nniu ke dò iyie nsipísìnàà deyènnè sipísìnàà. ¹³ De m̀onnì Nɔwee nè o pokù nè o bí Semmu nè Kammu nè Safeti nè be pobè, kè bè ta tedabεεcɛ̀tè ¹⁴ nè tiwanwantì tibotí tibotí, nè iwũṣ ibotí ibotí nè tinòtì nè debambaànnè nè tipumpùtì. ¹⁵ Dèè kó

dimàà weí kè dè nkòrì Nòwee borè debotí debotí, dèdaarè nè deniire. ¹⁶ Kè dèe kòtoo bá dè kè dè nneínè de pokù kéta tedabεεcǐètè ti Yìè nKuyie ndo nàké Nòwee ke dò dè yóó ndòmmè. Kè Kuyie nkpetínné dibòrì.

¹⁷ Kè fetaafe nniu ke dò yewe sipísìnàà, kè menie nsũũnko kè tedabεεcǐètè nòńké me ìnkè. ¹⁸ Kè menie mpíe mmèdiè nkè tedabεεcǐètè nnónké me ìnkè. ¹⁹ Kè menie ndòke píe nkédátínné yetārè diyè, ²⁰ kédátínné yetārè yèè dòke deu mediè, késénté kè dèe pǐēté mètìrì bèyiekè. ²¹ Kè dèè kó dimàà fòu ketenkè ìnkè, iwũõ, nè tiwanwanti nè desĩntékpere demou, dèè bo ketenkè ìnkè kè dèe kú demou. ²² Demou dèè bo ketenkè ìnkè ke weí kè dèe kú. ²³ Menìme dèè kó dimàà weí: Benitibè nè iwũõ nè tiwanwanti, dè kumè. Kè Nòwee weè maa nkpaá nè o cǐètè kòbe bèè do ò bonè tedabεεcǐètè miεke.

²⁴ Kè menie nní mpíéké ketenkè ke dò yewe tekòutè nè sipísìnùmmù (150).

8

Nòwee yèmè tedabεεcǐètè

¹ Kuyie nyí nyè nNòwee kpéi nnè iwũõ nè tiwanwanti dèè do ò bonè tedabεεcǐètè miεke, kèduó nkè kuyaakù nfuu ketenkè kè menie nní nkékú. ² Kè yebiree yóu yè bo ntòmmè menie, kè iwetiborii Ìtínné kè fetaafe cómmú. ³ Yewe tekòutè nè sipísìnùmmù (150) kó difõnkúò kè menie nní nkékú sám̀pó sám̀pó. ⁴ Otànkù yiénwè diyìè tepítè nè diyìènni kè tedabεεcǐètè cómmú ditārì bè yu di ke tú Adadati di ìnkè. ⁵ Kè menie nní nkpaá yaari kétuòke otànkù píínwè diyìè ketirì yìè, kè yetārè yómmè feité.

6 Diyiè sipísìnàà yiè kè Nəwee kpeté tɛbòtè ò do ãnné tɛ, 7 kédennɛ dikākāã kè dii kɔtɛ kɛwɛtɛní. Kòo nkpaá kɛmmú mɛniɛ mbo deèmè. 8 De kó difɔnkúò kòo dennɛ tɛnónkpetɛ kɛ bo yà kè mɛniɛ ncòòtɛ. 9 Tɛ mɛ nyí mpètɛ tɛ bo cómmú dɛ, kɛ yé mɛniɛ ndo kpaá píékémè kɛtenkè kɛmɔu, kè tɛɛ wɛtɛní o borɛ, kòo youtɛ o nòutɛ kɛ tɛ pī nkétanné kudieku, 10 kɛyóu kè dɛ mməke yɛwɛ yɛyiekè kòo wɛtɛ kɛ tɛ dɛnnɛ. 11 Kè tɛ nwɛtiní kuyuoku kɛ tɔní kufāāsūūkù makù, kè Nəwee banté mɛniɛ ncòòtɛmè, 12 kɛyóu kè dɛ mməke yɛwɛ yɛyiekè kòo wɛtɛ kɛ tɛ dɛnnɛ, bá tɛ í nwɛtɛní.

13 Dibenni pànni kó diyiè ketirì yiè, kɛ ś nNəwee m̀kɛ yɛbie nsikɔusìkuò nè dìmáà (601) kè mɛniɛ nkũũ, kòo dátɛ tipĩmpĩnti kɛyà mè kũũmè. 14 Dibenni pànni kóo t̀ankù déríwè, diyiè sipísidé nè diyiènni kè kɛtenkè kɛ kpeí paíí.

15 Kè Kuyie nnáké Nəwee kɛ d̀: 16 Yè nè a pokù nè a bí nè i pobè. 17 Dennɛ iwũɔ ibotí ibotí tiwanwanti nè tinòti nè dɛbambaànnè, kè dɛɛ pɛtɛ kɛsũũ nkɛtenkè ìnkè. 18 Kè Nəwee yè nè o pokù nè o bí nè i pobè, 19 kédennɛ tiwanwanti nè iwũɔ dɛbotí dɛbotí nè sínɔ nè dɛbambaànnè.

20 Kè Nəwee maá diwũɔt̀nni ti Yiè nKuyie nkpeí, kɛtúótɛ iwũɔ nè sínɔ bè feu dɛ ti Yiè nKuyie ndɛmarè marè, kɛ dɛ flé ti Yiè nKuyie ndiwũɔt̀nni ìnkè kɛtuɔ. 21 Kè ti Yiè nKuyie nkeè dɛ kó kufɔ̀ku kè dɛɛ kù narikɛ kè kù d̀: N tɛnkɛ í yóó cɔ̀ kɛtenkè, kɛ yé onitì yèmmè í wennimè nè ò bomè. N tɛnkɛ báá kuɔ dɛɛ kó dimáà wéi m mɛ ndòò mèè botí.

22 Nè kɛtenkè bo mbomè,
mubɔtimù nè mudidèi,
muséé nnè kuyiìnkù,

dipaà nè diyõð,
 kuyie nnè keyènkè,
 dè yó mbomu sáà.

9

Kutāmmeyāri kó mēbenkùmè

¹ Kè Kuyie mpā Nōwee mesàà wenwe nè o bí ke dō: Piénè kēsũũ nképié nketenkè. ² Tiwanwanti timou: Iwũõ nè sinou nè siyĩ, debambaànnè demou dè bo ndi dé, kè dí ndè baké. ³ Dèè kó dimàà nampú ke weí n dè ndi duómmu kè dè bo ntú di kó mudii, n di duó mmèè botí titebiiti. ⁴ Di né báá cááké feàfè yĩ, mmufòmmu bo mēè mieke. ⁵ Nyénè ke tú n yóó peitemu bèè kòu benitibè képeite iwũõ nè tiwanwanti tì kòu benitibè.

⁶ Wèè kùò onitì,
 onitì weè múnke yóó ò kùò.

Ke yé n dòòmè onitì
 ke dōnnenè m máà ndi.

⁷ Di pié mesàà nkēsũũ ketenkè ìnkè, ké nkè baké.

⁸ Kè Kuyie nyíé kénáké Nōwee nè o bí ke dō: ⁹ N di dōunnè dinùù ndi f́ nnè a yaábíò, ¹⁰ nè iwũõ ìì do di bonè tedabεεcǐètè mieke sinou nè iwũõ nè tiwanwanti dèè yóó buoté. ¹¹ N di dōunnè dinùù ndi ke tú, n ténke báá duó nkè menie mpíe nketenkè kékuò dèè kó dimàà bo. ¹² Nte n yóó dōò mēè benkùmè kè mē mbo sáà, ke benkú mí nnè díndi nè dèè kó dimàà weí ti kó metaummè. ¹³ Nh ānnè kutāmmeyāri nku tiwetì kè kù bo mbenkú mí nnè díndi ti kó metaummè, ¹⁴ kè fetāafè níí kpèri kùu yènní, ¹⁵ kè n dentení metaummè mēè bo mí nnè díndi nè dèè kó dimàà weí ketenkè ìnkè

ti cuokè, meniè nténke báá píe nketenkè ké di kuò.
¹⁶ Kutāmmeyāri níí bo yènní yewetè ìnkè, kè n kù
 yà, kédenteni metammè mèè bo mí nnè díndi nè
 dèè kó dimàà weí ketenkè ìnkè ti cuokè. ¹⁷ Kè Kuyie
 nnáké Nōwee ke dò: Kutāmmeyāri kuú yó mbenkú
 n taunèmè ketenkè kòbe.

Nōwee muómmè menaà

¹⁸ Nōwee bí ì do yènnímè tedabecfètè ìnyi:
 Semmu nè Kammu nè Safeti. Kammu weè naá
 nKannahā kòbe kóo cice. ¹⁹ Nè Nōwee bí itāati
 mièke nke ibotí sūmmè ketenkè ìnkè.

²⁰ Nōwee weè tu otenkúti ketiwè weè fiíkú detie
 mbè tu dè fínyí, ²¹ kényà de kó menaà nkémuó nkédáté
 o yààti kénduó o dieku difòkperi. ²² Kè Kammu
 Kannahā kòbe kóo cice yà o cice Nōwee fūð feímè,
 kényè kénáké o tebíí sidé ditowaà. ²³ Kè Semmu
 nè Safeti kè bèe buuté kuyààkù kénkéri be fònkúò
 kétuòke kòò dàtinné, bá bè í nyà be cice fūð. ²⁴ Nōwee
 naà nyè dìi mōnni kòo keè o b́yāātè dòò dè, ²⁵ kébéi
 nke dò:

A bo yà f́ nKannahā!

A bo ntú a tebíí mièke kudaakù sōnsōnku,

²⁶ Kòo yíé kébéi nke dò:

Ti Yiè nKuyie ñdòò mesàà nSemmu

kè Kannahā ñtú o kó kudaakù.

²⁷ Kuyie ñdòò mesàà nSafeti nè Semmu kè bè

ñwē nke bo,

kè Kannahā ñtú be kó kudaakù.

²⁸ Meniè nkùò dìi mōnni benitibè kédeè, kè Nōwee
 mmòke yebie nsikousitāati nè sipísìnùmmù (350)
 ndi, ²⁹ ké nyóó kú ke mòke yebie nsikousiwei nè
 sipísìnùmmù (950).

10

Nəwee kó kufuku

¹ Nte Nəwee bí, Semmu nè Kammu nè Safeti kó kufuku meniε ndo kùò benìtìbè kédeε, kè bεε piému ibí.

² Safeti kó ibí tú: Kəmεε nè Makəku nè Madaii nè Yafāā nè Tubaadi nè Mεsεki nè Tidaasi. ³ Kəmεε kó ibí tú: Asekənaasi nè Difati nè Tokadima. ⁴ Yafāā kó ibí tú: Edisaa nè Tadisisi nè Kitimmu nè Dodanimmu. ⁵ Bεε do sūū nkécíété kémaá dàméèri také kécānné cānné ibotí bε náànti dò ndømmè.

⁶ Kammu kó ibí tú: Kuusi nè Misidaimmu nè Puti nè Kannahāā. ⁷ Kuusi kó ibí tú: Sebaa nè Afidaa nè Sabitaa nè Dayemaa nè Sabitekaa. Dayemaa kó ibí tú: Sebaa nè Dedanni. ⁸ Kuusi wεè do wεte képeité Nεmmudoti wεè do náá nhokpàrì ketiwè ketenkè ñnkè. ⁹ Nεmmudoti do tú opaawaà ndiεwè nwe kè ti Yiè nKuyie nwùó. Dεε te kè bε ãã yí ti Yiè nKuyie nda teennè kàa ntú opaawaà ndiεwè Nεmmudoti do dòmmè. ¹⁰ Nte yehékè ketiyè ò do baké yè: Babεedi nè Edesi nè Akadi nè Kadineε. Dε kó yehékè do bo Sindaεa miεke nke. ¹¹ Kè Nεmmudotii íté dε kó dihei kékote Asidii kémaá Ninifu nè Debotidii nè Kadaa. ¹² Kè Desāā εi dii mbo Ninifu nè Kadaa diheidiε dε cuokè.

¹³ Misidaimmu yaábí tú Dudimmu nè Anamimmu nè Deabimmu nè Nafutuyimmu ¹⁴ nè Patidoosi nè Kasiduimmu nè Kafutəə, bεε pié Fidisitēēbε.

¹⁵ Kè Kannahāā peité Sidonni o kóò Po nè Eti. ¹⁶ Kè Kannahāā yaábí ntú: Yebusiibe nè Aməriibe nè Kidikasiibe ¹⁷ nè Efibe nè Adikiibe nè Siniibe ¹⁸ nè Adifadiibe nè Semadiibe nè Amatiibe. Dε kó difōnkúò kè Kannahāā kəbεε cíété, ¹⁹ kékari Sidonni bε tenkè dε nketé kécuó nKedaadi nè Kasaa,

Sodammu nè Koməə bíékè, Adimaa nè Seboimmu kéntə kétuəke Desa. ²⁰ Kammu kó ibí nyi ì do yàte tinaàmùntì, kékari yehékè be náàntì cáá ncáámmè nè be botí.

²¹ Kè Safeti kóo kótì Semmu múnkeε məote ibí, weè tu Ebeε kóo yàrì. ²² Kè Semmu kó ibí ntú Edammu nè Asuu nè Adipakisadi nè Dudi nè Aramu. ²³ Kè Aramu kó ibí ntú: Uusi nè Udi nè Ketεε nè Maasi. ²⁴ Kè Adipakisadi ntú Sedaa cice, kè Sedaa ntú Ebeε cice. ²⁵ Kè Ebeεε mməke ibí ìdèí, kè deketirè yètìrì ntú Pedeki (dèè tu meyatimè). De kó dimənnì ndi ibotí do yàtemè, kòo nantè yètìrì ntú Yokitāā. ²⁶ Kè Yokitāā peité Adimədadi nè Sedefu nè Asadimafeti nè Yedaki, ²⁷ nè Adodammu nè Usadi nè Dikida, ²⁸ nè Obaadi nè Abimmayεedi nè Sebaa, ²⁹ nè Ofiidi nè Afidaa nè Yobabu. Beməu memme be tu Yokitāā bí nyi. ³⁰ Bè do bo Mesa ei ndi kéntə kétuəkenè Sefaadi tāri, diyìè yìèní kèè bíékè. ³¹ Kè Semmu kəbe múnkeε yè kécánné yehékè, yehékè be náàntì dò mmèè botí.

³² Nəwee bí kó iwuə nyi memme, bè ì cáñnémmè ibotí ibotí. Menie ndo kùə benìtibè kédeè kè beè pié ibotí iməu ì bo kutenkù miεε.

11

Didènnì bè tu dì Babεedi di kó mumarimù

¹ Benìtibè beməu do náá ntináàntì timáà ndi, onìtì náàntì do í cáá. ² Kè bèε kəte diyìè yìèní kèè bíékè kényà kubiriku makù, dihei bè tu dì Sindeaa ke bo maá, ³ kénáké betəbè ke dò: Íténè kè ti pííkú yedombie, ké yè pūñné kè yèε kpenke kéndò nyetāre, kè tí waá nkùtìnòđ kénsĩékù. ⁴ Kè tí maá dihei, kémaá

didènni kè dii kááké tiweti, kè ti yètìrìi feité, kè ti báá cíété ketenkè kemou.

⁵ Kè ti Yiè nKuyie ncúténí ke bo yà benitibè maá dii ei nè didènni. ⁶ Ke dò: Bè mè ntúmè kubotí kùmáà kòbe ke náá ntináànti timáà, demarè í yóó bè ditinné bè yóó namu kédòò bè dómè. ⁷ Ti cúténè kékaké be náànti, kè bè nnáá nke í yo betòbè tu mù. ⁸ Kè ti Yiè nKuyie mbè cíe nketenkè kemou, bá bè í mmaá de kó dihei. ⁹ Deè te kè bè yu de kó didènni ke tú Babeedi. Ti Yiè nKuyie nde nkaké benitibè náànti, ké bè cíe nketenkè kemou mieke.

Semmu kó kufuku kéntò kétuakènè Abarammu kòku

¹⁰ Semmu kó kufuku tú kuu: Ò do mòke yebie ntekòtè (100) nte kèpeité Adipakisadi ke sò ndè mòke yebie nyèdéè nè menie nkúòmè benitibè. ¹¹ De kó difōnkúò, kèmmòke yebie nsikòusinùmmù (500) kèpié bedapàmbè nè besapàmbè.

¹² Kè Adipakisadi mmòke yebie nsipísitàāti nè yènùmmù kèpeité Sedaasi. ¹³ De kó difōnkúò kèmmòke yebie nsikòusinàà nè yètāāti (403), kèpié bedapàmbè nè besapàmbè.

¹⁴ Kè Seda mmòke yebie nsipísitàāti kèpeité Ebee. ¹⁵ De kó difōnkúò kè Ebee mmòke yebie nsikòusinàà nè yètāāti (403) kèpié bedapàmbè nè besapàmbè.

¹⁶ Kè Ebee peité Pedeki kédeè kèmmòke yebie nsipísitàāti nè yènàà kèpeité Pedeki. ¹⁷ De kó difōnkúò kè Ebee mmòke yebie nsikòusinàà, nè sipísitàāti (430) kèpié bedapàmbè nè besapàmbè.

¹⁸ Kè Pedeki mmòke yebie nsipísitàāti kèpeité Deyuu. ¹⁹ De kó difōnkúò kèmmòke yebie

nsikousidé nè yèwei (209), képié bedapàmbè nè besapàmbè.

²⁰ Kè Deyuu mmàke yebie nsipísitàāti nè yèdèé képeité Seduki. ²¹ De kó difōnkúò kèmmàke yebie nsikousidé nè yèyiekè (207) képié bedapàmbè nè besapàmbè.

²² Kè Seduki mmàke yebie nsipísitàāti képeité Naṣṣ. ²³ De kó difōnkúò kèmmàke yebie nsikousidé (200) képié bedapàmbè nè besapàmbè.

²⁴ Kè Naṣṣ mmàke yebie nsipísidé nè yèwei képeité Tedaa. ²⁵ De kó difōnkúò kèmmàke yebie ntekḍùtè nè tepíítè nè yèwei (119), képié bedapàmbè nè besapàmbè.

²⁶ Kè Tedaa mmàke yebie nsipísiyiekè, képeité Abarammu nè Naṣṣ nè Atāā.

²⁷ Tedaa kó kufuku nku, weè peité Abarammu nè Naṣṣ nè Atāā. Kè Atāā peité denitidabire Dōti, ²⁸ kékú, bè ò peité diì eì Uudi Babidōnni kó ketenkè miēke, kòo cice Tedaa kpaá fòù. ²⁹ Kè Abarammu puoke Saraii kè Naṣṣ puoke Midikaa Atāā kóo sapàà. Atāā weè múnke do peité Isikaa. ³⁰ Saraii do tú tēhāũnte nte kénkpa dēbire.

³¹ Kè Tedaa túóté o kóo dapàà nhAbarammu nè o yaàbire Dōti Atāā bire nè o còkù Saraii o kóo dapàà nhAbarammu pokù. Kè bèe íté Uudi eì Babidōnni tenkè kékote Kannahāā tenkè, kētuake Anaa eì ké nke mbo. ³² Kè Tedaa nyóó kú ke màke yebie nsikousidé nè yènùmmù (205).

ABARAHAMMU KÓ TINÁĀŃTÌ

12

Kuyie nyēmme Abarammuu íte o tenké

¹ Kè ti Yiè nKuyie nnáké Abarammu ke dò: Íté a tenké, a kɔbe borè, a cice cîètè, kékɔte n yóó da benke kèè tenké. ² M bo da dɔ̀dɔ̀ mesàà nkàa botíi sũũ, kàa yètìrìi feité mēdiè. Fǒǒ̀ yó nte kè ibotí iməuu pété mesàà. ³ M bo dɔ̀dɔ̀ mesàà mbèè yóó da dɔ̀dɔ̀ mesàà, kédɔ̀dɔ̀ meyei mbèè bo nda dónè meyei. Fǒǒ̀̀ yó nte kè n dɔ̀dɔ̀ ibotí iməu mesàà.

⁴ De m̀d̀nnì ke ś nhAbarammu m̀d̀ke yebie nsipìsiyiekè nè yènùmmù. Kè ti Yiè nKuyie nhò nàké ke dò: Íté Anaa èi. ⁵ Kòo yie nkéité kénneínè o pokù Saraii nè o nantè birɛ Dɔti kéntə o kperɛ deməu nè o daati ò do donté ti Anaa èi, kékété kécuó nKannahã bíékè, kétuəke Kannahã.

Abarammu bomè Kannahã kékɔte Esibiti

⁶ Memme kè Abarammuu pǔ̀tè Sisemmu èi kétuəke dibòrì mari bè tu di Mòdee mutie mamù borè. De kó dim̀nnì Kannahã kɔbe beè do dè bo.

⁷ Kè ti Yiè nKuyie mbenke kumáà Abarammu kóò nàké ke dò: N yóó duó nke ntenké nke a yaàbí. Kè Abarammuu maá ti Yiè nKuyiendiwũ̀st̀nnì de kó dibòrì. ⁸ Ò de nyité kékɔte yetārè kó diheì Betɛedi diyie yìenì kèè bíékè, kékari Betɛedi nè Aii de cuokè ke tó maá ti Yiè nKuyie ndiwũ̀st̀nnì terì kébántè ti Yiè nKuyie nké kù yu ke dò o Yiè. ⁹ Kè Abarammu ñkàtì ke sɔ̀tì ke wetí Nɛkebu tempǔ̀ mbíékè.

¹⁰ Kè dik̀nnì dierìi tanní diheì kè Abarammuu íté, kékɔte Esibiti tenké kémbo ke dò yem̀d̀rè mayè.

¹¹ Bè tùəke diì m̀d̀nnì Esibiti kéntati diheì, kè Abarammuu náké o pokù Saraii ke dò: N yému a túmè oposáátì, ¹² Esibiti kɔbe yóó yà a wennimè ke dò a tú m pokù nwe, ké n kuə ké da yóu. ¹³ Á bè nàké

ke dò n tú a tãũ nwe kè bè nni ndɔ̃ri mesàà nha kpéí, kè nni nfòù.

¹⁴ Bè tũ̀koo dìi m̀nni Esibiti mieke kè Esibiti kɔ̀be yà o pokù wennimè mediè. ¹⁵ Kè Esibiti kóo kpààti kó betɔ̃mbèe kɔ̀te ké nhò sãnti okpààti ìkè, kóò tũ̀oté kékɔ̀tenè okpààti cĩètè. ¹⁶ Nè o kpéí nkòo kpààti d̀d̀ mesàà nhAbarammu kóò pãmmú ipe nè sibóó nè inààke nè tidaati benitipòbè nè benitidaabè nè sãmmarímúbè nè yòyóbè. ¹⁷ Kè ti Yiè nKuyie mpoté okpààti nè o cĩètè kɔ̀be mediè nhAbarammu pokù Saraii kpéí. ¹⁸ Kè Esibiti kóo kpààti yú Abarammu kóò beke ke d̀: Dè yĩme kàa n d̀d̀ miè? Dè d̀ommè kàa í n nàké ke tú a pokù nwe? ¹⁹ Dè d̀ommè kàa n nàké ke yẽ nha tãũ nwe kè nh ò tũ̀oté ke bo puoke? Nto a pokù kèpèštè.

²⁰ Kòo kpààti duó nkòo tɔ̃mbèe beti Abarammu nè o kperè demou diheì.

13

¹ Mèmmè kè Abarammu tũ̀oté o pokù nè o kperè ò m̀ke dè, kè D̀ti nwe neínè kè bèe wète Nèkebu tempè mbíékè.

Abarammu nè D̀ti bè yàtemè

² Abarammu do m̀ke tikpàti nti mesàà, nnè timàti péiti nè mesò. ³ Kè Abarammu íté Nèkebu tempè kètuake Betèedi nè Aii de cuokè ò do keté kébátè dè. ⁴ Ò do maá dè diwũ̀st̀nni kébántè ti Yiè nKuyie nké kù yu ke d̀ o Yiè.

⁵ D̀ti wèè do neínè Abarammu ò múnke do m̀kemmu ipe nè sibóó nè inààke. Ke m̀ke tiyàati bè d̀̀rinè tì titouti. ⁶ Bá ketenkè í mbè sànnè ke yè bè do m̀kemè iwũ̀s mediè. ⁷ Kè Abarammu kó benaacẽmbe nè D̀ti kɔ̀be kè bèe kpa. Kannahã kɔ̀be

nè Pedisiibe do de mbo. ⁸ Kè Abarammuu náké Dōti ke dō: Mí nnè fǒ ti í dō nkékpa, ti naacēmbē me nyí dō nkékpa, ke yé ti wēm̀m̀m̀ tēcīētē. ⁹ Á wénté kédēite a dō kùù píkù kè tí yate. Kàa kòte kubakù yóu n kòte kucà̀nku. Kàa me nkòte kucà̀nku n kòte kuyóu.

¹⁰ Kè Dōtii wénté ḱyà Suditēē kó ketenkè kè kè boo bàmmùù ḱtuàkenè Soaa eì. Ti Yiè nKuyie mu ndo í ću ndì m̀nnì Sodōmmu eì nè Komō eì kè de kó ketenkè nè Soaa eì kè dè boomu, ke wenni ke dō nti Yiè nKuyie ndo d̀̀ kùù púú, ke naati ke d̀nnè Esibiti kó ketenkè. ¹¹ Kè Dōtii tāātē Suditēē kó kubiriku bíékè, kè ke nkòte. Mēm̀m̀m̀ b̀̀ yàtem̀. ¹² Kè Abarammu m̀bo Kannahã kó diheì, kè Dōti m̀bo kubiriku kó yehèkè, ke cónné tiyà̀tì kó titouti ḱtuàkenè Sodōmmu. ¹³ Sodōmmu kòbē do tú benitiyonkubē mbē, ke d̀̀ori meyei ndiem̀ kè d̀̀ yóu Kuyie.

¹⁴ Dōti nè Abarammu b̀̀ yàte d̀̀ m̀nnì, kè ti Yiè nKuyie nnáké Abarammu ke dō: Wénté a cómmú d̀̀, ḱwénté diyìè yìèní k̀̀ bíékè, ḱwénté a bakù yóu nè kucà̀nku. ¹⁵ A mè nwùò nk̀̀ tenkè n yóó kè nda duómmu fǒ nnè a yaàbíó sáà. ¹⁶ M bo duó nkàa yaàbí sũ̀ mmesàà mmubirímú kōmē. Wèè bo na ḱkaa mmubirímú, wèè bo na ḱkaa nha yaàbí. ¹⁷ Íté ḱce, nde kó ketenkè kem̀u kè duóm̀ n kè nda duómmu.

¹⁸ Kè Abarammuu íté deborè ḱsòó nkékari dibòri mari b̀̀ tu d̀̀ Mammudee kó mutie borè Ebunō také, ḱemaá diwũ̀t̀nnì ḱbántè ti Yiè nKuyie.

14

Abarammu kparam̀ kè fietē Dōti

1 De kó dimònni kè Amudafɛɛdi Sindeaa èi kóo kpààti nè Adiyɔki Edasaa èi kóo kpààti nè Kedɔɔdaomɛɛ Edammu èi kóo kpààti nè Tideadi Koyimmu èi kóo kpààti. 2 Kè bèe íté kéndokùnè Bedaa Sodɔmmu kóo kpààti nè Bidisaa Komɔɔ kóo kpààti, nè Sinɛabu Adima kóo kpààti, nè Simmɛbɛɛ Seboimmu kóo kpààti nè Bedaa bè tu dii èi Soaa kóo kpààti. 3 Kè bèe tíi Sidimmu kó kubiriku, dèè naá nyíe ndàméèrì wèè kó menie ndò mmukókúú. 4 Yɛbie ntepiítè nè yèdèè miɛkɛ kè Kedɔɔdaomɛɛ mbè baké. Yɛbie ntepiítè nè ditǎǎnni miɛkɛ kè bèe ò yete. 5 Yɛbie ntepiítè nè dinaanni miɛkɛ kè Kedɔɔdaomɛɛ nè bekpààtibè bèè ò wɛ́nè kè bèe íté kɛ́pɔnte Defaiibe bèè bo Asitadoti-Kannaimmu èi, nè Susiibe bèè bo Ammu èi nè Emiibe bèè bo Kidiyataimmu èi 6 nè Oriibe bèè bo Seii kó yetǎrè miɛkɛ, kè bè bèti kétuǎkenè Edi-Padanni kó dihèi dii tǎkénè tɛdɔntè, 7 kénkǔntini kɛ́pɔnte Ammisipati bè tu dii èi Kadɛɛsi, kɛ́pɔnte Amadesiibe kó ketenkè kemɔu, nè Amɔriibe bèè bo Asasɔnni-Tamaa. 8 Mɛ̀m̀m̀e kè Sodɔmmu kóo kpààti nè Komɔɔ kou nè Adima kou nè Seboimmu kóo kpààti nè Bedaa, nè Soaa kó bekpààtibè, kè bèe wɛ́nné kékɔte Sidimmu kó kubiriku, 9 kédokénè Kedɔɔdaomɛɛ Edammu kóo kpààti, nè Tedeadi Koyimmu èi kóo kpààti Amudafɛɛdi Sinneaa èi kóo kpààti nè Adiyɔki Edasaa èi kóo kpààti. Kè bekpààtibè bè̀ǹum̀m̀ù ndokùnè bekpààtibè bè̀ǹà̀. 10 Sidimmu kó kubiriku do mǎke yefǎtè nyɛ kè kùtìnòò piéké ye miɛkɛ. Kè Sodɔmmu kóo kpààti nè Komɔɔ kou kè bèe coké kéduó ye miɛkɛ, kè besɔmbɛɛ coké kédekɛ ditǎri ïnkè. 11 Kè bèe na Sodɔmmu nè Komɔɔ kɔbe kétúóté be kpàti, nè be diiti kékònnè. 12 Kè múnkɛɛ túóténè Dɔti Abarammu nantè bire nè

o kpàtì timou kékònnè.

¹³ Kòò mǎu coké kékote kénáké Abarammu, Ebedeebe botí kou, ò borè Amariibe botí kou Mammudee kó de tie mborè. Mammudee tebií do tú Esikǎdi nè Anee. Beṭāāti memme bè do wéñnè Abarammu nwe didootifinnì. ¹⁴ Abarammu kèè diì mǎnnì bè kònnèmè Dṭi koò kpetí, kédúó nkòo tǎmbè bè pié bè o cǐtè kè bèe báátí, sikousitāāti nè tepiítè nè bèni (318), kè bèe tǔnne kétuǎke Danni tenké. ¹⁵ Kè Abarammu bè totí yetīrè yetīrè péu, kè bèe cētinne be dootitǎbè kè bè na, kè bè bèti kétuǎkenè Obaa, dihei diì bo Damaasi bakù you bíékè, ¹⁶ kéfiete bè do túóté dèè kó dimàà nè Dṭi nè o kperere demou nè benitipòbè nè benitidaabè.

¹⁷ Abarammu na diì mǎnnì okpààtì Kedǎdaomee nè bekpààtìbè bèè ò wéñné kénkūnti, kè Sodammu kóo kpààtì yènní kóò co Safee kó kubiriku mieke, bè tu kù okpààtì biriku.

¹⁸ Kè Mesisedeki Sadammu kóo kpààtì wèè tu Kuyie nkùù baké keĩnkè nè ketenkè ku kuó niùtì, kòo kǎtennì pǐèè nè menàà nkóò co, ¹⁹ kémǎo Kuyie nkó mesàà nhAbarammu kpéi nke dṭ: Kuyie nkùù baké keĩnkè nè ketenkè kù da dǎò mesàà. ²⁰ Kuyie nkùù baké keĩnkè nè ketenkè ke te kàa na a dootitǎbè ku yètìrì ndeu!

Kè Abarammuu deite ò tǎnì dè bá tèè piítè mieke, demàà demàà kóò duó.

²¹ Kè Sodammu kóo kpààtì náké Abarammu ke dṭ: N duó mbenitìbè kènte tinentì a eí tì. ²² Kè Abarammuu ò tǎnné ke dṭ: N youte n nùtè nte, ti Yiè nKuyie nkùù baké keĩnkè nè ketenkè ku iìkè, ²³ ke pàrikè ke tú n yí yóó túóté a kperere marè bá fepààkonyĩèfè yoo kunèukù kó kuhǎũ, a yàà bo yĩ fǐǎ

te mí nhAbarammu kè n naá nhokpààti. ²⁴ N yí yóó túóté dèmarè, kè dè í tú n kó benitìbè di dè. Bèè n cíe mbèè tu: Anεε nè Εsικωδι nè Mammudee, bεè bo túóté bε kπεε.

15

Kuyie ntaunnèmè kumáà Abarammu

¹ Kè ti Yiè nKuyie mbenke kumáà Abarammu kóò nàké ke dò: Bá nyĩèkù! Míi tu a kó kudəpìkù, m bo da cú dè bo ndeu mediè. ²⁻³ Kè Abarammu dò: Ti Yiè nKuyie nha bo n duó mba? N yí məke debire, kè n kóo tǎnti Ediesεε Damaasi εi kou, wèè bo n cĩètè, wèè yóó túóté n kπεε. ⁴ Kè ti Yiè nKuyie nhò tǎnné ke dò: Wèè í yóó túóté a kπεε. A yóó pεitè dèè bire dèè yóó dè tǔóté.

⁵ Kè Kuyie ndenne Abarammu ditowaà kóò nàké ke dò: Bóúté tiwεti káyà siwǎǎ, a bo na ké si kàanaà? Kè kù yíε ke dò: Siwǎǎ dǔmmè, a yaábí yóó sũũ mmeè botí.

⁶ Kè Abarammu yie nti Yiè nKuyie mbéi ntì, kè dèè nte kè kù dò, ò dǎ̀ri kù dómè. ⁷ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: Míi da ínni Uudi εi, Babidənni kó ketenkè, ke bo da duó ke ntenkè a mè mbo kèè miεke. ⁸ Kè Abarammu dò: Ti Yiè nKuyie, m bo yĩme kébanté n yóó tiekemè de kó ketenkè? ⁹ Kè ti Yiè nKuyie nhò nàké ke dò: Waanní dinaaseri nè dibəseri nè dipedaà, dèè məke yεbie nyètǎati nè tenónkpete nè dikpεtinónkperi.

¹⁰ Kè Abarammu waanní iwũs inyi, kékéké i cuokè, ké ì dǎu nkécuó nyitəbè, ò me nyí nkéké sinónkpeé. ¹¹ Kè timancònti kəteni, ke bo cə de kó imaa, nkòo tì bèti.

12 Diyiè tati dii mànni kè inuo mpĩ nhAbarammu kòo duó mediè, kè dibiinnì dieri marii ò sònté, kè kufõwaá nhò pĩ mmediè. 13 Kè ti Yiè nKuyie nhò nàké ke dè: A nyé ke tú a yaabí bo kote dihei mari dii í tú i kperi, ké nkè bo ke dè yebie nsikousinàà (400), ke tú tidaati kè bè ì fẽũko. 14 Kè n fẽũ nde kó kubotí kùù ì fẽũko, kàa yaabí nyeti ke tɔ tikpàti mediè. 15 Fõ nha yó mbonè diwèi ndi ke yàa kóté kékú, kè bè da kũnné a yembè borè. 16 A yaabí kó iyaabí, ì wētini ke ntenkè. Ke yé Aməriibe yei mu nyí sũmmè ke tũ̀̀ke m bo bè bèti dè.

17 Diyiè ta dii mànni kè dèe biite sãũ, kè Kuyie nkotení kéndò mmuhãã nnè kuyukú nè fehããdeñfè, ke pẽnkù iwũõ bè kéké ì sàku. 18 De yiè ndi ti Yiè nKuyie ntàunnèmè kumáà Abarammu ke dè: N yóó duó nde kó ketenkè a yaabí nyi kè ì nkè te, kètúóté kukó kùù bo Esibiti mànkú, kékáá kukó ndiekù Efadati. 19 Keniibe nè Kenisiibe nè Kadimõniibe, 20 nè Itiibe nè Pedisiibe nè Defaiibe, 21 nè Aməriibe nè Kannahãã kɔbe nè Kidikasiibe nè Yebusiibe, bèè te de kó ketenkè.

16

Bè peitèmè Isimayeri

1 Abarammu pokù Saraii do í peité debire. Ke né mmàke kunitipodaakù makù, Esibiti kaku, kè ku yètiri tu Akaa. 2 Kè Saraii náké o dɔ̀̀u ke dè: A wúómmu ti Yiè nKuyie nyí m pãmè ibí. Duónè n kó kudaakù, kè de yèmmè ò bo m peité debire.

Kè Abarammuu yie nde kó tináànti. 3 Kè Saraii túóté o kó kudaakù Esibiti tenkè kaku Akaa képuó nho dɔ̀̀u Abarammu. Dè do ś̀ nhò màke yebie

ntepíítè nte Kannahãã miεke. ⁴ Kè Abarammuu duónè Akaa kòo púó. Ò banté diì m̀nni ò pùómmè késenkèrì Saraii ò tu wèè kó kudaakù. ⁵ Kè Saraii náké Abarammu ke d̀: F́́ te kè bè n sãá. M̀i t̀óté n kó kudaakù ke da puó, nè kù bantémè ke d̀ nkù pùó nkù t̀nkε í n wúó. Ti Yiè nKuyie kuù bo ti púté f́́ nnè mí. ⁶ Kè Abarammuu náké Saraii ke d̀: A kó kudaakù nku, kè f́́ kù te, d̀ò ku a dómè.

Mὲmε kè Saraii f́́ nhAkaa mmediè, kòo coké kéta dikpáa cuokè. ⁷ Kè ti Yiè nKuyie ntōnni ò yà dikpáa cuokè tεbinte matè také, Suudi kó kuce borè. ⁸ Kóò beke ke d̀: Akaa a bonni de, a k̄ri ke? Kòò d̀: N cokù Saraii nwe n tú wèè kó kudaakù. ⁹ Kè ti Yiè nKuyie ntōnni ò náké ke d̀: W̄te o borè kényié nhò yē mmù. ¹⁰ Kè dii yíε ke d̀: Ti Yiè nKuyie mbo duó nkàa yaábíi sũ mmediè, bá òm̀u báá na ké ì kàa. ¹¹ A púó nke yóó peité denitidabire nde, á dè yu ke d̀ Isimayεeri, ke ý ti Yiè nKuyie nkè̀mè a sáútii. ¹² De kó debire yó ndò ndikpáa kóo s̄mmarímú nwe, kénkrannè benitibè bεm̀u, kè bè nde kpànnè, kè dè ncáá nke ã demáà, ke d̀tirinè de k̄be.

¹³ Kè Akaa yú Kuyie nkùu o béinnè ke d̀ Ata-Edii-Doyii (dè̀ tu: Ti Yiè nKuyie nkùu n wúó). Ke d̀: M m̀nke yàmu Kuyie nke kpaá f̀uà? ¹⁴ Dè̀ te kè bè yu tεbinte t̀è bo Kadεesi, nè Bededi de cuokè ke tú: Daayii-Doyii (dè̀ tu: Kuyie kùu ò wúó nku kó tεbinte). ¹⁵ Kè Akaa peité denitidabire, kè de cice Abarammuu dè yu ke d̀ Isimayεeri. ¹⁶ Akaa do yóó peité Abarammu debire ke ś nhò m̀ke yεbie nsipísini nè yekuò ndi.

Kuyie ntàunnèmè Abarammu koò cèète diyètiri

¹ Abarammu màke dì m̀nni yebie nsipìsìwei nè yèwei, kè ti Yiè nKuyie nhò benke kumáà, kóò nàké ke d̀: M̀i tu Kuyie mmuwērímú muməu yiè. A ndəəri n dómè sáà. ² M bo da taunnè m máà, kéduó nkàa yaàbí sũũ mmediè.

³ Kè Abarammuu nínkú kəsĩnné ketenkè, kè Kuyie nhò nàké ke d̀: ⁴ Nte n yóó da taunnè m̀è botí m máà, f̀s̀ yóó naá nyibotí péu cice. ⁵ A yètiri ténke í yó ntú Abarammu, bè yó nda yu ke tú Abarahammu nwe, ke yé f̀s̀ yóó naámmè ibotí péu cice. ⁶ M bo duó nkàa yaàbí sũũ mmediè mmóm̄mm̄, kè bekpààtìbèe ānné i miēke. ⁷ N yó nda taummu, a kó difōnkúò kéntaunè a yaàbí, itōnti itōnti, ké nda te f̀ nnè a yaàbí sáà. ⁸ F̀s̀ nnè a yaàbí m bo di duó nketenkè a m̀ mbo kè kupòòkù, di bo tieke Kannahā oməu sáà, mí nKuyie nkè nní ndi te.

Kuyie ndəúm̄m̄ mucāmmù kó ikuó

⁹ Kè Kuyie nyíe kénáké Abarahammu ke d̀: F̀s̀ nnè a yaàbí nè di bo mbomè, di mp̄i n kó metaummè. ¹⁰ Nte di d̀ nkéndəərimè ti kó metaummè miēke: Di fuku miēke bèè kó dimàà tu benitidaabè bè ncāmmù. ¹¹ Di kó mucāmmù muù yó mbenkú mí nnè d́ndi ti taumè, ¹²⁻¹³ kénçāmmù nè tidaati bè pié ti di c̄i nè di do nti, nè bepòòbè bèè di bonè. Kè di níi p̄itè denitidabire, dè mm̄ake yewe yèni ke dí dè cānté. Di yó mme nh̄ nkè dè ntú ti kó metaummè kó mecannimè mí nnè d́ndi sáà. ¹⁴ Kè wèè í cānté dí ò d̄enne di cuokè, ò í tūnne m̀è kp̄i n taummè kó ikuó.

¹⁵ Kè Kuyie nnáké Abarahammu ke d̀: A ténke bá nyu a pokù ke tú Saraii, o yètiri yó ntú Saraa nwe.

mborè, ke sɔ́ ndiyiè còmúmú yeyɔ̀ kè kuyiìnkù bo, kòò kàri kutouku bòrìnrùù, ² kɛ́yà benitìbè bètããti kè bè còmúmú o také. Kòò ítóo kè bè co kénínkú késinnóò be ìikè, ³ kénáké be kóò mɔ̀u ke dɔ̀: Di báá pɛ̀tɛ̀ mí nha kóo tɔ̀nti n cɛ̀tɛ̀. ⁴ Yóunè kè bèe waanní menie nkè dí sù di naàcèi, kéompè mutie muu ntaké. ⁵ M bo waá mmudii kè di duó nkè dí di, kɛ́pɛ̀tɛ̀ muwɛ̀rímú, kèna késɔ̀tɛ̀ di ce, di báá pɛ̀tɛ̀ n cɛ̀tɛ̀ memme. Kè bè dɔ̀: Dɔ̀ a béi ntì.

⁶ Kè Abarahamuu coké mecãã nkétaroo kutouku Saraa borè, kóò nàké ke dɔ̀: Waá mmuyuo mmù yó nsànnèmè kéãnte kédòò tipɛ̀mpɛ̀nti tìtããti mecãã.

⁷ De kó difɔ̀nkúò kè Abarahamuu coké kɛ́pɛ̀nní dinaadabii diì wenni, ke ã mekùò nkéduó nho kóo n tɔ̀nti mɔ̀u kòò di kùò kébénne mecãã. ⁸ Imaa mbi diì m̀nni kòò ì tuóté kéwaá mmenaamiè mmèè kãnté nè mèè ùmmú bàmbà nké bè ìnné, kè bè nyo nkòò còmúmú be také, ke díri mutie. ⁹ Kè bèe beke Abarahamuu ke dɔ̀: A pokù Saraa bore? Kòò dɔ̀: Ò bo kutouku mieke. ¹⁰ Kè Kuyie ntɔ̀rè kó dìmarì dɔ̀: Dè yàa bo nkááké mie, kè nní nwɛ̀tiní a cɛ̀tɛ̀ ke sɔ́ nha pokù Saraa peité denitidabire nde.

Kè Saraa còmúmú kutouku bòrìnrùù Abarahamuu fɔ̀nkúò ke yo. ¹¹ Abarahamuu nè Saraa bè do kòtè mediè mme, bá Saraa ténke í nyuɔ̀. ¹² Kè Saraa daá omáà borè ke dɔ̀: N kòtému n ténke í yuɔ̀, kè n dɔ̀ múnke kòtè. ¹³ Kè ti Yiè nKuyie mbeke Abarahamuu ke dɔ̀: Dè yíme kè Saraa daá, ke tú ò kòtè ke pɛ̀tɛ̀ ò bo peitémè debire? ¹⁴ Dèmarè bo ti Yiè nKuyie nyĩékú dèà? Dè yàa bo nkááké mie nkè nní nwɛ̀tiní a cɛ̀tɛ̀ ke sɔ́ nSaraa peitému denitidabire.

15 Kè Saraa kōmbùòtìi do, kòo nenni ke dò: N yí daá. Kè ti Yiè nKuyie ndò: A daámu.

16 Kè de kó benitibèe íté kécuó nSodømmu bíékè, kè Abarahamuu bè cíe. 17 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: M báá sɔnne Abarahamuu n yóó dɔò tì. 18 O kó kubotí yóó deuke mediè mme kénkpeñni. Weè yó nte kè ibotí iməuu pété mesàà. 19 N we ntāāté ke bo duó nkòo bí nè o yaàbí kè bè nyíé n kuó, kè i borime ñwenni kè i dòòri n dómè, kè dèe yie nkè nh ò dòò mesàà n yē n yóó ò dòò mè.

20 Kè ti Yiè nKuyie nnáké Abarahamuu ke dò: Benitibè kuənnè Sodømmu nè Koməə de kəbe mediè mme, be caàrimè deumu. 21 M bo kəte késíéké, kè bè mènke caarimu n yà.

22 Kè bèdébèe kété kénkəri Sodømmu bíékè kè ti Yiè nKuyie nni nkpaánè Abarahamuu.

Abarahamuu bàammè Kuyie nSodømmu kpéi

23 Məmmə kè Abarahamuu tóonko ti Yiè nKuyie mborè ké kù beke ke dò: A bo yie nkéwənnè onitisàù nè oyeiwe kékuà? 24 Kè benitisààbè bo Sodømmu sipísìnùmmù, a bo bè wənnénè kékuà? A báá bè cíé nkéyóu dihei be kpéinàà? 25 Bitì! A báá yie nké mè dòò. A báá yie nkétúóté onitisàù kéwənnénè oyeiwe kékuə, kòò sàuu cəuté oyeiwe kó tiyēiti. Fí nwèè bekùnè kutenkù kuməu, a báá yóu a bo dɔòmè dèè wenni. 26 Kè ti Yiè nKuyie ndò: Kè ñ yà benitisààbè sipísìnùmmù Sodømmu miəke m bo cíé ndihèi diməu be kpéi. 27 Kè Abarahamuu dò: Yóu kè n yíé da béinnè n Yiè nKuyie mí nwèè tu mutáá nke tú mutapéi. 28 Kè bè í tìòke sipísìnùmmù, ke bo sipísìnàà nè bènùmmù á pənte de kó diheidà? Kè ti Yiè nKuyie ndò: Kè n yà bèè wenni kè bè bo

sipísìnàà nè bènùmmù, m báá p̄onte dihei. ²⁹ Kè Abarahammu yí kébéi nke dò: Kè bèè wenni kè bè né bo sipísìnàà tá? Kè ti Yiè nKuyie ndò: Kè bè bo sipísìnàà m báá p̄onte dihei. ³⁰ Kè Abarahammu dò: A miéke báá peike n da báámmu, kè bè bo sipísitàāti tá? Kè ti Yiè nKuyie ndò: Kè bè bo sipísitàāti m báá dī p̄onte. ³¹ Kè Abarahammu dò: N da báámmu yóu kè n yí kébéi, kè bè bo sipísidé tá? Kè ti Yiè nKuyie n dò: Kè bè bo sipísidé m báá p̄onte dihei. ³² Kè Abarahammu yí kébéi nke dò: N Yiè nKuyie nha báá nh əunè, n yóó béi mməsəmmə mmə. Bèè wenni kè bè bo tepítè tá? Kè ti Yiè nKuyie ndò: Kè bè bo tepítè m báá p̄onte dihei.

³³ Bè nàké memme kédeè, kè ti Yiè nKuyie nyíté, kè Abarahammu kò nho cīètè.

19

Ti Yiè nKuyie nkùəmè Sodəmmu nè Koməə de ekè kəbe

¹ Kè Kuyie ntōrè yèdéè tuəkoo Sodəmmu kuyuoku ke s̄ nDəti kàri dihei kó dibòrì, ké yè yàní kéíté ké yè co, kénínkóo ketenkè. ² Ke dò: N di báámmu ke tú dí kəte n cīètè kékúú di naàcèi, kényíé nkè dèe wenté kè dí p̄ēté. Kè yè dò: Àà, ti bo yiénko tikātitouti.

³ Kè Dətii yetoo kè bèè kò nho cīètè, kòo dəə mudii nè p̄èè wèè í kəərenè mutie mùù muuti kè bèè di.

⁴ Bè keté ke mu nyí nduó, kè Sodəmmu kó benitidaabè bəməu, ibí nè bekótíbè, kè bèè kətení kécēēte təcīètè, ⁵ kébekə Dəti ke dò: Yé benitìbè bèè bàtè a cīètè kuyuoku? Dennení be kè tí bè duónè.

⁶ Kè Dətii yènní kécómmú ditowàà kékpetínné dicàù, ⁷ kè bè nàké ke dò: N népobè, báá dəənnè meyi.

⁸ M m̄ake besap̄ambè b̄edébè b̄èè mu nyí ȳé onitidòù, m bo b̄è d̄ennení k̄è dí b̄è d̄ònnè di dómè, k̄è biε, n kó b̄ep̄òbbè mb̄ε, di báá b̄è d̄òò m̄eyei mb̄è ta n c̄f̄ètè nte.

⁹ K̄è b̄èè náké D̄oti ke d̄ò: Íté d̄end̄e! A tú op̄òò nwe diε. F̄òò báá ti náké ti d̄ò nkédòòmè. K̄àa í ȳé tí da d̄òò m̄eyei nk̄è m̄èε p̄ēēté ti na mb̄è d̄òò m̄è.

B̄è ȳí m̄emme k̄òò t̄entoo k̄éndó k̄ép̄ante dic̄àù.

¹⁰ K̄è de kó benitibè b̄edébèε dete D̄oti k̄étannò b̄ε borè, k̄ékpetinné dic̄àù, ¹¹ k̄é b̄è b̄onté tiyũ̀̀nti b̄em̄ou, ibí n̄è bekótibè, k̄è b̄è nh̄àrì ditowaà bá b̄è í nyà dibòrì bo k̄èè bíékè.

¹² K̄è Kuyie nt̄ōr̄ε yedéè náké D̄oti ke d̄ò: K̄àa m̄ake a k̄obe dihei dii m̄mieke, a c̄òòbè n̄è initidabí n̄è initipobí, a b̄è d̄enne. ¹³ Tí Yiè nKuyie nk̄èè benitibè kuònnè m̄m̄ε dihei dii nk̄obe, ke ti t̄ōnní k̄è ti yóó di p̄ònte.

¹⁴ K̄è D̄otii yè k̄énáké o c̄òòbè b̄èè do p̄õ o sap̄ambè, ke d̄ò: Ȳennè dihei dii m̄m̄εc̄ā, ti Yiè nKuyie nyóó di p̄òntemu.

K̄è b̄ε ȳemmè ndò nhò nu nwántí.

¹⁵ Kukũ̀̀wentóo m̄ònni k̄è Kuyie nt̄ōr̄εε náké D̄oti ke d̄ò: M̄ónné m̄εc̄ā nk̄étúóté a pokù, n̄è a sap̄umbí idé k̄è di yè dihei, k̄è d̄è í d̄ò m̄m̄emme di bo kú m̄eyei mbo tuakení dii m̄ònni dihei.

¹⁶ K̄è D̄oti nh̄ōtí k̄è ti Yiè nKuyie nt̄ōr̄εε b̄è d̄ète, wenwe n̄è o pokù n̄è o sap̄umbí idé, k̄éȳennè dihei m̄àнку, ke ȳé ti Yiè nKuyie ndómè k̄òò d̄εt̄é.

¹⁷ Kuyie nt̄ōr̄è b̄è d̄enne dii m̄ònni dihei m̄àнку, k̄è di m̄ari máá ò náké ke d̄ò: Coké k̄éd̄εt̄é a f̄õmmu, a báá w̄ē̄t̄ε a f̄õnkúò, a báá cómmú d̄em̄ar̄è kutemp̄ē nkuu m̄mieke. Á coké k̄és̄ori dit̄ā̀̀rì dii mborè k̄édonté a ònni. ¹⁸ K̄è D̄oti d̄ò: Áà, m báá na! ¹⁹ A n d̄òòmu

mesàà, ke n kuó mmesémmè ke n deeté. N yí yóó na kécoké kétuòke di ntàri kè meyi nkraaní, n yó nkraá cokù kè mè n nintemu ké n kuò. ²⁰ Nte teheitè sámprètè tèè tákéní, n yóó na kécoké kétuòke tè. Tè mà sámprèrè nde, yóu kè n coké ké de nsòri kédonté nh ònnì. ²¹ Kè Kuyie ntònnì dà: Èè, n yiemmu ke bo wète ké da dòò mesàà nkéyóu de kó teheitè a yè ntè. ²² Kòte mecã nkésòri, kàa í tùòke n yí yóó dòò tìmatì. Kè bèe yú de kó dihéi ke dò Soaa (dèè tu teheitè).

²³ Kè Dòti nyóó tuòke Soaa ke sò ndiyiè yènnì.

²⁴ Memme kè ti Yiè nKuyie ncũnní muhãpòpòo nSodømmu eì nè Komòò eì ìnkè, kè mù ncóú. ²⁵ Kè de kó yehèkè yedé cóúté, nè ketenkè nè benitibè nè detie.

²⁶ Kè Dòti pokùu wèète o fõnkúò kènaá ndikókétàri.

²⁷ Kè dèe wenté kè Abarahammuu yè dikũnweñnì sèì, kékòte ti Yiè nKuyie nwee ò nàánnè dè,

²⁸ kèwénté Sodømmu nè Komòò nè yehèkè yèè dè táké kèyà kuyukú kè kù yìè ke dò nfehããtofe kòku.

²⁹ Kuyie ndó kécóu ndiì mòmni yehèkè Dòti do bo kèè tenkè kpèye, kécóo mmu Dòti kù yé mèè kpéi nhAbarahammuu kpéi.

Dòti nè o sapàmbè

³⁰ De mòmni kè Dòtii yòte ò bo mbomè Soaa eì, kèíté nè o sapàmbè bedé kékòte kènhã kutãdènkù makù mièke. ³¹ Kè Nkòò náké o nantè ke dò: Ti cice kòtému, òmòu me nyí bo wèè bo ti puoke kèndònnè ibotí imòu dòòrimè. ³² Yóu kè tí ò duó mmenaà nkòo yà kèmuó, kè tí kòtoò keyènkè, kòo ti duónè kè tí peitè ibí kè ìi sòotè o cìètè.

³³ De kó kuyuoku kè bèe duó mbe cice mènàà nkòo muó, kè Nkòò kòte bá o cice í yé ò taroo diì mòmni

yoo ò yè dìi m̀nni. ³⁴ Kè dèe wenté kòo náké o nantè ke d̀: Nè n cice ti duómu keyènkè. Tí wète kòò duó mmenaà nkòo muó, nkàa me ntó kote ke nyènkè kòò duónè, ti yóó me nyí képeité ibí kè ìi sòoté o c̄t̄t̄.

³⁵ Kè bè tó ò duó mmenaà nkòo muó, kòo sàmpròu me ntó kote kòò duónè, be cice í nyé ò kòtoo dìi m̀nni nè ò ité dìi m̀nni.

³⁶ Mèmme D̀ti pònnémè o sapàmbè bedé. ³⁷ Kè Nkə peité denitidabire ké dè yu ke d̀: Məabu. Weè yaàbí tú Məabiibe yíe nkó diyie. ³⁸ Kòo sàmpròu peité denitidabire ké dè yu ke d̀: Beni-Ami. Bè yu weè kó iyaàbí ke tú Aməniibe.

20

Abarahammu nè Abimedeki

¹ Kè Abarahammuu íté Nəkebu temp̄ kékari Kadεesi nè Suudi εi de cuokè, ké dè ité kékari Kedaari εi, ² kénnáá nke tú o pokù Saraa tu o tāũ. Kè Abimedeki Kedaari kóo kpààt̄i túóté Saraa kékònnè. ³ Kè Kuyie nnáké Abimedeki nè tidəunt̄i keyènkè ke d̀: A me ntúóté wèè nitipòkù a yóó kúmu, ò yemmu. ⁴ Ke s̄ nhAbimedeki mu nyí ò duónè, kénáké Kuyie nke d̀: N Yiè, n yí cààrè, a bo s̄nté ké n kuà? ⁵ Abarahammu n náké ke tú o tāũ nwe, kòo nitipòkù múnke yè nho tāũ nwe. N yí ò tóu ke ȳt̄kù, n yí cààrè. ⁶ Kè Kuyie nyíe kòò béinnè tidəunt̄i ke d̀: N yému ke tú a ò tóu kè í ȳt̄kù. N yí d̀ a n yeténèmu, deè te kè n yí yóu kàa ò duónè. ⁷ T̄t̄nné de kóo nitipòkù o d̀u. Ò d̀u tu m p̄ānāant̄i nāant̄o nwe. Ò bo m bántè a kp̄éi kàa nf̄u. Kàa me nyí ò t̄t̄nné, á nyé ke tú a yóó kúmu nè a kəbe bəm̄u.

⁸ Kè Abimedekekii ente dikũnweñni sèi, kényú o kó betũmbè, ké bè nàké dèè dòò, kè kufõwaá mbè pĩ. ⁹ Kè Abimedekekii yú Abarahammu kóò beke ke dò: Dè yĩme kàa ti dòò miε? N da cààrè ba, kàa dó meyei ndiemèe do mí nnè n kòbe ti ñnkè? A n dòò onìti í dõarimè mme otòù, ¹⁰ ba nte kàa dòò memme? ¹¹ Kè Abarahammu dò: N yèmmè do dò ndi nhèi kòbe í dému Kuyie nke yó n kuò m pokù kpéi. ¹² Ò tu n tãũ nwe bake yie, kè ti wẽ nti cice omáà kè ti yõbè né cáá. Kè nh ò puoke. ¹³ Kuyie nduó ndii m̀nni kè n yìtè n cice cĩètè, n nàké dii m̀nni m pokù ke dò: Kè ti kòte kèè bíékè a dò a tú n tãũ.

¹⁴ Kè Abimedekekii túóté ipe nè sibóó nè inààke nè tidaati, benitidaabè nè benitipòbè, kèduó nhAbarahammu, kóò tẽ́nné o pokù Saraa. ¹⁵ Kóò nàké ke dò: Nte diheì dimou, wénté a dó kèè bíékè kémaá.

¹⁶ Kòo nàké Saraa ke dò: N duómmu a tãũ medítibii ntekoupiítè (1000), kè dè bo benke a kòbe bemou a í dòòmè mme timati tináaanti tii mmiεke.

¹⁷ Kè Abarahammuu bántè Kuyie, kè Abimedekeki nè o pokù nè o bí kè bèe miété, képié ibí. ¹⁸ Ke yé ti Yiè nKuyie ndo duómmè kè Abimedekeki cĩètè kòbe bemou ténke í mpeí, Abarahammu pokù Saraa kpéi.

21

Isaki kó mupéitímù

¹ Ti Yiè nKuyie nyí nyè nkù do yè nkù yóó dàò ti Saraa, ké tì dòò. ² Kè Saraa púó nképeité denitidabire Kuyie ndo yè nhò yóó dè peité dii m̀nni. Ke śó nhAbarahammu kòté. ³ Kè Abarahammuu yú o pokù Saraa ò peité dèè bire ke dò Isaki.

⁴ Kè Abarahammu dè cānté diyie niínni yiè Kuyie ntì nhò nàkémè. ⁵ Bè do yóó peité Isaki ke sò nhAbarahammu màke yebie ntekùtè (100) nte. ⁶ Kè Saraa béi nke dò: Kuyie nni n dòò diwèi ndi. Bèè kó dimàà bo keè Isaki kpéi diwèi bo bè pĩ n kpéi.

⁷ Kòo yí kébéi nke dò: We ndo yé ke dò nSaraa bo pié Abarahammu ibí diyie mari! Nte mí nkoò peité denitidabire o kótì cuokè.

Abarahammu bètimè Akaa nè o bire Isimayeri

⁸ Kè debiree kóté, dè cātè dii yiè kè Abarahammuu ānné dibanni.

⁹ Kè Esibiti kóo nitipòkù peité dèè bire Abarahammu, Isimayeri ndaú Isaki kè Saraa dè yà, ¹⁰ kénáké Abarahammu ke dò: Beti kudaakù kuù nnè ku bire. Dedaabire báá wēnnénè n kperè Isaki kètieke a kperè a kũũ nkó difōnkùò.

¹¹ Kè de kó tináantì yonke Abarahammu mediè, ke yé Isimayeri múnke do túmè o bire nde. ¹² Kè Kuyie nnáké Abarahammu ke dò: Kudaakù nè ku bire kó tináantì báá da yonke, yie nSaraa da náá ntì. Isaki kó kufuku mieke nke a yóó pétémè iyaàbí, kè dèè dòò n da nàké tì. ¹³ N yóó duó nkè dedaabire kó kuwuò mmúnke pèkèmu, ke yé dè tumè a bire nde.

¹⁴ Dikūnweñni sèi kè Abarahammuu túóté pèè kécūś menie nkudòukù mieke, kédúò nhAkaa, kòò duó nho bire, kóò bēti, kòo kote kénhàri dikpáà cuokè bè tu di Bèrisebaa. ¹⁵ Menie ndèè dii mōnni kudòukù mieke kòo dōú ndebire tetiete matè také, ¹⁶ kékote kénkari medétimè kè dè mǎnnè a bo tāūmè kupie, ke kuò nke tú: N yí dó ñ yà m bire kō ndè! ¹⁷ Kè Kuyie nkeè debire kuòmmè, kè ku tōnni rǎboní keĩnkè kényú Akaa ke dò: Dè dōmmè? Bá nyĩkù

Kuyie nkèèmu debire kuðmmè. ¹⁸ Íté kèíi nha bire ké dè dète, dèè yóó naá nkuwuò ndiekù cice.

¹⁹ Kè Kuyie nkpeté Akaa nuò nkòo yà tebinte matè, kékote kèpíe mmenie nho dɔukù miεε kéduó nho bire kè dèe yà.

²⁰ Kè Kuyie nní ntɔ debire, kè dèe kóté dikpáà cuokè ké naá nhohoditãũtì diewè. ²¹ Bè do bo dikpáà bè tu dì ndi Edi-Padanni, kòo yɔ ò puó nhÈsibiti kóo nitipòkù.

Abarahammu taunnèmè Abimεdeki

²² De kó dimònni, kè Abimεdekii kɔtení Abarahammu borè ke neínè behãpòmbè kóo kótì Pikɔdi, kénáké Abarahammu ke dò: Kuyie nda bonèmu a tãmmú mumɔu miεε, ²³ bèi nkéyú Kuyie nyètìrì ke dò, a í yó n souté mí nnè m bí nè n yaábíó, ke yó nni n dɔori mesàà nnè nh èi a bo dìi miεε, kéndònnè n da dòòmè mesàà. ²⁴ Kè Abarahammu dò: N yiemmu.

²⁵ Ke né béinnè Abimεdeki tebinte matè kpéí, Abimεdeki kó betòmbè do fiète tè. ²⁶ Kè Abimεdeki dò: N yí yé de kó tináaàntì, a í tì nni n nàké, yíe nwe n tì kèèmmè.

²⁷ Kè Abarahammuu duó nyipe nè inààke Abimεdeki, kè bèe taunnè betòbè. ²⁸ Kè Abarahammuu deite yepeserè yèyiekè kécánné. ²⁹ Kè Abimεdeki dò: Ba nkpéí nte kàa cànné yepeserè yèyiekè? ³⁰ Kè Abarahammu dò: Cɔuté ye, kè dè mbenkú mî keúmè tebinte tie nke tè te.

³¹ Kè bèe yú deborè ke dò: Beerisebaa, ke yé bè de nwènnémè dinùù.

³² Bè de ntaunnè betòbè, kè Abimεdekii íté kèwète Fidisitèèbe kó diheì, ke neínè Pikɔdi o ããpòmbè kóo kótì.

³³ Kè Abarahammu fiíkú Bεεrisebaa εì detie mbè tu dè tamadii, kébántè ti Yiè nKuyie, ké kù yu ke dò o Yiè. ³⁴ Kè Abarahammu mbo Fidisitēēbe εì kémonte.

22

Abarahammu yiemè ke bo féuté Isaki Kuyie nkpeí

¹ Kè Kuyie nní nyóó yááké Abarahammu ke dò: Abarahammu! Kòò dà: Nte mí. ² Kè kù dò: Túóté a bire Isaki dèè bo demáà, kàa dè dó, kékatenè Mədiyaa kó dihei, ditāri n yóó da benke di ĩnkè ké dè nni féuté kétu.

³ Kè dèe wenté, dikūnweñni sèi, kè Abarahammu íté kéyarí ideí, kéānné sāmmarímú tinenti, kétúóté o tōmbè bédébè nè o bire Isaki, kè bèe kété kénkəri Kuyie nhò benke dè. ⁴ Diyìè tǎānni yìè, kòo wénté medétimè kéyà ditāri bè kòri di, ⁵ kénáké o tōmbè ke dò: Nkpaánè die nnè sāmmarímú, mí nnè odapàà nkè tí deke ditāri kébántè Kuyie nkéwētení di borè.

⁶ Kòo tóu nho bire Isaki ideí kéntə muháá nnè disiè, kè bè nkéri bedé. ⁷ Kè Isakii yú o cice ke dò: N cice! Kòò dà: Nte mí. Kè Isaki dà: Ti tə muháá nnè ideí, yé fepièfè ti yóó kuə fè? ⁸ Kè Abarahammu dò: M bire Kuyie nkuù yóó ti duó nfepièfè.

Mεmμε kè be nneí, ke kéri bedé. ⁹ Bè tùòke dii mōnni Kuyie nhò benke dè, kè Abarahammu maá diwūštōnni, kédəò ideí kédəá nkéboú o bire Isaki kénós, ¹⁰ kétúóté disiè ke bo dè féuté. ¹¹ Kè ti Yiè nKuyie ntōnni yúni Abarahammu keĩnkè ke dò: Abarahammu! Abarahammu! Kòò dà: Nte mí. ¹² Kè di dò: Kuyie ntu, a báá dəò debire meyei mmamè, kù bantému di mmōnni a kù démè ke í kù yetenè a bire dèè bo demáà.

¹³ Kè Abarahamuu wénté káyà dipedaà, kè di cònmú kè di yìè nsàke difāpèù, kòo di dète kékuo o biré Isaki kó difātirì, ¹⁴kéyú de kó dibòrì ke dò Kuyie nduó. Dèè te kè bèè yu de kó ditārì nè yíenní ke tú: Ti Yiè nKuyie nduó.

¹⁵ Kè ti Yiè nKuyie ntōnni yúní Abarahamuu kéĩnkè kuce mēdérímè ¹⁶ ke dò: Kuyie ntu kuú bēi nke tú a í mè nkù yeténēmè a biré dèè bo demáà. ¹⁷ Kù bo da dò mesàà nkàa yaabíi sũũ nsiwãã kōme, kéndōnnè dāmēeri nùù kó mubirímú, kētieke i dootitabè ekè, ¹⁸ nè ìì borè nde kù yóó dōòmè ibotí imou mesàà, nha yie mmèè kpéi nku kpēti.

¹⁹ Kè Abarahamuu wētēni o tōmbè borè, kè bèè kò mBērisebaa Abarahamuu cie kēmbō.

²⁰ De kó difōnkúò, kè Abarahamuu keè o nantè Naə pokù Midikaa ò piémè ibí, ²¹⁻²² Uusi, weè do tú Mpo kénante Buusi, nè Kemmuyeedi Aramu cice nè Kesedi, nè Asoo nè Pididaasi nè Idudafu nè Betuyeedi. ²³ Kè Betuyeedi peité Debekaa, Midikaa bí nyi ò peiténè ì Naə Abarahamuu nantè. ²⁴ Kòo pocēnni Deyumaa múnkēe ò pié ibí. Tebaa nè Kaammu nè Taasi nè Maaka.

23

Saraa kumè kè bèè ò kũnné

¹ Saraa do mōke yēbie ntekòutè nè sipísidé nè yèyiekè (127) ndi kékú. ² Ò ku Kidiyati-Adiba kó dihei ndi, bè tu di Ebunə Kannahā kó kutempē mmieke, kè Abarahamuu dōò ikuó kékōmmú o pokù kũũ, ³ kédeé kéité kékote káyà Eti kó ibí Itiibe ke dò: ⁴ M bo die nke tú opòò nwe, m pānè ketenkè kè n kũnné ocii kóò díe. ⁵ Kè Eti kó ibí Itiibe ò tēnné ke dò: ⁶ Okótì a tú okpààti nwe ti cuokè, kè Kuyie

nkó mesàà nda bonè. Kūnné a cîi a dó kùù f̄sti, òmòu í yóó da yetenè.

⁷ Kè Abarahamuu nínkú dihei yembè Eti kàbe ìkè, ⁸ ke dò: Kè di yie nkè m bo kūnné ocîi die, dí m bántè Efunəə Soaa bire, ⁹ kòo n duó nho f̄sti kùù bo Makpedaa o paku nùù, kè n yietí kudonku di ìkè kè kù ntú n kòku kè nní nkūri becírìbè.

¹⁰ Kè Efunəə kàri o kàbe Itiibe borè, kéténné Abarahamuu dit̄nni dii tí ndihèi kó dibòri borè ke dò: ¹¹ Àà, n Yiè! N da pāmu kupaku nè kuf̄sti n kàbe ìkè. Kūnné ocîi.

¹² Kè Abarahamuu nínkú dihei yembè ìkè, ¹³ kénáké Efunəə ke dò: N da báamuu benit̄bè ìkè ke tú á n fiténè ku kè n kūnné ocîi.

¹⁴ Kè Efunəə ténné Abarahamuu ¹⁵ ke dò: Yie n yóó da náké tí, medítibii nsikəusínàà (400) kpeti tú ba f̄s̄ nnè mí nti cuokè? Kūnné o cîi.

¹⁶ Kè Abarahamuu banté Efunəə yèmmè, kékaa nyidítí Itiibe ìkè, medítibii nsikəusínàà (400), de m̀nni kó idítí, kóò duó. ¹⁷ Mèmmè, Efunəə paku kùù bo Makpedaa, kùù wetí Mammudee nè kuf̄sti kùù bo de mièke nè detie ndeməu dèè dè bo, ¹⁸ kè dèe naá nhAbarahamuu kperè, Itiibe bèè tí ndihèi kó dibòri be ìkè.

¹⁹ Kè Abarahamuu kūnné o pokù Saraa kuf̄sti kùù bo kupaku Makpedaa, ke wetí Mammudee bè yu dè Ebunəə, Kannahã kó ketenkè mièke. ²⁰ De m̀nni, kè Abarahamuu tieke kupaku nè kuf̄sti dèè do tú Itiibe kperè, kénkūri o círìbè.

24

Isaki puokemè Debekaa

¹ Abarahammu do kòtè mediè mme, kè ti Yiè nKuyie nhò dḡḡ mesàà ndemḡu miεke. ² Diyiè mari kòo náké o kóo tḡnti kḡti wèè bàà o cīētè, ke baα o kpàti ke dḡ: Seu nha nḡtè n kpèri*. Be kó dimḡnni bè do ḡ nkàa bo parikè a ḡḡ me ndḡḡ kè dèe benke ke dḡ nha yóo dḡḡ a béi ntì. ³ Béi nkéyú ti Yiè nKuyie Mpakεdaα yètiri ke dḡ a í yóo waá m bire onitipòkù Kannahāã kḡbe m bo bèè cuokè, be miεke. ⁴ Kàa kòri n cie nke, n naàmùnkù miεke ke yóo ke nwaá nhonitipòkù, képuó m bire Isaki. ⁵ Kòo tḡnti dḡ: Kè dè yèmmè onitipòkù báá yie nké n neinèní die di nhèi, a bire yó nni nneínèmu de bíékàà? ⁶ Kè Abarahammu dḡ: A báá dítinné a màà kénèinè m bire. ⁷ Ti Yiè nKuyie Mpakεdaα wèè n dènnèní n cice cīētè nè nh èi ke n nàké ke tú: M bo da duḡ di nhèi kàa yaàbí di tieke. Kù bo duḡnni ku tḡnni kè di nda ní kàa waanní onitipòkù képuó m bire. ⁸ Kòo nitipòkù yete ò bo nda neínímè, a béi ndì nùù í yóo da pī. A cénke bá nneínè m bire de bíékè.

⁹ Kòo tḡntii seu nho nḡtè Abarahammu kpèri kébéi nke dḡ: M bo dḡḡ a béi ntì. ¹⁰ Kòo tḡntii túóté Abarahammu yòyóbè tēpíltè nè yēpārè sàayè, kékḡte Mesopotamii, Naḡḡ cie.

¹¹ Ò tḡḡke dii mḡnni tēbinte diheì mánku kéduḡ nkè yòyóbèe nínkú. Dè do tú kuyuoku nku dikónnétari mḡnni. ¹² Kòo bántè ti Yiè nKuyie nke dḡ: N Yiè nKuyie nhAbarahammu tū nkù n da báámmu yóu kè n yà n wanti dè yíe. Dḡḡ n yiè nhAbarahammu mesàà. ¹³ M bo tēbinte také nke kè diheì kó besapàmbè yó ntaàní mudúò. ¹⁴ M bo mḡḡ wèè sapàà nke dḡ: Bíi nha dúù kè ò yā, kòo n ténné

* 24:2 Seu nha nḡtè n kpèri:

ke yí: Yà kè n duó nha yòyóbè kè bèe yà. M bo banté ke dò weñwe a tãátémè a kóo tǎnti Isaki kpéí, ke dǎò mesàà n yiè nhAbarahammu.

¹⁵ Ò kpaá me nnáá nkè Abarahammu nantè Naǎ pokù Midikaa bire Betuyedi kóo sapàà Debekaa yènní ke tǎ didúù. ¹⁶ De kóo sapàà ndo wenni mediè mme, ke mu nyí yé onitidùù, kòo dó meniè nképiè nho dúù kètǎ nkénkũnti. ¹⁷ Kè Abarahammu kóo tǎntii coké kóò co kóò nàké ke dǎò: Yóu kè n yà a dúù kó meniè nsámǎpó. ¹⁸ Kòo sapàà dǎò: Yà.

Ke bíi mmeçãã nho dúù kóò duó nkòo yà. ¹⁹ Ò dèè dii mǎnni kòò dǎò: M bo duó nha yòyóbè, kè bèe yà kénsànnè.

²⁰ Kòo uté meniè mmeçãã nyiwũǎ yǎ ndè, kécoké kédónnì kédúú nyòyóbè beṁṁu. ²¹ Kè dèe di Abarahammu kóo tǎnti kòo nhò wùó nke dǎò nyúóó, ke bo yà kè ti Yiè nKuyie nkuù dǎòri ò kù beke ti. ²² Kè yòyóbèe yà kédeè kòo túóté mumámáá mmeṁṁ nkǎmu bè tũ̀mù dihǎnni nè sineí sìdési meṁṁ nkpesi, ²³ kóò beke ke dǎò: We nkóo sapàà nda tú? N da báámmu mefiè mbo mbo a cice çǎtè nè n kǎbe kè tí yiénáà? ²⁴ Kòò dǎò: N tú Midikaa nè Naǎ be kóo dapàà Betuyedi kóo sapàà nwe. ²⁵ Kòo yíé kébéi nke dǎò: Timúkpeti bomu nè tisũ̀tì péu, kè di bo duó dè bo.

²⁶ Kòo tǎntii nínkú kébántè ti Yiè nKuyie, ²⁷ kébéi nke dǎò: Ti Yiè nKuyie, n yiè nhAbarahammu tũ̀ nkù yètiri ndeu, kuù ò kuó mmeṁṁ kòò dǎò mesàà, ke n niité kè ò tũ̀kení o kǎbe borè.

²⁸ Kòo sapàà ncokóo teçǎtè kénáké o yǎ de kó tináànti. ²⁹⁻³⁰ Debekaa do mǎke o tãũ̀ mǎu nwe kòo yètiri tu Damaa kòo yà mumámáá nnè sineí kékeè

ò nàá ntì kékíte mecãã nkékote tebinte borè ké yà de kóo nìtì nè o yòyóbè. ³¹ Ke dò: F́s nti Yiè nKuyie nkó mesàà mbonè wè, katení kè tí kò. Dè yíme kàa bo dikpàà? N tũntemu tecĩètè ke waá nyòyóbè yó mborè.

³² Kòo tuokoo tecĩètè kè Damaa duó nkè bèe bouté yòyóbè tinenti, koo bèe duó ntimúkpeti nè tisũũti, kédúo mmenie nhAbarahammu kóo tũnti nè o neínè bè, kè bèe jú be naacèi. ³³ Kè bèe ò duó mmudii koo yete ke dò: Kè n yí nàké n tò tì m báá di. Kè Damaa dò: B́ei! ³⁴ Kòò dò: N tú Abarahammu kóo tũnti nwe. ³⁵ Tí Yiè nKuyie nkuù dòò n yiè nhAbarahammu mesàà, kòò kpenke ke m̀ake tikpàtì mediè. Ke m̀ake iwũ ò nè idíítì nè meso nnè betõmbè benitidaabè nè benitipòbè nè yòyóbè nè sãmmarímúbè. ³⁶ Kè Saraa o pokù ò peítè denitidabire o kótì cuokè, kòò dè duó nhò m̀ake dèè kó dimàà. ³⁷ Kè n yiè nhAbarahammu duó nkè m b́ei nke yu ti Yiè nKuyie nyètìrì ke yí n yí yóó túóté onitipòkù Kannahãã kabe ò bo bèè cuokè képuó nho bire. ³⁸ Kè n yóó kote o naàm̀unkù kabe borè nde, o cice cĩètè kéwaá nhonitipòkù képuó nho bire. ³⁹ Kè nh ò nàké ke yí kè dè yèmmè onitipòkù báá yie nké n neínè. ⁴⁰ Kòò n tẽnné ke tú o Yiè nKuyie nhò tũ nkù yó n niitému kè m pété onitipòkù o kabe cuokè, o cice cĩètè mièke, kékõnnènko képuó nhò kóò dapàà. ⁴¹ Kè ò kòte o cĩètè kabe borè, kè bè í yie, ò b́ei ndii nuù bá m pí. ⁴² N tũ̀kení tebinte borè yíe nke bántèmu Kuyie nke yí: Tí Yiè nKuyie nhAbarahammu tũ nkù yóu kè n yà n wanti dè, ⁴³ n yó mbo tebinte také nke, osapàà nwèè bo tanní mudúò kè nh ò m̀o mmenie nke yí: Yóu kè ò yà a dúu kó mmenie nsám̀pó. ⁴⁴ Kòò n tẽnné ke dò: Yà kè n

dó kàa yòyóbèe yà, n yóó bantému a we ntāātémè kòò yóó yenke n yiè mbire. ⁴⁵ N kpaá me nnáá nkè Debekaa tùðkení ke tó didúú ke dó tebinte, kè ñ yĩ: N da báámmu m pã meniè nkè n yã. ⁴⁶ Kòò touté o dúú meçãã nke béi nke yĩ: Yã, kàa yà ke dèè, n dó kéduó nha yòyóbè. Kè n yã kédeè kòò duó n yòyóbè. ⁴⁷ Kè nh ò beke ke yĩ: We nkóo sapàà nda tú? Kòò yē nNaoo nè Midikaa be bire Betuyeedi kóo sapàà nhò tu, kè n tōnné o ònni mumámáá kòò ũnné sineí. ⁴⁸ De mōnni ndi n nińkúmè ke dounnè mutōmmú ti Yiè nKuyie nhAbarahammu tū nkù, kù n niitémè weti weti kè m bo túóté o tebite kóo sapàà nképuó nho bire. ⁴⁹ Kè di yie nke bo dōd n yiè mmesàà nweti weti dí n náké, kè di me nyete dí n náké kè n sós. ⁵⁰ Damaa nè Betuyeedi kè bè dō: Ti Yiè nKuyie nkuù yē ndè mmè ndò! Ti báá na kébéi ntimatì. ⁵¹ Nte Debekaa, túóté we kékōnnè képuó nha yiè nkóo dapàà, kéndōnnè ti Yiè nKuyie nti nda nàkémè.

⁵² Abarahammu kóo tōnti kèè dii mōnni de kó tináantì, kénínkú késāntè ti Yiè nKuyie nnè mutōmmú, ⁵³ kédeite timátì péitì nè mesoo nkó tinenti nè tiyàtì kéduó Debekaa, kēpã yepārè sàayè o tāũ nè o yō. ⁵⁴ Kè bèè di kēyã, wenwe nè bèè ò cíe, kédeè kēyié.

Kè dèè wenté dikūnweñni kòò dō: Yóunè kè n kò n yiè mborè. ⁵⁵ Kòò sapàà ntāũ nè o yō kè bè dō: Yóu kòò nti kpaánè ke dō yewe tepítè kè di né kò. ⁵⁶ Kòò tōnti dō: Ti Yiè nKuyie nni nteennèmu kè ñ yà n wanti dè, bá nni nhōtínè, yóunè kè n kò n yiè mborè. ⁵⁷ Kè bè dō: Ti yúnè osapàà nkóò beke.

⁵⁸ Kè bèè yú Debekaa kóò beke ke dō: A dō kēneinè onitì yie nkè dí kōnàà? Kòò dō: Ëë, m bo ò neinè!

⁵⁹ Kè bèè yóu Debekaa nè kudaakù kùù ò yò, kè bè bo neinè Abarahammu kóo tǎntì nè bèè ò cíenní kè bèè kò. ⁶⁰ Kè bèè mǎo Kuyie nkó mesàà nDebekaa kpéí nke dǎ:

A bo pié kè dè nsū mesàà,
kàa yaàbíi tieke a nǐmbè ekè.

⁶¹ Kè Debekaa íté nè o tǎmbè kédeke yòyóbè, kètǔnne de kóo nìtì kè bèè kò.

⁶² De mǎnni kè Isaki ité Daayii-Doyii ke konní ke bo Neku. ⁶³ Kuyuoku makù kè Isakii yè kéncentì dikpáà, kéwénté kéyà yòyóbè kè bè kèríní.

⁶⁴ Kè Debekaa wénté kéyà Isaki kécúténí yòyó ìnkè,

⁶⁵ kèbeké Abarahammu kóo tǎntì ke dǎ: Wenninwe wèè kèríní ti bíékè? Kòò dǎ: N yiè nwe.

Kè Debekaa kǎá nkuyààkù o ìkè. ⁶⁶ Kòò tǎntì náké Isaki ò dǎò dèè kó dimàà. ⁶⁷ De kó difǎnkúò kè Isakii tanné Debekaa o yǎ Saraa kó kudieku képuoke, ké nhò dǎ kò yèmmèe cǎté ke yé o yǎ kumè kòò yèmmè cǎàrè.

25

Abarahammu bí tǎi

¹ Kè Abarahammuu puoke onitipòkù tǎù kè bè ò tu Ketudaa. ² Kòò o peité Simmudanni Yokisǎǎ nè Medanni nè Mandiyǎǎ nè Isibaki nè Suaa. ³ Kè Yokisǎǎ peité Sebaa nè Dedanni. Kè Dedannii pié Asudiibe, Detusiibe nè Deumiibe. ⁴ Kè Mandiyǎǎ peité Efaa nè Efee nè Enǎki nè Abidaa nè Edidaa. Bemǎu memme bè tu Ketudaa yaàbí nyi.

⁵ Kè Abarahammuu duó nyIsaki o kperε demǎu, ⁶ kénkpáá fòù kǎpǎmmú o pocǎmbí yepǎrè, kéduó nkè ìi kǎte diyèè yìení kèè bíékè. ⁷ Abarahammu do yóó kú ke mǎke yebie ntekǎùtè nè sipísiyiekè nè

yènùmmù (175) ndi. ⁸ Ò do kòtè mèdiè mme kέmbo diwèi miεε kékúnè. ⁹ Kòo bí Isaki nè Isimayεeri kè bèε o kǔnné Makpedaa kó kufōti, Efunᵋ, Soaa bire, Itiibe εi kou paku miεε, kùù wetí Mammudee, ¹⁰ Abarahammu do donté kúnku nè Itiibe. Dεndε bè múnke do kǔnnémè Abarahammu nè o pokù Saraa. ¹¹ Abarahammu ku dìi mǎnni kè Kuyie nkó mesàà nsᵋtè o bire Isaki ìnkè kòo mbo Daayii-Doyii kó tebinte také.

Isimayεeri kó ibi

¹² Nte Abarahammu pokù Saraa kó kudaakù, Esibiti εi kou Akaa kó debire Isimayεeri kó kufuku, bè bè pei kè bè tǔmmè betᵋbè: ¹³ Nebayᵋti nè Kedaa nè Adiberi nè Mibisammu ¹⁴ nè Misemaa nè Dumaa nè Masa ¹⁵ nè Adadi nè Temaa nè Yetuu, nè Nafisi nè Kedimaa. ¹⁶ Isimayεeri kó ibi nyi tepíitè nè idéi. Bá wè kòo mbaké o boti kédúo nho yètiri o kari, o eitè. ¹⁷ Isimayεeri do mᵋke yebie ntekᵋutè nè sipisitàāti nè yéyiekè (137) ndi, kékú kè bèε ò kǔnné o yembè borè. ¹⁸ Kòo bí nkari Afidaa kétuᵋkenè Suudi kéntókénè Esibiti, ke wetí Asidii, ke cáá mbemáà ke kari.

SAKᵋBU KÓ TINÁĀŦÌ

Esayuu nè Sakᵋbu be kó tináānti

¹⁹ Nte Abarahammu bire Isaki kó tináānti, Abarahammu weè do peité Isaki. ²⁰ Isaki do mᵋke yebie nsipisìnàà ndi képuoke Debekaa, Betuyεedi Aramu boti kou kóo sapàà, Damaa tāũ. Bè do ā Mesopotamii nwe. ²¹ Isaki pokù Debekaa do tú tēhāũnte nte, kòo bántè ti Yiè nKuyie nkè kùu yie nkòo pùo nyitáátébi. ²² Kè ibi mbokù itᵋbè i yᵋ pᵋuti

miεke, kòò d̀̀: K̀̀ d̀̀ d̀̀ mmiε mme, ba nte k̀̀ m p̀̀ó?

K̀̀o k̀̀te k̀̀bekε ti Yiè nKuyie. ²³ K̀̀ k̀̀ d̀̀:

A p̀̀ó nyibotí ìd̀̀i nyi,

k̀̀ ì bo ỳ̀nní k̀̀ncáá,

k̀̀ k̀̀mak̀̀ nkpeńń̀ǹǹ kutεk̀̀.

Osám̀p̀ò̀ bo mbaké okóti.

²⁴ K̀̀o peité ỳ̀ie tuεkení, k̀̀o peité itáátébi. ²⁵ K̀̀o ketiwèe ỳ̀nní ke wũ̀ ò ỳ̀tòo, ke dáátí ticiti o k̀̀nti tim̀u, k̀̀ bèe ò yu ke d̀̀ Esayuu. ²⁶ K̀̀o nantè nyetini ke p̀̀ nho nac̀nk̀nni, k̀̀ bèe ò yu ke d̀̀ Sak̀bu. B̀̀ ỳóò bè peité ke s̀̀ nyIsaki m̀ke yebie nsipísikuò ndi.

Esayuu fitémè wenwe Mpo ò na nte d̀̀

²⁷ K̀̀ bèe k̀̀té k̀̀ Esayuu naá nhopaawaà ndièwè wèe ǹ nkupaawaá, nke ní ntũũ ndikpáà, k̀̀ Sak̀bu ntú onitiỳ̀nwè ke kari tεc̀f̀ètè. ²⁸ K̀̀ Isaki ndó Esayuu o tãũ m̀è kpéi nsiweí k̀̀ c̀á, k̀̀ Debekaa ndó Sak̀bu.

²⁹ Diyiè mari k̀̀ Esayuu m̀boní kupaawaá nke òu mediè nkéns̀́ nSak̀bu bèrí itũ. ³⁰ K̀̀ Esayuu d̀̀: N da báámmu nh òu mediè mme, ỳ̀o k̀̀ ñ cááké itũ iwũ̀ òi ii. Dὲ te k̀̀ bèe ò yu ke d̀̀ Ed̀mmu. ³¹ K̀̀ Sak̀bu d̀̀: N fiténè Mpo ò nte d̀̀ yíe. ³² K̀̀ Esayuu d̀̀: Dik̀nni ỳó n kuò k̀̀ Mpo ò nte d̀̀ ñ d̀̀ ba? ³³ K̀̀ Sak̀bu d̀̀: Béi nkéyú Kuyie nyètiri.

K̀̀ Esayuu ỳú Kuyie nyètiri k̀̀o fiténè Mpo ò nte d̀̀. ³⁴ Dὲ m̀nni ndi Sak̀bu duómmè Esayuu p̀̀èè ñ itũ k̀̀o cááké, k̀̀ỳà meniε. Mὲmme ò s̀̀nk̀r̀imè Mpo ò nte d̀̀.

26

Isaki nè Abimedeki be kó tináàntì

¹ Kè dikònnì dièrì tanní kéndònnè dīì do tanní Abarahammu kó dimònnì, kè Isakii kòtè Fidisitēēbe kóo kpàtì Abimedeki borè Kedaari èi. ² Kè ti Yiè nKuyie mbenke kumáà Isaki, kòò nàké ke dò: A báá kòtè Esibiti, ríbo n yóó da benke dīì èi, ³ á ndi mbo, n yó nda bonèmu ke da dòò mesàà, n yóó duó nfó nwe nè a yaàbí de kó yehékè, kédòò n do yē n yóó dòò tì a cice Abarahammu. ⁴ M bo duó nkàa yaàbíi sũũ nsiwàã kòmè, kè n yì duó nde kó yehékè yemou. Nè a yaàbí borè nde n yóó dòòmè ibotí imou mesàà. ⁵ Kè yé Abarahammu yíémè n kuó imou nè n tannò yemou, nè n tié nnè nh ò nàké tì.

⁶ Kè Isaki ríbo Kedaari èi. ⁷ Kè benitibè nhò bèkú o pokù kpéí, kòò dò: N tãũ nwe. Ke yé ò do yīèkùmè de kó dihèi kòbe bo ò kùòmè Debekaa wenniku kpéí.

⁸ Kè bè ríbo deborè kémònte, kè Abimedeki nsíéké diyie marì fenétì, káyà Isaki kòò kpèitinè o pokù Debekaa. ⁹ Kòo ò yu kóò nàké ke dò: A pokù nwe! Dè yīme kàa yē nha tãũ? Kòò dò: N yīèkù bè bo n kuòmè mme o kpéí ke yē n tãũ. ¹⁰ Kè Abimedeki dò: A ti dòò ba? Dè kraá sámprè nde òmòu na nduónèmè a pokù, kàa ti tanné meyei mmieke. ¹¹ Kè Abimedekii nàké benitibè bemou ke dò: Wèè kàáké onitì yie nyoo o pokù ti yóó ò kùòmou.

¹² De benni kè Isakii buotí tidiiti, kékũ kè dè mmànnè ò do buotí dè kuce tekòutè (100). Ke yé ti Yiè Kuyie nhò dòòmè mesàà. ¹³ Kòo kpàtìi deuke kòo mòte o kperè mesàà, ¹⁴ kémòte iwũ ò nè tidaati. Kè Fidisitēēbe mieke nhò pèi.

Isaki taunnèmè Abimedeki

15 Kè bèè Ìtinné mutáá sibií o cice Abarahammu tǒmbè do keú si. 16 Kè Abimɛdekii náké Isaki ke dò: Ítè ti èi, a kpenke ke tì pǎētému.

17 Kè Isakii íté ɔborè kékote kékari Kedaari kó kubiriku, 18 kǎwǎte kǎíté o cice Abarahammu do keú sù bií, kè Fidisitǎǎbe sù Ìtinné. Kòo wǎte kǎ sù duó nsi yètè. 19 Kè Isaki tǒmbèè keú tǎbinte kubiriku kǎpété menésààmè. 20 Kè benaacǎmbe bèè bo Kedaari kè bèè kpannè Isaki kǎbe ke dò: Tǎ te tǎbinte.

Kè Isakii yú ɔe kó tǎbinte ke dò Eseki (dèè tu dikpànni). 21 Kòo tǒmbèè keú tǎbinte tetè kè bèè yí kékpa nte kǎí nkè Isakii tǎ yu ke dò Sitinaa (dèè tu mebootimè). 22 Kòo sǎó nkékeú tǎbinte tetè bá bè í nkpa, kòo tǎ yu ke dò Deoboti (dèè tu meomǎmè), kǎbèi nke dò: Ti Yiè nKuyie nti omǎmne kè ti bo pété mesàà.

23 Kòo íté ɔborè kékote Bǎrisebaa. 24 Kè Kuyie nhò benke kumáà keyǎnkè kóò béinnè ke dò: Mǎ tu Kuyie, a cice Abarahammu do tǎ nkù, bá nyǎkù n da bonèmu nè n kóo tǎnti Abarahammu kǎí m bo da dǎò mesàà, kàa botí sǎǎ.

25 Kòo máá diwǎǎtǎnni, kǎbántè ti Yiè nKuyie, kǎcǎnné o touku, kòo tǒmbèè keú tǎbinte.

26 Kè Abimɛdekii íténí Kedaari èi ke bo yà Isaki ke nǎinè o népo Ausati nè Pikodi wèè baké o ǎǎpǎmbè. 27 Kè Isaki dò: Di kǎtení ke yǎ mba? Díndi bèè í n dó ke m bèti di cie? 28 Kè bè dò: Ti yà a Yiè nKuyie nda bonèmmè mme ke dó ti tau ntínti nè fǎ. 29 Béi nke yú a Yiè nKuyie nyètiri ke dò a í yóó ti dǎò meyei mmamè. Ti mómmǎmbe ti í da dǎò meyei, ti da yóumu, kàa ítè nè diwèi, kè Kuyie nda dǎò mesàà.

³⁰ Kè Isakii bè ãnné kupòòkù kè bèe di kényà, ³¹ kékíté dikũnweñni sèl ke cannènè betòbè yènò ke dò, bè báá dòò betòbè meyei, kè bèe cau nyIsaki kékònnè diwèi.

³² Diì yìè dimáà miεke nke Isaki tòmbe ò nàkémè ke dò: Ti nìnte meniε nti keù tètè binte.

³³ Kè Isakii yú de kó tebinte ke dò Sibaa (dèè tu menucannimè). Kè de kó diheì kpaá tò de kó diyètìrì nè yienní, kè bè dì tu Bεεrisebaa.

Esayuu puokemè Itiibe botí kó benitipòbè

³⁴ Esayuu do màke yebie nsipísìnàà ndi képuoke Itiibe, Suditi Bedii kóo sapàà nnè Basimati Edonni kóo sapàà. ³⁵ Kè dèε yonke Isaki nè Debekaa.

27

Sakòbu çautémè o kóo kótì kó mesàà

¹ Kè Isakii kóté ke ténke í nwúó, kényú o kóo Po Esayuu, kòò dò: Nte mí. ² Kè Isaki dò: N kòtému, n yí yé n kũũ nyiè. ³ Túóté a tãmmù nè a pie nkéta dikpàà ké n kuòní tehontè, ⁴ kébénné n dó mùù diì kékòtenèni kè ñ di, ké da pã mesàà nke né na kékú.

⁵ Kè Debekaa keè Isaki nàké tì Esayuu ke tú wèe ta dikpàà kòò kùòní tehontè, ⁶ kénáké Sakòbu ke dò: N kèè a cice nàkémè a kóo kótì Esayuu ke tú ⁷ wèe ta dikpàà kòò kùòní tehontè kébénné mudii ò dó mù, kòò di, kòò pã ti Yiè nKuyie nkó mesàà nkéna kékú. ⁸ M birε kénté kékeè n yóó da náké tì ké tì dòò. ⁹ Kòte kèpínní yebòpàà nyèdèè kè m bénné a cice dó mùù diì. ¹⁰ Kàa ò duó nkòò di, ké da pã mesàà nkéna kékú. ¹¹ Kè Sakòbuu náké o yò ke dò: N kóo kótì Esayuu màke ticìtì nti, mí m me nyí tì màke. ¹² Kè dè yèmmε n cice n kááké kényà n yí màkemè ticìtì kè n naá siyáàbìsì yìè, kòò n dòò meyei nkè m mómte

mesàà. ¹³ Kòò yǎ dǎ: Kòò da dǎ̀ mɛyɛ mmɛ̀e do n yĩnkè. Cɛ̀nkɛɛ yie n da nàkè tì kɛ̀pĩnní yebɔ̀pàà.

¹⁴ Kè Sakɔ̀buu kɔ̀te kɛ̀pĩnní yebɔ̀pàà nkéduó nho yǎ, kòò bénné o cice dǎ̀ mùù dii. ¹⁵ Kè be yǎ De-bekaa túóté o kóò Po Esayuu yaàsààtì tii bo tɛ̀cĩ̀tè kédátínné Sakɔ̀bu o bíyǎ̀tè, ¹⁶ kétúóté kubàkò̀nkù kédátínné o nɔ̀u nè o fǎ̀nìí, ¹⁷ kóò duó mmudii ò bènné mù nè pè̀è. ¹⁸ Kè Sakɔ̀buu kɔ̀te o cice borè ke dǎ̀: N cice! Kòò dǎ̀: Nte mí! Fǎ̀ nwenninwe? ¹⁹ Kè Sakɔ̀bu dǎ̀: N cice mínwe a kóò Po Esayuu. N dǎ̀̀ a yè n dǎ̀̀ dè nde. N da báámmu, íté kékari kécááké iorimaa n kù̀nì ì, ké m pǎ mesàà. ²⁰ Kè Isaki dǎ̀: A pǎ̀nke pètému dende bàmbà ntehonàà? Kòò dǎ̀: A Yìè nKuyie nkuù tè kà̀tenèní n yìikè. ²¹ Kè Isaki dǎ̀: Tóónnì kè n da kááké kèyà kè nsà kè fǎ̀ nwe m bire Esayuu.

²² Kè Sakɔ̀buu tóónko, kòò cice Isakii ò kàáké ke dǎ̀: Metammè dǎ̀nnè Sakɔ̀bu kǎ̀me kè debaà ndǎ̀nnè Esayuu kperɛ.

²³ Bá ò í nhò banté, ke yé o baà ndo ã̀mè ticitì ke dǎ̀nnè o kóò kótì Esayuu kperɛ, kòò ò dǎ̀̀ mesàà.

²⁴ Kóò beke ke dǎ̀: Fǎ̀ nwe m bire Esayuàà? Kòò dǎ̀: Èè mínwe. ²⁵ Kè Isaki dǎ̀: Nh ã̀nné, kè n cááké iorimaa nké da pǎ mesàà. Kè Sakɔ̀buu ã̀nné o cice, kòò cááké, kòò ò duó mmenaà nkòo yà. ²⁶ Ke dǎ̀: Tóónnì m bire ké nh ɔ̀rí.

²⁷ Kòò tóónko kóò ɔ̀rí kòò keè o yà̀tì nǎ̀ú, kóò pǎ mesàà nke dǎ̀: M bire kó kunú dǎ̀nnè dikpáà ti Yìè nKuyie mpǎ di mesàà nkó kunú nku.

²⁸ Kuyie nda pǎ keĩnkè kó kbooku, kàa paa nní mpeí mesàà,

kàa mmàke tidiiti nè menaà.

²⁹ Kàa mbaké ibotí imòu,
kè titenti timòu kòbe nninku a ìikè,
kàa mbaké a tebíi ke sì ninku a ìikè.
Kè wèè da dòò meyei nwèe péte meyei,
kè wèè da dòò mesàà nwèe péte mesàà.

³⁰ Isaki pã dii mǎnni Sakòbu mesàà nke dèè
kòo nyiti, kòo kóo kóti Esayuu konní kupaawaá,
³¹ kébénne mudii kètòo kéduó nho cice ke dò: N cice
íté kécááké iorimaa n kùóní ì ké m pã mesàà. ³² Kè
Isakii beke ke dò: Fǎ nwenninwe? Kòò dò: Míne
Esayuu a kóo Po.

³³ Kè dèe di Isaki mediè nkòo kǎnti aá, kòò dò:
Wenninwe wèè kùóní tēhontè ke n duó nke n cááké
ke dèè kàa kraaní, kè nh ò pã mesàà nkòo yóó mè
pèté?

³⁴ Kè Esayuu keè o cice béi ntí kòo yèmmèe caàrè,
kòo kuónko mediè nke dò: N cice múne m pã mesàà!
³⁵ Kè Isaki dò: A nantè tēè kǎteni ke soute ke coute
a kó mesàà. ³⁶ Kè Esayuu dò: Bè ò yu ke tú Sakòbu
osoùnti, dèe te kòò n soute kuce mèdémè ke coute
Mpo ã nte dè ke wète ke coute n kó mesàà. Ke dò:
Mesàà mmamè í kraá n kpéináà? ³⁷ Kè Isaki dò: M
béimmu ke tú ò bo n da baké, kàa tebíi simòu ntú
o kó betòmbè. M béimmu ke tú ò bo mmàke tidiiti
nè menaà, n ténke bo na ké da dòò ba m bire! ³⁸ Kè
Esayuu dò: N cice a màke mèè sàà mmáà? Múne n
dòò mesàà.

De mǎnni kékuó. ³⁹ Kè Isaki dò:
A bo mbo kèè tenkè bá nnaati,
keĩnkè kó kbooku báá cúténi a tenkè.
⁴⁰ A níi yóó dokému kèpéte kédi,
kéntú a nantè kóo tǎnti,
kénháante tipúti timòu,

diyie mari ké né fiete amàà a nantè nou miéke.

Sakɔbu cokémè kékote o maànnikù

⁴¹ Kè Esayuu miéke pèike mediè nSakɔbu o cice o pã mètè kpéi mmesàà, kòò nnáá nke tú: Dè í kpaá dètiri n cice bo kúmè, kè ò kuɔ n nantè Sakɔbu. ⁴² Kè bèe náké Debekaa Esayuu nàá ntì, kòò náké Sakɔbu ke dò: A kóo kóti Esayuu miéke da pèikemu kòò dó ké da kuɔ. ⁴³ M biré kénté n yóó da náké tì, kékoké kékote n tãũ Damaa cie Anaa ei, ⁴⁴ ké nke mbo kòò miéke yàa donè. ⁴⁵ Kòò yè nha ò dòò dè, kè n da náké kàa wètení. N yí dó ndi paà didé diyie dimáà.

⁴⁶ Kè Debekaa náké Isaki ke dò: N demmu mufòmму nè n còòbè Itiibe kó medòòrimè kpéi, kè Sakɔbu puoke di nhèi kóo nitipòkù kè n ku dè ntõũ.

28

¹ Kè Isakii yú Sakɔbu kóò pã mesàà nke dò: A báá puoke Kannahãã kòò kóo sapàà. ² Ítè kékote Mesopotamii Betuyeedi a yõ tãũ cífètè, képuoke o kóo sapàà. ³ Kuyie mmuwèrímú mumou yìè mbo da dòò mesàà nkàa pié kèsũũ, kènaá nyibotí péu cice. ⁴ Kuyie nda dòò mesàà nfó nnè a yaàbí kù dòòmè Abarahammu, kàa tieke diheì a mè mbo di kupòòkù, kù duó ndi Abarahammu.

⁵ Kè Isakii duó nkè Sakɔbuu kòte Mesopotamii, Betuyeedi biré Damaa cie ò do tú Aramu botí kou nwe Debekaa tãũ, Sakɔbu nè Esayuu be yõ.

⁶ Kè Esayuu keè Isaki pãmè mesàà nSakɔbu, ke duó nkòò kòte Mesopotamii ke bo túótè onitipòkù, kékeè ò nàkémè Sakɔbu ke tú: A báá túótè Kannahãã kòò kóo nitipòkù. ⁷ Kè Sakɔbu yie nho cice nè o yõ be kpèti, ke kòte Mesopotamii. ⁸ Kè Esayuu banté o

cice í dómè Kannahãã kó benitipòbè,⁹ kékote kétúóté onitipòkù Maadati, Abarahammu bire Isimayeri kó debire Nebayoti tãũ.

Sakɔbu yàmè tidoùnti

¹⁰ Kè Sakɔbuu íté Bεerisebaa kénkɔri Anaa èi,
¹¹ kémberínè dibòrì marì kè diyìè ta, kòo waá nditári kécéé nho yuu kénduó deborè, ¹² kényà tidoùnti matì kè kudièti cómmú ketenkè ke káá ntiweti, kè Kuyie ntòrè dèkù ke cuuti. ¹³ Kè ti Yiè nKuyie ncómú o také koò nàá nke tú: N tú a Yiè nKuyie nku a yààrì Abarahammu nè Isaki bè do tũ nkù. A duó kèè tenkè, n kè nda duómmu f́ nnè a yaàbí. ¹⁴ A yaàbí bo sũũ mmubirimú kōme kèpitè tipítì timou: Diyìè yèní kè nè dì taà kè, kubakù cànkù nè kuyóú. F́ nnè a yaàbí dī yó nte kè ñ dǎò ibotí imou mesàà. ¹⁵ N yó nda bonèmu ke da kánkè bá kèè bíékè, ké da wètenèní di nheì. N yí yóó da yóu, n yóó da dǎomu n da nàké tì.

¹⁶ Kè Sakɔbuu entení ke dǎo: Ti Yiè nKuyie nkuu bo die mbá n do í yé.

¹⁷ Kè kufɔwaá nhò pī nkòò dǎo: Dibòrì dii ndò nkéndému, Kuyie ncíètè nte, kènkè kó dibòrì dii kpeté die. ¹⁸ Kè Sakɔbuu íté dikūnweñni sèi kétúóté ditári ò do ceké dì o yuu kéfíí, nkécóú mmekùò ndi ñnkè ke bo ndenniní, ¹⁹ kényú de kó dibòrì ke dǎo Betεedi (dèè tu Kuyie ncíètè). Nè dimònni bè do de yu ke tú Duusi nwe. ²⁰ Kè Sakɔbuu cannènè dinùù Kuyie nke dǎo: Kè Kuyie nni m bonè n cèmmu mièke, ke n kánkè ke n duò mmudiì nè tiyààti, ²¹ kè n wète ke kò n cice cíètè nè kukòhnaatí, ti Yiè nKuyie bo ntú

n Yiè. ²² M me ncónné diì tári bo ntú Kuyie nciētè, kè kù n duó ndè n deite demáà tepíítè mieke ké kù duó.

29

Sakɔbu tũ̀̀kemè Damaa

¹ Kè Sakɔbuu sɔ̀̀tè mucèmmu kénkari diyie yìèní kèè bíékè, ² kétuòke dibòri mari kèyà tebinte matè. Kè ditári dièri pòke, kè tipecènti títã̀ti duó deborè, bè do de ntì nìinko. ³ Tipecènti do ò̃ de ntí, nkè bèe pootè ditári ké tì nì nkédeè kèwète kèpoo. ⁴ Kè Sakɔbuu beke bepecèmbè ke d̀̀: Di cie borè? Kè bè d̀̀: Ti cie bo Anaa èi ndi. ⁵ Kòò d̀̀: Di yé Naoo bire Damaa? Kè bè d̀̀: Ti ò yému. ⁶ Kòò d̀̀: Ò bo kè dè naataà? Kè bè d̀̀: Èè, dè naatimu! Nte o kóo sapàà nDasèedi ke kèríní nè o pecènkú. ⁷ Kè Sakɔbu d̀̀: Diyie kpaá deumu nè di bo tímmè ipe, niinnè i ké ì kàtenè kè ìi di. ⁸ Kè bè d̀̀: Kè ipe í tii nyimou ti báa na, ì ò̃ tí nyimou ndi kè tí pootè ditári ké ì nì.

⁹ Kè bè nkpaá ke me nnáá nkè Dasèedii tuòkení nè o cice pecènkú. Ò do tú opecènti nwe. ¹⁰ Kè Sakɔbuu ò yà nè o yò tãũ Damaa pecènkú, kèpootè tebinte kénii nyipe. Dasèedi do tú Sakɔbu yò tãũ Damaa bire nde. ¹¹ Kè Sakɔbuu ò arí ke d̀̀ ò bo pĩ nhomáà kèyĩ̀̀ke, kékuó. ¹² Kè Sakɔbuu náké Dasèedi ke d̀̀: N tú a cice tãũ Debekaa bire nde. Kè Dasèedii coké kékò nké tì náké o cice. ¹³ Kè Damaa keè o tãũ bire Sakɔbu kpéi, kécoké kóò arí, kè bèe kò nteciētè, kè Sakɔbuu ò náké dè dòmmè. ¹⁴ Kè Damaa d̀̀: Ti ciētè temáà ndi.

Kè Sakɔbu nhò bonè ke d̀̀ otànkù.

Sakɔbu puokemè Dea nè Dasèedi

15 Kè Damaa dà: A bo nni mpĩ mmutõmmú fààrè a tú mèè kpéí n cĩètè kouà? Náké a dó n da yietí mù.

16 De m̀nni ke ś nDamaa m̀ke besapàmbè b̀d̀b̀. K̀o k̀tì tu Dea, k̀o sàm̀p̀òu tu Dasèedi.

17 Kè Dea nuò nyí nnaati mesàà nkè Dasèedi tu oposáàtì ke sànnè onitipòkù. 18 Kè Sakòbu ndó Dasèedi ke d̀: N d́ Dasèedi nwe, a b́yāātè, ke bo da p̃ mmutõmmú yebie nyèyiekè, kòò puoke.

19 Kè Damaa yie nke d̀: Kè n we nda duó ndè wenninè m bo ò duómmè okpákpàrì. Á mbo n cĩètè.

20 Kè Sakòbu m̀bo koò p̃ mmutõmmú ke d̀ yebie nyèyiekè, kè de kó yebie nní ndò nyè í m̀nte ò d́ mèè kpéí nDasèedi. 21 Kè Sakòbuu náké Damaa ke d̀: De m̀nni t̀̀kemu, n duó m pokù kè nh ò puoke.

22 Kè Damaa d̀̀ dibanni ḱyú dihei k̀be b̀m̀. 23 Kuyuoku m̀nni k̀t̀t̀ Dea k̀duó nSakòbu k̀o ò duónè keyènkè. 24 Kè Damaa t̀t̀ Sidipaa o k̀o nitipotõntì k̀duó nDea. 25 Kè d̀e wenté kè Sakòbu nś nDea nwe, k̀o beke Damaa ke d̀: A n d̀̀ ba! N da p̃ mmutõmmú yebie nyèyiekè Dasèedi kpéí nke. Dè ýme k̀a n souté? 26 Kè Damaa dà: Ti cie osàm̀p̀òu ãã í nyenke k̀o k̀tì kraá. 27 Yóu kè dibanni kó yewe yèyiekè dèè kè ti da duó nhosàm̀p̀òu, k̀a s̀tè mutõmmú yebie nyèyiekè.

28 Kè Sakòbuu yie, kè dè mm̀ke yewe yèyiekè, kè Damaa ò duó nDasèedi, 29 k̀t̀t̀ o k̀o nitipotõntì Bidaa k̀duó nDasèedi. 30 Kè Sakòbuu duónè Dasèedi, kè nhò d́ kè dè p̀tè Dea. K̀o ý p̃ Damaa mmutõmmú yebie nyèyiekè o kpéí.

Sakòbu piémè ibí

31 Kè ti Yiè nKuyie nyà Sakɔbu í dómè Dea kédúó nkòo mpéi, kè Daseedi yie ntú tēhāũntē. 32 Kè Dea púó nképeité denitidabire, ké dè yu ke dò Dubenni, dèè tu: Ti Yiè nKuyie nyà n sémmè. Ke dò: N dɔ̀u bo n dɔ̀ke di mmònni.

33 Kòo wēte kérépúó nképeité denitidabire ke dò: Ti Yiè nKuyie mbanté bè í n dómè, ke n yìe debire terè.

Kòo yu de kó debire kè dò Simmēō. 34 Kòo wēte kérépúó nképeité denitidabire ke dò: Di mmònni n dɔ̀u yèmmè bo mbo m bíékè.

Kè Sakɔbuu dè yu kè dò Defii.

35 Kè Dea yíe kérépúó nképeité denitidabire, ke dò: Di mmònni m bo sante ti Yiè nKuyie, ké dè yú ke dò Suda.

De mònni kécómmú kupeitío.

30

1 Daseedi yà dii mònni wè í peimè kè dèe ò yonke, kòo náké Sakɔbu ke dò: Duó nkè m peité, kè meè dɔ̀ke n kú.

2 Kè Sakɔbu miēkeē peike Daseedi, kòo ò náké ke dò: N tú Kuyie nkuàà? Kuyie nkuù da mñte kupeitío. 3 Kè Daseedi dò: Duónè n kóo tñnti kòo m pié ibí.

4 Kòo duó mBidaa Sakɔbu kòo ò duónè. 5 Kè Bidaa púó nképeité denitidabire. 6 Kè Daseedi dò: Kuyie nni ñ kònné, ke kèè n sáútii, ke m pā denitidabire.

Ke yu de kó debire ke dò Danni. 7 Kè Bidaa yíe púó nképeité denitidabire. 8 Kè Daseedi dò: M manè n kóo kóti ke na, ké dè yu ke dò Nefutadii.

9 Kè Dea yà ò ténke í peimè, kétúóté o kóo tñnti Sidipaa kédúó nSakɔbu kòo puoke. 10 Kè Sidipaa peité denitidabire. 11 Kè Dea dò: N yuu dii naati!

Kòo dè yu ke dò Kadi. ¹² Kè Sidipaa yíé kèpèité denitidabire. ¹³ Kè Dea dò: Dè ò nariké, di mmònni benitipòbè bo nni ntú diwèi yìè.

Kòo dè yu ke dò Asee.

¹⁴ Mudidèi m̀nni kè Dubennii k̄tè kupaku, kèt̄ōnì yetebe bè tu yè mantidakòò, kèt̄onì kèduó nho ȳ Dea, kè Daseedi ò m̄o ke dò: M p̄a a bire t̄onì yèè tebe. ¹⁵ Kè Dea dò: A fiète n d̄u kè dè í da sannè k̄a w̄ete ke d̄ó kéc̄outé m bire t̄onì yèè tebeà? Kè Daseedi dò: K̄a m p̄a yetebe ò bo ta a borè ke nyènkè.

¹⁶ Kè Sak̄abu nk̄ūntinì kupaku kuyuoku, kè Dea ò co ke dò: A tati m borè nde yíe, n da donténè m bire t̄onì yèè tebe nye.

Kè Sak̄abuu ta o borè de kó keyènkè. ¹⁷ Kè Kuyie nteennè Dea kòo p̄úo nkèpèité denitidabire nummurè, ¹⁸ kébèi nke dò: Kuyie nni nyietí n duó mmèè kp̄éi nke n kóo t̄ontì n d̄u.

Kòo dè yu ke dò Isakaa. ¹⁹ Kòo w̄ete kèp̄úo nkèpèité denitidabire kuónnè. ²⁰ Kè Dea dò: Kuyie nni mp̄a dip̄annì s̄ààrì, di mmònni n d̄u bo m p̄énsirì ke ȳè nh ò p̄eitè m̄e ìnitidabí ìkuò.

Kòo dè yu ke dò Sabun̄o. ²¹ Kòo yíé kèpèité denitipobire kè dè yu ke dò Dina.

²² Kuyie nyí nyè nDaseedi kp̄éi, kòo teennè kòo bo pié. ²³ Kòo p̄eitè denitidabire, kébèi nke dò: Kuyie nni ndènnè ifei.

²⁴ Kòo dè yu ke dò Sosefu, ke dò: Ti Yiè nKuyie nha n yíé denitidabire.

30:14 +mantidakòò: De kó yetebe bè do yè nyè teennè benitipòbè mbe kè bè puo (wénté Fecanyènfè 7:14).

Sakɔbu kpàrikèmè

²⁵ Dasεedi peité diì mɔnni Sosefu kédeè, kè Sakɔbuu náké Damaa ke dò: M pã kuce kè ò kò n cie.

²⁶ N duó m pobè nè m bí n da pĩ mutɔmmú bèè kpéí.

A yému m pĩ mmù tɔmmú a cǐètè. ²⁷ Kè Damaa dò:

Kénté n dɔ ké da náké tì, m bantému fǔǔ temè kè ti Yiè

nKuyie nni n dòò mesàà. ²⁸ Kè Damaa dò: Náké n yóó

da yietí mù kè n da yietí. ²⁹ Kè Sakɔbu dò: A yému

n da pĩ mmè botí mutɔmmú kàa wũs sũ. ³⁰ N do

yóó tuakení kàa wũs í sũ, kè ò tũakení kè ò sũ. Míi te

kè ti Yiè nKuyie nda dòò mesàà. Yóu di mmɔnni kè m

pĩ n kó mutɔmmú. ³¹ Kè Damaa beke Sakɔbu ke dò:

N yóó da yietí ba? Kòò dò: A í yó n yietí mùmamù.

Kàa yie n yóó da náké tì, n sɔtè kéncɛmmù a wũs.

³² Ò béi memme ke dò: M bo bate yíe nha pe nè sibó

kécánné, dèè ã sisuɔ, nè dèè dò nyàùyàù dèè yó ntú n

kó tiyeti. ³³ A bo kɔtení diì mɔnni káyà m pecɛnku,

a bo banté n náámmè timómmɔnti. Kàa sǔ nyipe nè

sibó dèè í mǎke sisuɔ nè dèè í dò nyàùyàù kè dè bo

n kpɛyi miεke, n dè yùúkúmu. ³⁴ Kè Damaa dò: N

yiemmu a béi ntì.

³⁵ De kó diyie mómmɔnni, kè Damaa bate ipe

nè sibó dèè ã sisuɔ nè dèè dò nyàùyàù, kéduó nho

bí. ³⁶ Kè bèe íté kémmǎke mucèmmu yewe yètǎati

kédéténè Sakɔbu.

Kè Sakɔbu nkpaá cɛmmú Damaa kpɛyi ò kpaá,

³⁷ kéwaá ndetie mmarè detǎati kó ibake, ké ò cìku

yepíè, ³⁸ kébúú nde kó idéi iwũs yè ndè, kè ò nkòrini

muyàà ke ò yàù ke dekù itǎbè, ³⁹ ke péi sisuɔ kpɛyi nè

ò dò nyàùyàù. ⁴⁰ Kè Sakɔbu mbaàti ò ã sisuɔ nè ò dò

nyàùyàù, ke cánnínko.

Kè Sakɔbuu mɔɔte o kó kupecēnku kè kù ncáánnè Damaa kɔku. ⁴¹ Iwũɔ ìì kpeñni kè ì dɔ kédেকে diì mɔnni wèe méú nde kó ideí ì yǎ ndè kè ì ndekù ke ì wùó. ⁴² Kè icĩrìyì dɔ kédেকে ò báá méú nde kó ideí. Mèmmè kè icĩrìyì ntú Damaa kpɛyi kè ikpérìyì tu Sakɔbu kpɛyi.

⁴³ Kè Sakɔbuu kparikè mediè, kémɔɔte ipɛ nè sibɔɔ péu, benitidatɔmbè nè benitipotɔmbè, yòyóbè nè sãmmarímúbè.

31

Sakɔbu itémè Damaa ciè kécoké

¹ Kè Sakɔbuu keè Damaa bí náámmè ke tú: Sakɔbu fiète ti cice kpàti nti, deè te kòò kpenke miè. ² Kòò yà Damaa yèmmè ténke í ò naatinèmè mè do ò ndòmmè nè dimònni. ³ Kè ti Yiè nKuyie nnáké Sakɔbu ke dò: Kò nha cice ciè bè da peité dè. N yó nda bonèmu.

⁴ Kè Sakɔbuu yú Daseedi nè Dea dikpáà ò cèmmú dè o wũɔ, ⁵ ké bè náké ke dò: N yà di cice yèmmè ténke í n naatinèmè mè do ò ndòmmè, Kuyie n cice tũ nkù mɛ nni m bonèmu. ⁶ Di yému m pĩrmè di cice mutɔmmú nè n wɛrímú mumɔu. ⁷ Kòò n ciité, ke cèète n yeti kuce tepítè, Kuyie mmɛ nyí yóu kòò n dòò meyei mmamè. ⁸ Ò yĩ diì mɔnni ì ã sisuɔ ì bo ntú n kpɛyi kè ì pié ì ã sisuɔ, kòò dà ì dò nyàùyàù ì bo ntú n kpɛyi, kè ì pié ì dò nyàùyàù. ⁹ Kuyie nkuù cɔuté di cice wũɔ ke n duó. ¹⁰ Ipe nè sibɔɔ dè dèkù diì mɔnni, kè n yà nè tidɔuñti deè ã sisuɔ nè deè dò nyàùyàù deè dèkùmè. ¹¹ Kè Kuyie ntònni n yú ke dò: Sakɔbu! Kè n dò: Nte mí. ¹² Kè di dò: Wénté káyà yebɔdakè nè ipɛ deè dò nyàùyàù deè dèkùmè. N yàmu Damaa da dɔòrimè. ¹³ Mũ tu di Yiè nKuyie

nha do yà kù Betæedi, káfíí nditári, kécóú mmekùò nké n náké a dó tì. Di mmònnì, íté kékò nha eì bè da peité dì.

14 Kè Dasæedi nè Dea kè bè dò: Ti cice í yóó kú kè ti túóté dèmarè o cǐtè. 15 Ò ti wènté bepòòbè mbe, ke ti fité ke di ti díítí, bá wè í ti duó nwe do dò nké ti duó nyì. 16 Kuyie ncouté tì kpàtì ti cice borè ke da duó ntì tu ti kpèti nti, tínti nè tì bí, dòò Kuyie nda nàké tì.

17 Kè Sakòbuu báátí, kédee nho bí nè o pobè yòyóbè, 18 kétúóté o wũõ nè o kpàtì timou ò pètè tì Mesopotamii, kékété kénkūnti o cice Isaki borè Kannahã. 19 Ke sǐ nDamaa kòte ke kēi o pe cìtì, kè Dasæedi yúúkú o bókè. 20 Kè Sakòbuu souté Damaa Aramu botí kou, kéíté bá ò í ò cau, 21 kétúóté o kperè demou kécoké, késénté kukó ndiekù Efadati, kékété, kénwetí Kadaadi tãrì.

22 Diyie tãnnì yiè kè bèe náké Damaa Sakòbu cokémè. 23 Kòò túóté o kòbe, kētūnne Sakòbu kémmake yewe yèyiekè, kòò nìnte Kadaadi tãrì. 24 Kè Kuyie nnáké Damaa, Aramu botí kou nè tidòuntì ke dò: A báá dòò Sakòbu tìmatì.

25 Wè ò nìnte memme ke sǐ nSakòbu cònné o touku Kadaadi tãrì ìnkè, kè Damaa múnkèe cónné o kòku, 26 kébeke Sakòbu ke dò: A n dòò ba, ke n souté? Ke túóté n kó besapàmbè ke dò nha kpà nke bè eí. 27 Dè dòmme kàa n souté, ke sòri ke coké, bá a í n nàké? Ti na n da ciemmu kéndiè, ke bie nyebàrè nè tikùtidùùtì kè dè naati. 28 A í yóu kè nh òrì n kó besapàmbè nè n yaàbí. A dòò deyeyinkperè nde. 29 M mækemu muwērímú ke na nda dòò meyei, kè Kuyie nha cice tũ nkù né n nàké keyènkè kèè pēēté ke tú m báá da dòò tìmatì. 30 A dó mecãã mme ke bo kò nha cice cǐtè, dè né yĩme kàa yúúkú m bókè?

³¹ Kè Sakɔbu dɔ̀: N yĩ̀kù a bo fietε m̀mme a kó besapàmbè. ³² Wénté n kó benitìbè, kàa yà wèè borè a bɔ̀kè bèε ò kùɔ̀.

Sakɔbu do í yé ke d̀ò nDasεedi weè yè t̀ùóté.

³³ Kè Damaa ta Sakɔbu kó kutouku, kéta Dea kɔku, kéta o kó benitipotɔ̀mbè bedé kpeti, ò í nyà m̀m̀mamù, ḱyè ḱeta Dasεedi kɔku. ³⁴ Ke yé ba! Kè Dasεedi weè yè t̀ùóté ke s̀nnε yes̀nk̀nk̀ miεke ke kari ye ìnkè. Kè Damaa wammù titouti timou miεke ḱm̀ónté. ³⁵ Kè Dasεedi d̀ò: N cice a miεke báá peike n yí mè nyitémè n k̀àrì, m bo n t̀ànkù yeire ndε.

Kè Damaa wammù ḱm̀ónté. ³⁶ Kè d̀εε yonke Sakɔbu k̀o nkpannè Damaa, ke tú: N càke ba? N d̀ò ò̀mme yei nkàa n tũ nnè kemieke? ³⁷ A fiému n nenti, a yà ba d̀è tu a kperε? Benke de n k̀obe nè a k̀obe, kè bèε yà ké ti p̀uté. ³⁸ M bo a c̀ìtè ke m̀ake yebie nsipísidé ndi, m me nyí càáké a pedaa mari. ³⁹ Musim̀m̀ù í pĩ nha ò̀fè mafè, kè n fè t̀oní ke da benke, nh ò̀ fè yietímu. Kàa m békú bè yúúkú ì kuyie nnè keyènkè, kè n da yietí. ⁴⁰ Kè fεwentaafè m poté, kè muséé nni m poté keyènkè, kè n ní nyié nke wúó. ⁴¹ Yebie nsipísidé ndi m bomè a c̀ìtè, ke pĩ mmutɔ̀mmù yebie ntepiítè nè yènàa a kó besapàmbè k̀péí, nke c̀mmù a wũɔ̀ yebie nyèkuò. Kàa c̀ète n yeti kuce tepíítè. ⁴² Kè Kuyie, n yà̀rì Abarahamu do tũ nkù, n cice Isaki dé kù do í n teennè, a na nni m bèti n nou sinum̀m̀ù ndi. Kù me nyàmu n f̀é̀témè a c̀ìtè, ke n teennè wenke keyènkè.

Sakɔbu nè Damaa bè taummè

⁴³ De m̀onnì kè Damaa ò t̀énné ke d̀ò: N kó besapàmbè tu bie, be bí tú n kpeyi nyi, kè iwũɔ̀ ii ntú

n kpeyi, demou a mèn nwùó ndè tu n kperε ndε. M me nyí yóó na kédòòndè mùmamù n kó besapàmbè nè be bí. ⁴⁴ Yóu kè ti tau mmí nnè f̄ nkédòò mèbenkùmè mamè.

⁴⁵ Kè Sakòbuu túóté ditári kéfíí, ⁴⁶ kénáké o kòbe ke dò: Waánnènní yetárè! Kè bèε yè waanní kécóú nditácóú, kè bèε kari bemou di ñnkè kédi. ⁴⁷ Kòo di yu ke dò: Metaummè kó mèbenkùmè kó ditácóú. Nè Damaa kó tináaṅti Yekaa-Saadutaa nè Sakòbu kpeti Kadedi. ⁴⁸ Kè Damaa dò: Di ntácóú dìi yó mbenkú mí nnè f̄ nti taummè.

Nè de kpéí nke bèε dì yu ke dò Kadedi, ⁴⁹ kényíé ké dì yu ke dò Misipaa. Kè Damaa dò: Ti Yiè nKuyie nní nti wúó nti dèténè dìi mǎnnì titòbè. ⁵⁰ Kàa f̄ũnko n kó besapàmbè, ke tùóké betòbè, a nyé ke dò nhoniti weè í ti wúó, Kuyie nkuù ti wúó. ⁵¹ Kè Damaa dò: Nte ditácóú n còú ndi nè ditári n f̄í ndi mí nnè f̄ nti cuokè. ⁵² Di ntácóú nè di ntári dè ntú ti taummè kó dibenkèrì. M báá dè p̄ḗtè kékote a bíékè kédòò meyei, a me mbáá dè p̄ḗtè kékatení m bíékè kédòò meyei. ⁵³ Kuyie nhAbarahammu nè Naòò bè tũ nkù ni nti wúó!

Kè Sakòbuu parikè kényú Kuyie nho cice Isaki dé kù yètìrì, ⁵⁴ kéféúté f̄èḗf̄ Kuyie, kényú o kòbe kè bèε cááké kényíé nditári ñnkè.

32

¹ Kè dèε wenté dikũnweñni, kè Damaa ṛí o kó besapàmbè nè be bí, ké ì p̄a mesàà nkékò.

Sakòbu bàrmúmè Esayuu nè yep̄ārè

² Kè Sakɔbuu sɔoté o cèmmu, kè Kuyie ntɔrèe ò co.
³ Kòo yè yà ke dà: Kuyie nkó dikàrì ndi die. Mèmme ò dè yumè ke dà Maanaïmmu (dèè tu yekàrè yèdéè).

⁴ Kòo tã mbenitibè Seii Edɔmmu kó kutempè mmieke o kóo kótì Esayuu borè, ⁵ ké bè nàké ke dà: Di nàké n yìè nhEsayuu ke dà: A kóo tãntì Sakɔbu kàte Damaa cie nke, ke ke mbo ke tũðkenèní yíe. ⁶ Ke mɔke inààke nè sãmmarímúbè nè ipe nè sibɔó nè benitidatãmbè nè benitipotãmbè, ke tú f̃́ nho yìè nha ò cɔuté.

⁷ Kè Sakɔbu do tã mbèe wētení kóo nàké ke dà: Ti kàtemu ke yà a kóo kótì Esayuu, kòo kèríní nè behããpòmbè sikɔusìnàà (400).

⁸ Kè kufɔwáá nhauté Sakɔbu mediè nkòo toté bèè ò neínè yef̃́rè yèdéè nè iwũɔ ò do tã ì, ipe nè sibɔó, inààke nè yòyóbè. ⁹ Ke náá nke tú: Kè Esayuu kùɔ dit̃nni mari, diterii coké. ¹⁰ Kè Sakɔbuu bántè Kuyie nke dà: Kuyie n yààrì Abarahammu nè n cice Isaki do tũ nkù, f̃́ò n nàké ke tú: Wēte a cie, a kàbe borè kè ò da dɔò mesàà. ¹¹ N yí mànnè mesàà nha do yē nha yó n dɔò mè ke mè dɔò, mí nha kóo tãntì. N do senti kukó nSuditēē ke pikú m pààti máà ndi, di mmònni ke naá nyef̃́rè yèdéè. ¹² N deeténè n kóo kótì Esayuu, n yīèkù ò bo kàtenímè mmè ké n kuɔ nè m pobè nè m bí. ¹³ A do béïmmu ke dà a yó n dɔò mesàà, nkè n yaábíi sũũ nkéndò ndàmèèrì nùù kó mubirímú, bá bè báá na ké ì kàa.

¹⁴ Kè Sakɔbuu báté deborè kéyié, kédeite ò do mɔke dè mieke ò yóo pã dè o kóo kótì Esayuu.
¹⁵ Sibɔniisi sikɔusidé (200) nè yebɔdakè sipísidé nè ipeni sikɔusidé (200) nè yepedakè sipísidé
¹⁶ nè yòyóbè beniibe bèè tã ibí sipísitããti nè bè bío nè inaani sipísìnàà nè yenaadakè tepítè nè

sāmmarímúbè niibe sipísidé nè isāmmarímbí tepíítè.
¹⁷ Kòo dè toté de tǒntì de tǒntì, kéduó nho tǒmbè ké
 bè nàké ke dǎ: Niiténè kè mǎfié nní nsoké di cuokè.

¹⁸ Kòo náké oketiwè ke dǎ: Kè n kóo kótì Esayuu
 da conè ke beke ke tú: We nda te? A kǎri ke? We nte
 iwūā ì ní a ìkè? ¹⁹ A dǎ: A kóo tǒntì Sakǎbu weè dè
 te, ke dè nda pǎ ke tǔnní.

²⁰ Kè Sakǎbu me nnáké odérì nè otǎánwè nè
 besǎmbè bèè tǔ nke dǎ: Kè di yà n yìè nhEsayuu di
 me nhò nàké ke dǎ: ²¹ A kóo tǒntì Sakǎbu tǔnnímu.

Sakǎbu do náánnè o yèmmè mme ke tú, yepǎrè
 yie mbo bónkǔnne o mièke, kè tí mǎá kòo n cǎuté nè
 diwèi. ²² Kè bèè kéténnè yepǎrè kè wenwe nkpaá de
 kó keyènkè bè bǎtè dè.

Sakǎbu manèmè Kuyie

²³ Mǎmmè kòo íté de kó keyènkè kǎtúóté o pobè
 bedé nè o nitipotǒmbè bedé nè o bí tepíítè nè demǎá
 ke bo sénté tipèti-yèrì, bè tu kùù kó nSabǎki. ²⁴ Kòo
 bè sée nkukò nkéséennè o mǎke dèè kó dimǎá, ²⁵ ké
 ndè kpaá omǎá kényié nke mǎnnè oniti mǎu nè
 kukǔnwentóo. ²⁶ Kè de kóo nìti nsǎ nwè í yóo na
 Sakǎbu, kǎpoté o kpeyuu kòo naá ndikpǎnnì. ²⁷ Kè
 de kóo nìti dǎ: N yóu kè m pǎtǎtǎ! Kè Sakǎbu dǎ: Kǎa
 í m pǎ mǎsǎa m bǎá da yóu. ²⁸ Kè de kóo nìti beke
 Sakǎbu ke dǎ: A yètìrì tu ba? Kòò dǎ: Sakǎbu. ²⁹ Kòò
 dǎ: Bè tǎnke í yó nda yu ke tú Sakǎbu, bè yó nda tú
 Isidayeerì nwe, ke yé a manèmè ti Yìè nKuyie nnè
 benitibè ke na. ³⁰ Kè Sakǎbu dǎ: N da báámmu n
 náké a yètìrì, kòò dǎ: Ba nte kǎa m bèkú n yètìrì?

Ò me nyí kòò dǎò mǎsǎa. ³¹ Kè Sakǎbu dǎ: N yà
 Kuyie nke kpaá fòu. Mǎmmè kòo yú de kó dibòrì
 ke dǎ Penniyeedi (dèè tu ti Yìè nKuyie nyìkè). ³² Kè

dèe wenté kè Sakɔbu n senti Penniyɛedi kó kukó nkè diyiè yènní kòò cèntì dikpɛnnì. ³³ Dèe te nè yíenní kè Isidayɛeribe í yo nfeðfè kpɛyuu kó kumaa nkɛ yé ti Yiè nKuyie ndo de mpotémè Sakɔbu.

33

Sakɔbu conèmè Esayuu

¹ Sakɔbu yà diì m̀nnì Esayuu duunnímè, ke neínè behãp̀mbè sikɔusìnàà (400), k̀totí ibí Dea nè Dasɛedi nè benitipotɔmbè bedé, ² k̀eníí nhonitipotɔmbè nè be bí, Dea nè o kpɛyi kè bè mpokoo, Dasɛedi nè Sosefu kè bè ntũ. ³ K̀òo niité o móm̃muɔ mbe ìikè, k̀yà o k̀óo k̀ótì Esayuu, k̀énínk̀óo o ìikè kuce mèyiekè ke yàa t̀ónnǹenko ò borè. ⁴ K̀è Esayuu cokéní k̀óo arí, kè diwèi bè auté, kè bèe kuó mbedé. ⁵ K̀è Esayuu yà benitipòbè nè ibí, k̀ébeke ke d̀ò: Ɔmbe mbe bie mbèè da neínè? K̀è Sakɔbu d̀ò: Ti Yiè nKuyie m pã bèmbe mí nha k̀óo t̀ntì.

⁶ K̀òo nitipotɔmbèe t̀ónní nè be bí k̀énínk̀óo o ìikè. ⁷ K̀è Dea t̀ónní k̀énínk̀óo o ìikè nè o bí. K̀è Dasɛedi nè Sosefu kè bè múnkeɛ me nyí. ⁸ K̀è Esayuu o beke ke d̀ò: A d̀ó kéd̀ò̀nè ba m mè n conè ìi wũɔ? K̀òò d̀ò: N d̀ó f̀ n yiè nhá n c̀uté mesàà mmɛ. ⁹ K̀è Esayuu d̀ò: M m̀ke kè dè sũmu n nantè, nte a kpɛɛ. ¹⁰ K̀è Sakɔbu d̀ò: N da báámmu, k̀aa n c̀utému, c̀uté m pãrè, n da yà kè dè d̀ò n yà Kuyie nku, ke yé a n c̀uté m̀ nè diwèi. ¹¹ N da báámmu c̀uté n da pã dè, ti Yiè nKuyie nni n d̀ò̀mu mesàà, kè m̀ m̀ke dem̀u.

K̀è Sakɔbuu yetoo kè Esayuu c̀uté. ¹² K̀è Esayuu d̀ò: Íténè kè tí nei k̀ékò. ¹³ K̀è Sakɔbu d̀ò: N yiè nha yému ke d̀ò nyibí kpaá ỳò, kè ipe bo nè inà̀d̀ke nè tinaabiiti, kè ti ì k̀éténè mecãã ndiyiè mari máà ì bo

kú. ¹⁴ Fó n yiè nhá niité, mí nha kóo tǒnti kè nní ntũ mmeɣòmmè nè iwũõ nè ibí kétuakoo a cie Seii. ¹⁵ Kè Esayuu dǎ: M bo da yóunè n kó benitibè mabè. Kè Sakǎbu dǎ: Kè bèe dǎò ba? Fó ncénke n cǎuténè diwèi. ¹⁶ De kó diyìè dimáà miéke kè Esayuu kété kénwèti Seii. ¹⁷ Kè Sakǎbuu kǎte Sukǎti kémaá teciǎtè, kédǎò o wũõ titouti. Dèè te kè bèe yu de kó dibòrì ke tú Sukǎti (dèè tu titouti).

Sakǎbu bàtémè Sisemmu

¹⁸ Sakǎbu de nyité Mesopotamii, kétuakènè kukǎnaatí Sisemmu Kannahǎ kó ketenkè, kékari dihéi mànkú, ¹⁹ kédonté ketenkè medítibii ntekǎtè (100) Amǎ bí borè, ì te ketenkè Sisemmu, kécónné o touku, ²⁰ kémaá diwũõtǎnni, ké di yu ke dǎ Edi-Edowee-Isidayeri (dèè tu ti Yiè nKuyie nyIsidayeribe tũ nkù).

34

Bè pǎrmè Dina ke duónè

¹ Diyìè marì kè Dina, Dea kóo sapàà ñyè ke bo dǎu ndihèi kó besapàmbè. ² Kè Efiibe kóo kpàatì Amǎ kóo dapàà Sisemmuu ò yà, kóò pǎ nkéduónè, ³ kóò pènsirì mediè, kéndó kényũõ nhosapàà nyèmmè. ⁴ Mèmmè Sisemmu nàkémè o cie Amǎ ke dǎ: Kǎte kényà osapàà nyie nyembè, n dǎ kóò puokemu.

⁵ Kè Sakǎbuu keè Sisemmu duónèmè Dina, ke sǎ nho kó bedapàmbè bo kupaku ke cǎmmú iwũõ. Kòò ndò nyúóó ke kèmmú bè bo konnìmé.

⁶ Kè Sisemmu cie Amǎ kǎte Sakǎbu borè ke bo ò nàké. ⁷ Kóo kó bedapàmbè nkũntinì kupaku kékeè dèè dǎò, kè dèe bè yonke, kè bè miéke pèike, ke yé Sisemmu dǎòmè dèè tu isǎke Isidayeribe miéke,

ke duónè Sakɔbu kóo sapàà, dèè do ci Isidayeeribe cuokè. ⁸ Kè Amɔw dɔ: N kóo dapàà nSisemmu yèmmè mèè ta di kóo sapàà, di we nhò duó nkòo puoke. ⁹ Ti wènnénè kè tí mpuokú di kó besapàmbè kè di puokú ti kɔbe. ¹⁰ Kè tí nwē nke bo, kè dihei ntú di kperi, kè di ndɔəri kupotaá nke mɔke sibaa.

¹¹ Kè Sisemmu náké osapàà ncice nè o tãbè ke dɔ: Kè di n dɔ̀̀ mɛsàà nke beke dèè kó dimàà n di duó. ¹² Kè di n yiennè di kóo sapàà nke beke tipocònti kè ti deu ke mamè nè yepãrè n di duó.

¹³ Kè Sakɔbu kó bedapàmbèè náké Sisemmu nè o cice nè mɛcìl nke yé ò p̄ĩmmè be tãũ Dina nè muwèrímú ke duónè. ¹⁴ Kè bè dɔ: Ti báá na kédúó nti tãũ wèè í cãnté, dè tu mɛyɛi mme ti borè. ¹⁵ Ti í yóó yie ndi yē mmù, kè di í cãmmú benitidaabè bɛmɔu. ¹⁶ De mɔnni ndi ti bo di duómmè ti kó besapàmbè, kétúóké di kɔbe, kè ti n̄wē nke bo, kénáá nkubotí kumáà. ¹⁷ Kè di mɛ nyete ti yē mmù tí túóté ti tãũ kèp̄ɛ̀t̄é.

¹⁸ Amɔw nè o bire Sisemmu kè bèè p̄ɛ̀nsirì de kó tináàntì. ¹⁹ Bá odapàà nyí nhɔte ò bo dɔ̀̀mè bè béi nti, ke yé ò dómè osapàà mmediè. Bè do we ntá okpààti c̄f̄èt̄è miɛke kè dè p̄ɛ̀t̄é betɔbè. ²⁰ Amɔw nè o bire Sisemmu, kè bèè kɔte dihei kó dibòrì, kénáké be kɔbe ke dɔ: ²¹ Benitibè bie ntu diwèl kɔbe mbe, yóunè kè bè mbo ti ei, ke dɔəri kupotaá, dihei í k̄éñi, kè ti m̄puokú be kó besapàmbè, kè bè puokú ti kɔbe. ²² Bè tu, kè ti yie mbè yē mmù, ke cãmmú benitidaabè bɛmɔu, bè bo ti wènnénè kè ti naá nkubotí kumáà. ²³ Kè ti yie mbè yē mmù, kè bè ti bonè, t̄i yóó tieke be w̄ũ nè be kperɛ demɔu bè mɔke dè.

²⁴ Bèè kó dimàà bo deborè kè bèè yie nhAmɔw

nè o birɛ Sisemmu bè nàké tì, kè dihei diməu kó benitidaabèe cāmmú. ²⁵ Dyiè tāǎnni yiè, dè dòke yóu dii yiè kè bè kàri ke í yé tìmatì, Simmeǎǎ nè Defii Dina tābè kè bèe túóté be kpàrise kéta dihei kékuə benitidaabè beməu, ²⁶ kékuə Aməo nè o birɛ Sisemmu, kédeite be tāū Dina Sisemmu cǐtè kékònnè.

²⁷ Kè Sakəbu bí tɛi íté kétúóté tikúnenti nè dihei kperɛ, ke yé bè pǐmmè be tāū nè muwérímú ke duónè, ²⁸ kékraake be pe nè be nààke nè sǎmmarímúbè nè dèè kó dimàà bo dihei nè depa, ²⁹ kéhéi be kpàti timəu, be bí nè be pobè nè dèè kó dimàà bo be cǐi miɛke.

³⁰ Kè Sakəbuu náké Simmeǎǎ nè Defii ke dà: Di n càkemu, kè ù náá nhoyeiwe Kannahǎa kəbe nè Pedisiibe be iikè. N kəbe í sū, bè yóo tímmu ké n dokénè, ké n na, ké n kuə nè n cǐtè teməu. ³¹ Kè bè dà: Ti na nyóu kè bèe wénté ti tāū onitipòkù wèè dauti dautinè benitidaabàà?

35

Sakəbu ítémè Sisemmu kékote Betɛdi

¹ Dyiè mari kè Kuyie nnáké Sakəbu ke dà: Íté kékote Betɛdi ké m maá diwūštənni, n do de nda benke m maá a do cokùnè dii mənni a kóo kóti Esayuu.

² Kè Sakəbuu náké o cǐtè kəbe nè bèè do ò bonè beməu ke dà: Bənténko yebəkè kéwénkúnne dimáà, kéceete di yààti. ³ Báátínè kè tí kote Betɛdi kémaá diwūštənni Kuyie nkpréi, ke yé kuə do n teennèmè n do áarì dii mənni, ké nni mbonè n cèmmu muməu miɛke.

4 Kè bèe duó mbe bokè yemou Sakabu nè be mánánnè bè do tũó dè be to, kòo dè kũnné mutie diemù také Sisemmu, ⁵ kèpě̀tè. Kè Kuyie mbonté kufõwaá nyehékè yèè dè tóké, bá bè í ndàátí kè bè tũnne.

⁶ Sakabu nè o kabe bemou kè bèe tuoke Duusi bè tu dè Beteedi, Kannahã kó dihei, ⁷ kémaá diwũõtònni kè di yu ke dò Kuyie-mbo-Beteedi, ke yé kù do de nhò benkemè kumáà ò cokùnè dii mònni o kóo kótì.

⁸ Kè Deboraa, Debekaa kóo yuòrì kú kè bèe ò kũnné Beteedi také, mutie diemù mamù yuu, bè tu mù yedabùò nkõmu.

⁹ Sakabu kũntini dii mònni Mesopotamii kè Kuyie nyíe kóò benke kumáà, kóò pã mesàà. ¹⁰ Kóò nàké ke dò: A yè̀tìrì tu Sakabu nwe, di mmònni ke yó ntú Isidayeri.

Memme Kuyie nhò yúmè ke dò Isidayeri. ¹¹ Kè kùu ò nàké ke dò: Míi tu Kuyie nke kpeñni. A bo pié kàa botíi sũũ nkàa naá nyibotí pèu cice, kè bekpààtìbèe yènni i mieke. ¹² N duó ndi eì Abarahammu nè Isaki, m bo di nda duó nké di duó nha yaàbí.

¹³ Kuyie nhò nàké memme kédeè kèítè. ¹⁴ Kè Sakabuu fíi nditári, kécóú mmekùò nnè menàà nke bo ndennini, ¹⁵ kényú Kuyie ndo ò nàánnè dii bòrì ke dò Beteedi (dèè tu Kuyie ncĩtè).

Dasedi peímè Bensamè kékú

¹⁶ Sakabu nè o kabe kè bèe íté Beteedi, kénkpaá díetirìnè sám̀pó Efadata, kè Dasedi ndó kèpèitè kè dèe yonke mediè. ¹⁷ Kè debire nyetini wèè ò peinko kòo nàké Dasedi ke dò: Bá nyièkù a wète ke peitè denitidabire nde.

18 Kè Daseedi n̄maunè mukũũ nkéyú debire ke d̄ò: Beni-Oni (dèè tu: Meyei mbire). Kè Sakɔbuu dè yu ke d̄ò Bensam̄e (dèè tu kubakù yóú).

19 Kè Daseedii kú kè bèè ò kũnné Efadata kó kuce, bè yu dè yíe nke tú Betideemmu. 20 Kè Sakɔbuu cónné ditári Daseedi f̄ati ñnkè ké d̄i yu ke d̄ò Daseedi f̄sitári, kè d̄i kraá bo nè yíenní.

21 Kè Sakɔbuu íté deborè kékari Mikidaa-Ed̄e, 22 k̄embo de kó diheì kè Dubenni duónè Bidaa oni-tipot̄nt̄i o cice po wè. Kè Sakɔbuu keè, kè d̄eè ò yonke.

Sakɔbu do m̄ake ibí tepítè nè ìd̄èi nyi. 23 Kè Dea kó ibí tú: Dubenni, Sakɔbu kóò Po nè Simmeõõ nè Defii nè Sudaa nè Isakaa nè Sabun̄o. 24 Kè Daseedi k̄eyi tú Sosefu nè Bensam̄e. 25 Kè Bidaa Daseedi nitipot̄nt̄i k̄eyi tú Danni nè Nefutadii. 26 Kè Sidipaa Dea kóo nitipot̄nt̄i k̄eyi tú Kadi nè Ase. Sakɔbu nitidabí nyi ò pié ì Mesopotamii.

Isaki kumè

27 Kè Sakɔbuu tuake o cice Isaki borè Mammudee, dèè t̄akénè Kidiya-Adiba. Bè tu dè yíe nhEburn̄o. Abarahammu nè Isaki bè do borè. 28 Isaki do m̄ake yebie ntek̄ùtè nè sipísini (180) ndi, 29 ò do yóó kú ke kòtè mediè mme. Kòo bí Esayuu nè Sakɔbu kè bèè ò kũnné.

36

Esayuu k̄arimè Ed̄ammu

1 Nte Esayuu bè tu wè Ed̄ammu o kó kufuku: 2 Ò do puoke Kannahã kó benitipòbè mbe, Ada Edonni bire, Itiibe kó kubotí kou, nè Odibamaa Ana bire, wèè yààrì tu Sibeõõ Efiibe kó kubotí kou 3 nè Basimati Isimayeri bire Nebayati tãũ. 4 Kè Ada peité

Edifasi, kè Basimatii peité Deuyeedi. ⁵ Kè Odibamaa peité Yeusi nè Yaedammu nè Kodaa Esayuu nitidabí nyi ò pié ì Kannahãã.

⁶ Kè Esayuu túóté o pobè nè o nitidabí, nè o nitipobí nè bèè kó dimàà bo o cīètè nè o wũ ò pèté dèè kó dimàà Kannahãã, kékote dihei teri kédéténè o nantè Sakòbu. ⁷ Bè do m̀ake tikpàti nti mediè, mbè báá na kénwè nke kari, bè bo kèè tenkè í sànnè be wũ. ⁸ Kè Esayuu bè tu wè Edømmuu kòo kòte kémbo Seii tãrì.

Esayuu kó kufuku

⁹ Nte Esayuu wèè tu Edõmiibe yààrì wèè do bo Seii tãrì o fuku: ¹⁰ Edifasi Ada bire nè Deuyeedi Basimati bire.

¹¹ Edifasi bí tú: Temaã nè Omaadi nè Sefoo nè Katammu nè Kenasi. ¹² Timuna do tú Edifasi pocènni ndi, kòò peité Amadeki. Ada Esayuu pokù yaàbí nyi.

¹³ Deuyeedi bí tú: Naati nè Sedaa nè Samaa nè Misaa. Basimati Esayuu pokù yaàbí nyi. ¹⁴ Nte Odibamaa Ana bire, Sibeõ yaàbire Esayuu pokù bí: Yeusi Yaedammu nè Kodaa.

¹⁵⁻¹⁶ Nte Esayuu yaàbí ì di tikpàti: Temaã nè Omaã nè Sefoo nè Kenasi nè Kodaa nè Katammu nè Amadeki. Bèè do tú bekpààtibè Edømmu, Esayuu nè o pokù Adaa be kòò Po Edifasi bí nyi.

¹⁷ Naati nè Sedaa nè Samaa nè Misaa bè do tú bekpààtibè mbe Edømmu. Esayuu nè o pokù Basimati be bire Deuyeedi bí nyi.

¹⁸ Yeusi nè Yaedammu nè Kodaa bè do tú bèè baké bè mbe. Esayuu nè o pokù Odibamaa Ana bire be bí nyi.

19 Esayuu yaàbí nyi ìì do tú Edəmiibe kó bekpààtìbè.

20-21 Seii botí kou bè tu wè Oditi o yaàbí, ìì do keté kəmbo Edəmmu. Ɔriibe kpààtìbè do tú: Dotāā nè Sobadi nè Sibeṣṣ nè Ana nè Disṣṣ nè Eṣeṣ nè Disāā. 22 Kè Dotāā bí ntú: Ɔəri nè Emammu kòo tāū ntú Timuna. 23 Kè Sobadi bí ntú: Adifanni Manaati nè Ebaadi nè Sefoo nè Onammu. 24 Kè Sibeṣṣ kpɛyi tú Aya nè Ana. Ana weè do pètè tebinte tonniè dikpàà cuokè, ke cēmú o cice Sibeṣṣ sāmmarímúbè. 25 Ana bí tú Disṣṣ nè denitipobire Odibamaa. 26 Kè Disṣṣ kó ibí ntú: Emmutāā nè Esibanni nè Itidanni nè Kedanni. 27 Kè Eṣeṣ kpɛyi ntú: Bideanni nè Safāā nè Akanni. 28 Kè Disāā kpɛyi ntú Uusi nè Adanni.

29-30 Oriibe bèè do di tikpàti Seii beè tu: Dotāā nè Sobadi nè Sibeṣṣ nè Ana nè Disṣṣ nè Eṣeṣ nè Disāā.

31 Isidayeεribe mu ndo í məke dii mənni okpàti kè bèè ntəu tikpàti Edəmmu tenkè ke feimmu betəbè, nte be yètè: 32 Beəə bire Bedaa Dinabaa èi kou, weè do keté kətə tikpàti Edəmmu, 33 kékú kè Bosedaa èi kou Sedaa bire Yobabuu cəuté tikpàti. 34-39 O kó difōnkúò kè Temaə èi kou Usammuu cəuté tikpàti, kékú kè Afiti èi kou Bedadi bire Adadii cəuté tikpàti, kékú, weè do dokénè Mandiyāābe Məabu tenkè miεε ké bè na. O kó difōnkúò kè Masedekaa èi kou Sāmudaa cəuté tikpàti, kékú kè kukó ndiékú kó dihei Deobəti èi kou Saudii cəuté tikpàti kékú, kè Akibəə bire Baadi-Ananni cəuté tikpàti kékú. Kè Pauu èi kou Adadii cəuté tikpàti, weè do puoke Matideti kóo sapàà Metabeyεedi. O pokú yə kóti yètiri do tú Mesaabu.

40-43 Esayuu weè tu Edəmiibe yààri. Nte de kó bekpààtìbè yètè: Timuna nè Adifaa nè Yeteti nè

Odibamaa nè Edaa nè Pinɔɔ nè Kenasi nè Temaa nè Mibisaa nè Makidiyɛɛdi nè Idammu. Edɔmiibe kpààtìbè mbe bá wè nè o èi.

SOSEFU KÓ TINÁÀNTÌ

37

Sosefu yàmè tidəuntì

¹ Kè Sakɔbu mbo Kannahãã o cice do borè. ² Nte Sakɔbu bí kó tináàntì. Sosefu do mɔke yebie ntepiítè nè yèyiekè ndi, kénneitinè o kó bekótíbè Bidaa nè Sidipaa Sakɔbu pobè bí, kè bè cěmmù iwũɔ, kè Sosefu kũñní ke náá nho cice o kó bekótíbè náante tìi náànyeiti. ³ Sakɔbu do dɔ Sosefu nwe kè dè pěētè o bí tɛi ke yé ò do ò peitémè o kótì cuokè nke, kòò yá ndiyaàbòrì sààrì iníeke kperi. ⁴ Kòo kó bekótíbèe yà o cice ò dómè mediè, kè be mièke nhò péi, bá bè í nhò dónè tináàntì.

⁵ Diyè mari kè Sosefuu duó tidəuntì kénáké o kó bekótíbè. Kè be mièke d̀̀ke ò peike. ⁶ Nte de kó tidəuntì do tú mù: ⁷ Kòò d̀̀: N duó kè ti bo kupaku nku ke bou yeyobuo, kè n kperi cómmú de cuokè, kè di kpeye di cě̀̀te ke nínkú di ìkè, kè be mièke d̀̀ke ò peike. ⁸ Kòo kó bekótíbè d̀̀: A yèmmè dò nf̀̀ò yóó ti baaté, kénáá nti kóo kpààtàà?

Kè be mièke d̀̀ke ò peike nè ò yàù tìi dəuntì ke bè náá nti kpeí.

⁹ Kòo yíé duó tidəuntì teti, ké bè nàké ke d̀̀: N yà tidəuntì teti nti. Diyè nè otànkù nè siwãã tepíítè nè temáà kè dè nínkú n yìkè.

¹⁰ Kòo tì nàké o cice, kòo ò kpannè ke d̀̀: Ba nkó tidəuntì nti? A yèmmè dò mmí nnè a ỳ̀ nè a kó bekótíbè ti bo nínkú a ìkàà?

11 Kòo kó bekótíbè miéke nhò péì, kòo cice yie me ntoti o yèmmè de kó tidəuñtì ìnkè.

Sosefu kó bekótíbè ò fitémè

12 Diyie mari kè Sosefu kó bekótíbèe kote Sisemmu kénçemmú be cice wũḵ. 13 Kòo cicee ò yu, ke dò: M bo da tḵ nkàa kote Sisemmu káyà a kó bekótíbè cemmú dè iwũḵ. Kòo dò: Èḵ. 14 Kòo cice dò: Kote Sisemmu káyà be kḵnnaatí, káyànè iwũḵ, kəwḵtení kè n náké dè dōmmè.

Kè Sosefuu íté Ebunḵo kékote Sisemmu. 15 Kè òmḵu ò yà kòò àrì dikpáà miéke. Kè de yiè nhò beke ke dò: A wanti ba? 16 Kè Sosefu dò: N wanti n kó bekótíbè mbe, n náké be cemmú dè be wũḵ. 17 Kè de kóo nìtì ò nàké ke dò: Bè í kpaà die. N kèè kè bè tu bè kàri Dotāā.

Kè Sosefuu kote Dotāā kè bè yà. 18 Kè bèè ò yàní mēdētīmè kédake ke bo ò kùḵ, 19 kénnaá mbetḵbè ke tú: Ntenè tidəuñtì yiè nke kéríní. 20 Yóunè kè tí ò kùḵ kédootóo tēbinte miéke, ke dò musimmú muù ò pī, nkáyà o dəuñtì yóó yīmè.

21 Kè Dubennii keè kəyete ke dò: Ti báá ò kùḵ. 22 Ānnénè we tēbinte tie mmieke! Di báá ò kùḵ.

Ò do dḵ kóò dēetēmu kóò kpēnné o cice borè.

23 Sosefu tūḵkoo diì mōnnì o kó bekótíbè borè, kè bèè ò pī nkédátè o yaàbòrì sààrì iníéke kperi. 24 Kòò dootóo tēbinte miéke, de kó tēbinte do í ā menie mbá sāmḵ. 25 Be dèè memme kénkari ke yo nkéyàní Isimayēribe kè bè boní Kadaadi ke deke yòyóbè ke tḵ tihúúntì nè mēkùḵ nnè detie nke kəri Esibiti. 26 Kè Suda dò: Ti yóó səri kēkuḵ ti nantè káyà ba? 27 Tí ò fiténè Isimayēribe ti báá ò kùḵ, ò tu ti cīḵtè kou nwe, ti nantè, kè ti wē mmeyī mmemáà.

28 Kè bèe yie nkòò dènnenì tebinte kéfítènè Isimayeeribe medítibii nsipísidè kè bèe ò kònnè Esibiti. 29 Kè Dubenni wētenì késíéké tebinte kénsó nSosefu í dè kpaá. 30 Kòo yèmmèe caàrè kòo kēté o yaàbòrì, kēwēte o kabe borè ke dò: Debire í dè kpaá, n yóó yīme?

31 Kè bèe kuɔ dibɔdaà kétúóté Sosefu yaàbòrì kétéi meyiĩ, 32 ké di duónko be cice ke dò: Nte ti yà dìi yaàbòrì, wénté káyà a bire kperi bá nni ndi. 33 Kòo dì banté, ke dò: M bire yaàbòrì ndi. Musĩmmù mamù muù ò pĩ nke càáké.

34 Kòo kēté o yaàbòrì kédáátí tifòtòntì, kékari o bire kũũ nkè dèe mɔnte. 35 Kòo kó bedapàmbè nè o kó besapàmbè kè bèe ò bàmmú kòo yete ke dò: N yó n kuèmmu m bire ke yàa dè sònténko kudɔnkù, kénkuɔ.

36 Kè Isimayeeribee kote kéfítènè Sosefu Potifaa, behãàpàmbè bèè baà Esibiti kóo kpaàti be kóo kòti.

38

Sudaa nè o còkù Tamaa be kó tináàntì

1 De m̀nnì kè Sudaa íté o teblí borè kékote Adudammu Idaa borè, 2 káyà osapàà mm̀u, Kannahã kou bè tu wè Suaa bire kòò t̀óté kèpuoke. 3 Kòo p̀yó nképeité denitidabire kòò dè yu ke dò Ee, 4 káyíé kèp̀yó nképeité denitidabire ké dè yú ke dò Onaa, 5 káyíé kèp̀yó nképeité denitidabire ké dè yu ke dò Sedaa. Ò do bo Kesibu nwe kòò peité.

6 Kè Sudaa t̀óté onitipòkù bè tu wè Tamaa kòò puo nho kòò Po Ee. 7 Kè Ee ndɔɔri dèè í wenni ti Yiè nKuyie nkè k̀u ò k̀u. 8 Kè Sudaa náké Onaa ke dò:

Τύότη α κόο κότι pokù, kòo pié ibí kè ìi sɔɔté α κόο κότι cīɛ̀tè.

⁹ Kè Onaa nyé ke dò nweè í yó nte ibí, ke ní ò duónè kédèite kényenke ketenkè, kòo báá peité ibí o kóo kótì. ¹⁰ Kè de kó medò̀rìmèe yonke ti Yiè nKuyie nkè kù múnkeè ò kù. ¹¹ Kè Sudaa náké o còkù Tamaa ke dò: Kò nha cice borè kémbaà Sedaa bo kótémè. Ò do yī̀kù Sedaa bo kúmè mme o kó be kótìbè kōme. Kè Tamaa kò nho cice cīɛ̀tè.

¹² Kè dèe mǎnte kè Sudaa pokù Suaa birèe kù, kòo kari mukũ nkédeè. Nè o népo Idaa Adudammu kè bèe kɔte Timuna ke bo yà bè kēī dè o pe cìti. ¹³ Kè Tamaa keè o còkù kàrimè Timuna o pe cìti kēī, ¹⁴ kédèite tikúpoyà̀tì kédátinnè o ìikè kuyà̀kù, kékɔte kénkari Enaimmu eì mǎnku, Timuna kó kuce ke yé ò do yàmè Sedaa kòtémè bá bè í wè nhò duś nkòò bo ò yenke. ¹⁵ Kè Sudaa ò yà kényé ke tú onitipòkù wèè dɔuti dɔutinè wènwe benitidaabè, ke yé ò dàátimè o ìikè kuyà̀kù. ¹⁶ Sudaa í nyé ke dò nho còkù nwe, kékétóo o borè ke dò: Yóu kè n da duónè. Kòò dò: Kàa ò duónè α bo n duś mba? ¹⁷ Kòò dò: M bo da duś ndibəbii. Kòo nitipòkù dò: Ɛ̀ɛ̀, á né dɔú nha kperè marè, kàa duənní dī̀ mǎnnì dibəbii á dè tùóté. ¹⁸ Kòò dò: N yóó da duś mba? Kòò dò: A cannimè nè α ðũ nè α pàati.

Kòo dè nhò duś, kòò duónè, kòo púo, ¹⁹ kēíté kékò nkédáté kuyà̀kù kédáatí tikúpoyà̀tì. ²⁰ Kè Sudaa tǎnnènnì tɛbuətè o népo Idaa Adudammu kou kòò bo cɔutóo o nenti, bá wè í nhò yà, ²¹ kēbeke dɛborè kəbe ke dò: Yé onitipòkù wèè dɔuti dɔutinè benitidaabè, ke ð nkari diè? Kè bè dò: Onitipòkù mǎu í buoté diè ndiyiè marì ke dɔuti dɔutinè benitidaabè.

²² Kòò wēte kénáké Sudaa ke dò: N yí ò yà, kè bèè dè bo kè bè tu onitipòkù m̀òu keté ke í dè buoté diyìè mari ke d̀outi d̀outinè benitidaabè. ²³ Kè Sudaa d̀ò: Wèe k̀atenè tinenti, ti báá yóu kè bè ti daá, n da duómmu t̀ebuotè k̀aa k̀ate koò m̀òh̀té.

²⁴ Kè dè mm̀ake betããbè bètããti, kè bèe náké Sudaa ke d̀ò: A c̀akù d̀outi d̀outinè benitidaabè m̀be ke p̀uó. Kòò d̀ò: Dennenní we kóò c̀óu.

²⁵ Kè bèe ò dènnenní, kòò t̃ nkè bèe náké o c̀akù Sudaa ke d̀ò: N da báámmu, banté wèè te mecannimè mie nnè kuhõũ nè ku mpàati, wèè m̀ pòh̀né.

²⁶ Kè Sudaa banté tinenti, kébéi nké d̀ò: Ò t̃nnemu ikuó ke m̀ p̃ẽté, n do d̀ò nkóò duómmu n kóo dapàà nSedaa kóo yenke, m̀ mè nyí wè nhò duó.

Sudaa t̃enke í nhò duónè.

²⁷ Kòò nyóó peité, képeité itáátébí. ²⁸ Kè deketirèe dennení de bakù, wèè peinko kòò dè ùnné mupààkonwṹ nke d̀ò: Diè ndèè tu deketirèe.

²⁹ Kè dèe wēte k̃t̃ennnó de bakù, kè d̃eterèe yènní.

Kè Sudaa dè yu ke d̀ò Pedesi (dèè tu Okpetíwè).

³⁰ De kó dif̃nkúò kè bè do ùnné dè mupààkonwṹ nkè dèe yènní, kè bèe dè yu ke d̀ò Sedaa.

39

Sosefu bomè Esibiti Potifaa c̃t̃èè

¹ Kè Isimayeeribee k̀atenè Sosefu Esibiti, kóò fiténè Potifaa, Esibiti eì kou. Potifaa do tu t̀ekpàatic̃t̃èè kóo kóti nwe ke baké tihããp̀ònti t̃i Esibiti kóo kpàati. ² Kè ti Yiè nKuyie nni m̀bonè Sosefu, kòò d̀ò dè, dèe yie, kòò r̀bo o yiè nc̃t̃èè. ³ Kòò yiè Potifaa yà ti Yiè nKuyie nhò bonèmè kòò d̀ò d̀òri dè

demou yíé,⁴ kòò pénsìrì kòò duú mmutōmmú o cīētè kòò bànnè o kperè demou.⁵ Nè Sosefu kpéi nkè ti Yiè nKuyie ndò Potifaa mesàà, kòò kperè demou nè o paa nkè dè nyíé.⁶ Kè Potifaa túóté o kperè demou ké dè bànnè Sosefu, ò ténke í ndòari mùmamù kè dè í tú ò bo dimè.

Potifaa pokù dómè Sosefuu ò duónè

⁷ Sosefu do tú fedaduonfe nfe ke tú odasáàti, kè Potifaa pokù ò pénsìrì kòò nàké diyìè marì ke dò: N duónè.⁸ Kè Sosefuu yete, kénáké onitipòkù ke dò: N yiè nni nyárimu, ke n ní mmutōmmú mumou tecīētè mièke.⁹ Ò í deu ke m pēēté tecīētè tie mmieke. Ò í n yetenè dèmarè kè dè í tú fí, ke yé a túmè o pokù. Dè bo yíme kè n dò mèyèi ndiemè miè nkéyeténè Kuyie?

¹⁰ Kòò nnáánnè Sosefu yewe yemou ke tú wèè ò duónè, kè Sosefu yetíri.

¹¹ Diyìè marì kè Sosefuu ta tecīētè, ke bo pī mmutōmmú ke ś nhotōntì mōù í bo tecīētè mièke.
¹² Kè Potifaa pokù pī nho yaàbòrì, ke dò: N duónè.

Kè Sosefuu yóu o yaàbòrì kécoké kényè.¹³ Kòò nitipòkù yà ò yóumè o yaàbòrì, ke coké ke yè,
¹⁴ kényú betōmbè ke dò: Wénténè n dōù tóní Ebedeèbe botí kou wè kòò ti daú, ò kàtení ke bo n duónèmu, kè m me nkuónko,¹⁵ kòò coké ke yè ke yóu o yaàbòrì.

¹⁶ Kòò nitipòkù dáu nde kó diyaàbòrì kémbaà o dōù bo konnìmé.¹⁷ Kòò konnì kòò me nhò nàké ke dò: Ebedeèbe botí kó kudaakù a tóní kù, kuù kàtení m borè ke bo m pī nkéduónè.¹⁸ Kè n kuónko kè kù yóu ku yaàbòrì ke coké ke yè.

Bè kpetínnémè Sosefu

19 Kòo dǎu kee de kó tináàntì, kè dèe ò yonke mediè. 20 Kòò duó nkè bèe pfi nSosefu kékpetínné bè kpeti dè bekpààtibè kó tikpetínti. 21 Kè ti Yiè nKuyie nní mbonè Sosefu kóò dǎò mesàà, kè kuhããpònkù kùù bè bàà kè kùu ò pénsìrì, 22 kèduó nkòo mbaké tikpetínti timòu dikpetíntou mièke. Dèmarè do òò í ndòò kè Sosefu í yé. 23 Kuhããpònkù kùù baa tikpetínti kè kùu ò yóu kòò ndòori ò dómè, ke yé ti Yiè nKuyie ndo bonèmè Sosefu kòo tōmmú kéri.

40

Tikpetínti tidéti yàmè tidòuntì

1 Wèè baké Esibiti kóo kpààti naàkòtibè nè wèè baké bèè dǎòrì pèèbè, kè bèe caàrè okpààti. 2 Kòo kpààti mièke peike tekpààticfètè kó bekotíbè bembe bedé, 3 kòo bè kpetínné, wèè ni bèè bàà tikpetínti o kó dikpetíntou, Sosefu kpeti dè. 4 Kè bèè bàà tikpetínti be kóo kótii bè duó nSosefu, kè bè mbo dikpetíntou yemàrè mayè mièke.

5 Keyènkè makè, kè wèè baké okpààti naàkòtibè nè wèè baké pèè dǎòribè, kè bèe yà tidòuntì, bá wè kòo kpeti ncáá ntì dòmmè. 6 Kè dèe wenté kè Sosefu bè yà ke sǎ mbe ìkè sòù. 7 Kòo bè beke ke dǎ: Dè dòmmè kè di ìkè sòù yíe mmie mbotí? 8 Kè bè dǎ: Ti yà tidòuntì nti, òmòu me nyí bo die nwèè bo ti náké tì tu mù. Kè Sosefu dǎ: Kuyie mbo na ké di náké tì tu mù. Di né tì nni nnáké.

9 Wèè baké benaakòtibè kòò dǎ: N duó ke yà fínyí kó mutie mmu kè mù cómmú n yìkè. 10 Ke mǎke ibake itããti, ke pòrí, ke peité yebe kè yè bi. 11 Kè ò tǎ okpààti bòòfè ke tǎũ yebe ke niu fe mièke kòò duò.

12 Kè Sosefu dò: Nte a kó tidəuñtì tu mù: Iba^{ke} itāāti tú yewe yētāāti ndi. 13 Yewe yētāāti kó difōnkúò okpààti bo da kpeté kēwēte ké da cónné a fōtìrì, kàa nhò duò mmenaà nha sòò dòòrimè. 14 A né nyé n kpéi nha bo di dii mōnni diwèi, n da báámmu á n dōò mesàà nkénáké okpààti n kpéi, ké n denne dikpetintou. 15 Bè ñ dèitení nè muwērimú mmu Ebedeebe tenké ke n tóni dié. Bá bè me nni nkpetímè n yí cààrè mùmamù.

16 Wèè baké pēē dōòribè kòo yà Sosefu nàkémè otàù kó tidəuñtì kè dè wenni, ke dò: N duónè tidəuñtì ke tō titòtòòti tītāāti ndi, kè pēēbè ã de miéke. 17 Kutòtòkù kùù sòké dēīnkè kè kù piéké pēēbè bebotí bebotí okpààti nōnnè bè, kè tinòti kòrìní ke bè sēi n yuu īnkè. 18 Kè Sosefu dò: Nte a kó tidəuñtì tu mù: Titòtòòti tītāāti tú yewe yētāāti ndi. 19 Yewe yētāāti kó difōnkúò okpààti bo da féúté, ké da saa mmutie kè tinòti da cō.

20 Diiyè tāānni yiè kòo kpààti ānné o peitēyiè kó dibanni kényú o kó betūmbè, kékpeté wèè baké bēnaakòtìbè nè wèè baké pēē dōòribè, 21 kēwēte kécónné wèè baké bēnaakòtìbè o fōtìrì, kòo nhò duò mmenaà, 22 kēféúté wèè baké pēē dōòribè kēsaa mmutie, kè dēe dōò Sosefu nàkémè de kó tidəuñtì. 23 Wèè baké bēnaakòtìbè kòo yè nSosefu kpéi.

41

Okpààti yàmè tidəuñtì

1 Kè dè mmòke yebie nyèdéè, kòo kpààti duó kényà tidəuñtì ke bo kukó ndiekù Niidi také, 2 ke yà inààke òyiekè kè ì wenni ke ã mekùò, ke yènni kukó nke

diiti timúti. ³ Kè iteì ìyiekè ìì í wenni fenònfè ke kũṣ mmèdiè nkè ìi yènní késóntóo iteì kukó mbènnì. ⁴ Kè ìì í wenni ke kũṣ nkè ìi cááké ìì wenni ke ã mekùò. Kòo ente.

⁵ Kòo kpààtìi wēte kédúó káyà kuyòùkù kùmáà kè kù òte tiyòùtì tiyiekè. ⁶ Kè kuyòùkù tekù òte tiyòùtì tiyiekè tìì pòò, kè diyèè yìèni kèè bíékè kó kuyaakù tì poté kè tì mǎté. ⁷ Kè tìì maánko titetì tiyiekè tìì wenni ke ã mebiì. Kòo entení ké nsó ntidòuñtì nti.

⁸ Kè dēe ò di, kè dēe wenté kòo yú Esibiti eì kó benitinòmbè nè mecìi nyembè, ké bè nàké o dòuñtì. Òmòu me nyí nna kóò nàké de kó tidòuñtì tu mù.

⁹ Kè benaakòtibè kóo kótìi béi nke dò: Okpààtì n dèntení tì do da cààrèmè, ¹⁰ kàa miēkeē tì peike mí nnè pèè dǎòrìbè kóo kótì, kàa tì kpetínné wèè baké tikpetíntì o kó dikpetíntou. ¹¹ Kè tí yà tidòuñtì keyènkè kèmáà bá wè kòo kpeti ncáá nti benkú mù.

¹² Ke sǎ nhodapàà mmòu dè bo, ke tú Ebedeebe botí kou, wèè baké behǎǎpòmbè o kó kudaakù. Kè tí ò nàké de kó tidòuñtì, kòo nàké bá tì tì tu mù.

¹³ Kè dēe dǎò kéndò nhò tì nàkémè kè bèe wēte ké n cónné n fǎtìrì, kékuo otòu.

Sosefu nàkémè okpààtì dòuñtì tu mù

¹⁴ Mèmmè, kè Esibiti kóo kpààtìi duó nkè bèe kote mecā nkédennení Sosefu dikpetíntou, kóò kuó, kóò cèete tiyààtì, kóò kàtenè okpààtì borè. ¹⁵ Kòo kpààtì dò: N yà tidòuñtì matì nti, òmòu me nyí na ke n nàké tì tu mù. Kè n kèè kè bè tu, kè bè da nàké tidòuñtì a òò nàkémù tì tu mù. ¹⁶ Kè Sosefu dò: Míì í yóó da nàké, Kuyie nkuù yóó da nàké a dòuñtì tu mù. ¹⁷ Kòo kpààtì dò: N yà tidòuñtì nti ke bo kukó ndiekù Niidi také, ¹⁸ ke yà inààke ìyiekè kè ì wenni ke ã tikòntì

kè ì yènní ke diiti timútì. ¹⁹ Kè itèì ìyiekè ìì í wenni fenònfè ke kũḡnnì kè ì yènní, m mu nyí yà de kó inààke botí Esibiti mièke. ²⁰ Kè ìì í wenni fenònfè ke kũḡ nkè ì càáké iketiylì ìì wenni ke ã mekùḡ. ²¹ Ke baa ndò nyì do dõmmè ke kũḡnnì, memme kè ìh entení. ²² Kè n wēte kényà tidauḡtì tetì kè kuyòukù kùmáà òte tiyòùtì tiyiekè, kè tì ã mebiì nke wenni. ²³ Kè kutekuu yènní kéote tiyòùtì tiyiekè tì pòḡ kè diyìè yìèní kèè bíékè kó kuyaakù tì poté kè tì mḡté. ²⁴ Tìì me mpòḡ kè tì maanko titetì tiyiekè tìì wenni ke ã mebiì. Kè n tì nàké benitinòmbè, òmḡù me nyí na ke n nàké tì tu mù.

²⁵ Kè Sosefuu náké okpààtì ke dḡ: De kó tidauḡtì wē ntì tu mù mmu. Kuyie nkuù da benke kù yóó dḡḡmè. ²⁶ Inààke ìyiekè ìì wenni nè tiyòùtì tiyiekè tìì wenni dè tu yebie nyèyiekè ndì, tidauḡtì tìmáà ndì. ²⁷ Kè inààke ìyiekè ìì í wenni fenònfè ke kũḡnnì, nè tiyòùtì tiyiekè tìì pòḡ, kè diyìè yìèní kèè bíékè kó kuyaakù tì poté kè tì mḡté, dè tu yebie nyèyiekè nye, dikònnì kpeye. ²⁸ M me nda nàké tì, Kuyie nkuù da benke kù yóó dḡḡ tì. ²⁹ Yebie nyèyiekè yó ntú tidiitì kpeye nye Esibiti kó ketenkè kemḡu. ³⁰ De kó difḡnkúḡ kè yebie nyèyiekè, dikònnì kpeye tũnnení kḡfḡũ mbenitìbè, kè bèe yḡ nyèè do mḡke tidiitì ye kpéí. ³¹ De kó dikònnì bo ndeu mediè, bè ténke bá nyḡ ke dḡ ntidiitì do bo. ³² A yà de kó tidauḡtì kuce mèdémè kè dè bo benke ke dḡ nKuyie nkuù dḡ ké dè dḡḡ, kù me nyí yóó ḡḡte kù bo dè dḡḡmè. ³³ Okpààtì bàmbà mmie nhá yà onitì wèè cii, kóḡ níì nhEsibiti tenké, ³⁴ kḡwáá mbenitìbè de kó yebie nyèyiekè tidiitì kpeye mièke, kè bè níì kḡũ tidiitì kè tiyḡtì bo tìnùmmù bèe deite kùmáà kḡcánné.

³⁵ Duó nkè bèe waá ntidiiti tibotí tibotí de kó yebie nsààyè miéke kéãnné yebuò, kàa ndake de kpéi nkè bè nti bàa. ³⁶ Kè de kó tidiiti míbo, kè yebie nyèyiekè dikònnì kpéye tùðkení dì báá kuò benitibè.

Sosefu naámmè okpààti kóo tũnti Esibiti

³⁷ De mònnì okpààti nè o tũmbè kè bèe pénsìrì de kó tináaanti. ³⁸ Kòo kpààti dò: Ti báá pété onitì mǎu wèè dònne yie, kè Kuyie nYáá nhò piéké.

³⁹ Mèmmè ò nàkémè Sosefu ke dò: Kuyie mmè nda benkemè demǎu, òmǎu í bo wèè mòke meyèmmè ke cii ke da dònne. ⁴⁰ Fǒǒ yó mbaké nh èi dimǎu, kè benitibè bemǎu nyié nha kpèti, n kpààti yètìrì dii mǎa yó nte kè nni nda deunè. ⁴¹ N da duómmu muwèrímú, kàa bo mbaké Esibiti omǎu.

⁴² Kòo kpààti ùté mukpààtimámáá nho nùtè kéũnné Sosefu, kóò dàtínné tiyaàkpèti, kóò dùú mmesǎofimme, ⁴³ kóò dèe ntekpàrisántè kè tè ntũ nho kpète, kè benitibè pǐèkù ke tú: Ñninkunè. Mèmmè okpààti duómmè Sosefu muwèrímú kòo baaté dihei.

⁴⁴ Kòo kpààti náké Sosefu ke dò: Mí tu Esibiti kóo kpààti, òmǎu báá dǎò tìmatì Esibiti miéke kàa í duó ndinù.

⁴⁵⁻⁴⁶ Kòo kpààti yú Sosefu Esibiti kó diyètìrì ke dò Safidati-Penna, kóò puó Asenati dihei kóo kóti Potifedaa, Onni èi kó ikuó niùti kóo sapà.

Sosefu do yóo tũnne okpààti ke mòke yebie nsipísitǎati ndi, kéité kéce nhEsibiti kó dihei dimǎu.

⁴⁷ Yebie nyèyiekè tidiiti kpéye miéke kè tidiiti pié mediè. ⁴⁸ Kè Sosefuu cuó tidiiti depaa nkécũǒ yebuò yehékè diyè miéke. ⁴⁹ Kè Sosefuu kóú kékou tidiiti

kè dè nsũ kéndò ndàmèèrì nùù kó mubirímú kè bèe yĩ̀̀kè bè bo nkaàmmè.

⁵⁰ Kè dikònnì kó yebie nní nkpaanì kè Sosefu pokù Asenati, Potifeda birɛɛ ò peité initidabí idéi. ⁵¹ Kè Sosefuu yú deketirè ke dò: Manansee ke yé Kuyie nhò teemmè kòò yè mmefféũtímè nè ò yàtenèmè o kàbe, ⁵² kényú dedérè ke dò Efadaimmu ke yé Kuyie nhò teemmè kòò pié ibí ò di dìi èi mesémmè.

⁵³ Kè yebie nyèyiekè tidiiti kpɛyɛɛ pɛ́ɛ́tɛ. ⁵⁴ Kè yebie nyèyiekè dikònnì kpɛyɛɛ tuakení kéndònnè Sosefu tì nàkémè. Kè tidiiti baq mbo Esibiti miɛke. ⁵⁵ Kè dikònnì pi nhEsibiti èi kàbe bəmou kè bèe kote kényà okpààtì, kòò dà: Katenè kényà Sosefu, kòò di nàké tì, di ti ndàò. ⁵⁶ Kè dikònnì ta dihei kè Sosefuu dennení tidiiti, kénfiitinè Esibiti kàbe, kè dikònnì dàke déúkú. ⁵⁷ Kè yehékè yemou kàbe ñkòrínì Esibiti Sosefu borè ke do ntidiiti, ke yé dikònnì do tamè titenti timou ndi.

42

Sakɔbu tãmmè o bí Esibiti kè ì bo donté tidiiti

¹ Mèmmɛ kè Sakɔbu keè tidiiti bomè Esibiti kénáké o bí ke dò: Dè dòmme kè di kari ke wúó nditòbè? ² N yo kè bè tu tidiiti bo Esibiti. Katenè kédonténì, kè tí nyo nkénfòù, ke báá kú.

³ Kè Sosefu kó bekótíbè tepítèe kote Esibiti ke bo donténì tidiiti. ⁴ Sakɔbu me nyí nyie nkè Bensamɛɛ, Sosefu nantè nnéi. Ò do yĩ̀̀kù meyi mmamè yàà bo ò tuàkenímè mme. ⁵ Kè Sakɔbu bí íté, kénèinè bèè múnke kòrì mudidommu Esibiti, ke yé dikònnì do bomè Kannahã.

Sosefu màánèmè o kó bekótíbè

do kuàmmu ke ti békú mecfémmè kè tí yete, deè ti tùàkení di mmònnì.

²² Kè Dubenni dò: N do di nàkému kè ò dò, ti báá dòò meyei ndebire, kè dí yete. Mèè yei nkó tiyeti tì tùàkení.

²³ Bè do í yé ke do nSosefu yo bè tu mù. Ke yé ò do ò mbè nàánnèmè kè bè tùònkomu. ²⁴ Kè Sosefuu kenté kékuó, kéwētēnī kēpī nSimmeōō be ìkè kékpetínné.

Sakabu bí kònnèmè tidiiti Kannahã

²⁵ Kè Sosefu dò: Bèe píe ntidiiti be yòti, kéwēte ké bè tēñné be díítí be yòti mieke, ké bè duó mmudiì kuce kpéí. Kè bèe mè ndòò. ²⁶ Kè bèe bou be diiti sãmmarímúbè ìnkè kékété.

²⁷ Bè yóó yíe ndè kuce kòò mǎu be mieke bouté kuyòrikù ke bo duó nsãmmarímú mudiì keyà idiítí kuyòrikù nùu, ²⁸ kénáké o tebíi ke dò: Bè ò tēñné idiítí! Nte i kuyòrikù mieke.

Kè kufōwáá mbè pī nkè be kònti nhau. Kè bè dò: Kuyie nti dòò ba!

²⁹ Kè bèe tuòke be cice Sakabu borè Kannahã, kòò nàké dèè kó dimàà dòò. ³⁰ Ke dò: Onìti wèè baké de kó diheì, wè ti kpannèmu ke yé nti tú benitiyeibe, ke dó képaaté diheì ké di pònte. ³¹ Kè ti yī: Tí í kàtení ke bo paaté diheì, ti tú benitisààbè mbe. ³² Tí do bo benitibè tepítè nè bèdébè ndi ti cice ti peitémè, kòò sãmpòu kpaaní tecfētè ti cice borè Kannahã, kòò tǎu feti. ³³ Kòò dò: Di bo yīme kè m banté di túmè benitisààbè. Yóunè di kóò mǎu kòò nkpaá m borè, kè dí wáá ntidiiti kékò nkéduó ndi cēi kòbe kētóní di nantè. ³⁴ De mǎnni ndi, m bo bantémè ke dò ndi í tú benitiyeibe ke tú benitisààbè, ke di tēnné di tebite kè di ce ndiheì dimǎu di dó mèè botí.

³⁵ Μεμμε κὲ βὲε γόότέ tidiiti, bá wè kòo yà o díítí o yòrikù mieke, κὲ kufōwaá mbè pī mbembe nè be cice Sakabu. ³⁶ Κὲ Sakabu δὸ: Di yóó deè m bí nyi. Sosefu í kpaá, κὲ βὲ pī nSimmeḗḗ κὲ di wèτε κε δὸ κέτύóτέ Bensamee. De kó meyei mmemou duò mī yuu ìnkè.

³⁷ Κὲ Dubenni δὸ: Κὲ n yí wètenèní Bensamee, a kuò m bí idé. N duó nwe κὲ n yóó ò wètenènímu. ³⁸ Κὲ Sakabu δὸ: M bire báá di neinè. Κὲ meyei mmamè δὲ tùàkení kuce dí δᾶò ba? Di bá ntanné kudankù mí nhodakóti nè tiyùpéiti.

43

Bè kàtenèmè Bensamee Esibiti

¹ Κὲ dikònni baà nsóké κε δέúkú Kannahã. ² Sakabu nè o bí κὲ βὲε deè tidiiti bè sòò donténí ti Esibiti, κὲ Sakabu δὸ: Wètenè kédonténí tidiiti. ³ Κὲ Sudaà δὸ: De kóo niti ti nakému weti weti κε tú κὲ tí í neinko ti nantè ò báá ti coute. ⁴ Kàa yie nkè ti nantè bo ti neinè tí kote ké da donténí tidiiti. ⁵ Kàa me nyí wè nti duó nti báá kote, κε yé wè ti nakémè κε tú κὲ tí í tao ti nantè ò í yóó ti coute. ⁶ Κὲ Sakabu δὸ: Ba nte κὲ di naké de kóo niti κε yé ndi nantè bo? Di cààrèmu. ⁷ Κὲ βὲ δὸ: Weè ti bìéké tináànì péu ti cìtètè kpeti κε tú: Di cice kpaá boà? Di yōfūò kou mōu boà? Κὲ ti tènné ò ti beke ti. Ti do yému κε δὸ nhò bo yí tí tóni ti nantàà? ⁸ Κὲ Sudaà náké be cice κε δὸ: N duó ndebire, κὲ tí kote, κε báá kúnè dikònni, f̄s nnè tínti nè tí bí. ⁹ Mí m bo ndake de kpeí nkè n yí δὲ wètenèní κε da duó, nni ntú ocaàrìwè a ìkè sãã. ¹⁰ Κὲ tí do í òtí nè mie nti do kàtemu κε yí kuce mèdémè. ¹¹ Κὲ be cice δὸ: Κὲ δὲ δὸ mmemme waánnè mekapemmemè nè

mεcekuò nnè tihúúnti nè mutie nè yetebe bè càà nyè, ke bíí pã de kóo niti. ¹² Dí waá nyidiítí tei ke yíénè di yà ì di yòtì mieke kéntɔ, kè dè yèmmè bè yetému. ¹³ Túóténè di nantè kéwēte de kóo niti borè. ¹⁴ Kuyie mmuwērímú mumɔu yiè nyóó di teennèmu kè de kóo niti dí kuó mmesémmè, ké di duó ndi tebite tèè kpaaní nè Bensamεε kè dí konní. Kè m me ndò nké paà m bí nyi, n yi paà.

Sosefu cɔutémè o kó bekótibè

¹⁵ Memme kè bèe túóté yepãrè nè idiítí kuce mèdeémè, nè Bensamεε kékété kékote Esibiti Sosefu borè. ¹⁶ Kòo yà bè neínèmè Bensamεε kénáké o tãmbè kóo kótì ke dò: Kpēnné be nnitibè n cīètè kékuɔ feðfè kébénné, bè yóó di n cīètè nte kuyie mōnni.

¹⁷ Kè de kóo niti bè tɔ ke bo kpēnné Sosefu cīètè. ¹⁸ Kè bè ntati Sosefu cīètè, kè bè nàá mbemáà ke tú: Bè sòò wēte kécūš ìi díítí tiyòtì mieke ìi te kè bè ti tatinè die, ke bo ti fēũ nkéfekε ti sãmmarímúbè, ké ti dɔò tidaati. ¹⁹ Bè tati dii mōnni teciētè kè bèe náké Sosefu tãmbè kóo kótì ke dò: ²⁰ Ti yiè nti sòò kàtenímu die nkédonté tidiiti, ²¹ kénkūnti ké nyóó yié nkuce, kébouté ti yòtì, bá wè kòo yà o díítí, kè ti ì tóní imɔu. ²² Ti í yé wèè sòò ì ãnné ti yòtì mieke. Ti tónímu itei ke bo wēte kédonté tidiiti. ²³ Kòò dò: Diwèi ndi bo, di bá nyĩkù. Kuyie ndi cice tũ nkù kuú ãnné idiítí di yòtì mieke. N sòò cɔutému di yietí ì.

De mōnni kè Sosefu tãmbè kóo kótii kpetení Simmešš, ²⁴ kéduó nkè bèe ta Sosefu cīètè kudieku, kè bèe bè duó mmenie nkè bèe óú be naàcèi, kè bèe duó mmudii sãmmarímúbè. ²⁵ Kè bè ntūnni be pãrè

ke kémnú Sosefu bo konnímè kuyie mmònnì, ke yé bè bè nàkémè ke tú bè yóó we nwènnénè kédi.

²⁶ Sosefu tùàkení dìi mònni tecfètè, kè bèe ò duó nyepārè, kèdo, kénínkú o ìikè. ²⁷ Kè Sosefuu bè

dounnè diwèi ke dò: Di kònti naataà? Di cice odakóti di sòò nàá nwèè kpéí, ò kpaá fòù kòo kònti naataà?

²⁸ Kè bè dò: A kóo tǎnti ti cice fòumu kòo kònti naati.

Kè bèe wēte kèdo kénínkú o ìikè. ²⁹ Kè Sosefuu wénté kényà Bensamεε o nantè nè wè bè wē mbe yō ke dò: Di sòò nàá ndi nantè tie nkpéí nkaà? Kòò béinnè ke dò: Kuyie nda dōd mesàà m birε.

³⁰ Kòo kònti dò yúrùrùù, kòo ta kudieku mεcāā nkékuó, ³¹ kédeé kényuuté o ìikè, kényènní kémmi nke

bè kàrinè, ke dò: Ānnénè mudii. ³² Kè bèe ānné

Sosefu kécānné, kécānné o tebii kécānné, kécānné

Esibiti kòbe kécānné. Esibiti kó ikuó do í yíé mbè

bo wènnénèmè Ebedeebe kédi. ³³ Kè bèe bè kànnε

bè dò ndòmmè, kékété Mpo kédente teyāātè, kè bè

nkari kòò wetí ke wéi betòbè kè dè bè di. ³⁴ Kè

Sosefuu bè duó mmudii, kè Bensamεε kōmu nsū

kuce mènùmmù kēpēēté betòbè kōmu, kè bèe yā

menaà nkè bè yèmmèε cáté.

44

Sosefu yàákémè o kó bekótìbè

¹ Dε mònni kè Sosefuu náké o tǎmbè kóo kóti ke dò: Píε mbe yōti tidiiti bè yóó na kètò mēε botí,

kécānné bá wè o kó idííti o yòrikù nùù, ² kétúóté n

sòòbòòfè kécānné teyāātè kó kuyòrikù, kénós nho dííti

kuyòrikù nùù.

Kòo tǎnti mε ndòò. ³ Kè dèε wenté dikūnwehni sèl kè bèe duó nkè bèe kété nè be sāmmarímúbè. Kè bè

nkũnti, ⁴ ke mu nyí ndéténè diheì kè Sosefu náké o kóo tǎnti ke dǎ: Tũnne be. Kàa bè nĩnte a dǎ: Dè yĩme kè bè di dǎò mesàà nkè di dǎò meyei? ⁵ Dè dǎomme kè di tǔóté n yie mbòòfè o yǎnnè fè ke fè pǎũnè, di cààrèmu.

⁶ Kòo tǎnti bè nĩnte ké ti mbè náké. ⁷ Kè bèe ò tǎnné ke dǎ: Ti yie ndè yĩme kàa nàá mme? Ti báá yie nkédǎò mme kóò botí. ⁸ Ti tǎnĩmu ti sòò kò nKannahǎá kǎyà ìì díítí ke da duó, ti bo yĩme kǎyúúkú idíítí yoo mesǎo nha yie ncǎtè. ⁹ Kàa yà wèè borè de kó fèbòòfè á o kùo, tínti besǎmbe kè tí naá ndi kó tidaatí. ¹⁰ Kè Sosefu tǎnti dǎ: N yiemmu di yĩmù n né bo yà wèè borè de kó fèbòòfè weè yóó naá n kó kudaakù, díndi besǎmbe kè di kpèti bá mbo.

¹¹ Kè bèe cǔũnní be yǎtì kǎbouté mecǎá. ¹² Kòo keté kǎfíe be kóo Po kǎku kédenténè tǎyǎātè Bensamæe kǎku, ké fè yà de miæke. ¹³ Kè be yemmèe cààrè kè bèe kǎrí be yaàbòrè, kǎbou be nentí be sǎmmarímúbè kǎwǎte diheì.

Sudaa bàámmè Sosefu kòò bo fĩ mBensamæe

¹⁴ Sudaa nè o kǎbe kè bèe tuǎkoo kǎsǎnté Sosefu, kédó kǎnínkóo o ììkè. ¹⁵ Kè Sosefu dǎ: Di dǎò ba? Di í yǎ ke do nhonití wèè dǎ m mè ndǎommè ò bo na kǎnyé demǎuà? ¹⁶ Kè Sudaa dǎ: Okótí, ti bo da náké ònti kàa banté ti í cààrèmmè? Kuyie mbenkemu ti yei, kè ti bo ntú a kó tidaatí, tínti nè bè yà wèè kó tinentí miæke fèbòòfè. ¹⁷ Kè Sosefu dǎ: Kuyie mbáá yie nkè n dǎò dende. Bè yà wèè nentí miæke fèbòòfè weè yóó ntú n kó kudaakù, díndi besǎmbe di kpèti í bo, kǎnnè di cice borè.

¹⁸ Kè Sudaa tǎónko Sosefu borè ke dǎ: Okótí, n da báámmu, yóu kè m béi, a miæke báá peike, ke yǎ a í

cáánnè m̀è okpààtì. ¹⁹ Okótì a sòò ti bekemu ke d̀: Ti cice kpaá boà? Kè ti tebite matè kpaánàà? ²⁰ Kè tí da t́nné ke d̀: Ti cice bomu ke k̀tè mediè nkè ti nantè bo, ti cice peité t̀e o k̀tì mieke, kè te k̀o k̀tì nè wè bè wè m̀e ỳ k̀òò ku, k̀òò kpaá omàà, kè ti cice ò t́ mediè. ²¹ Kàa d̀: Ti ò k̀tenè ní kàa ò yà. ²² Okótì, kè ti da t́nné ke d̀: Ò báá na kéítè o cice borè, k̀òò itè o cice ỳó k̀umu. ²³ Kàa d̀: Kè ti í neinè ní ti nantè a báá ti c̀uté. ²⁴ Kè tí ẁtè a k̀o t̀ntì ti cice borè k̀òò nàké a ỳ mm̀. ²⁵ Dè k̀o dif̀nk̀ò kè ti cice d̀: K̀tenè k̀donté tidiitì. ²⁶ Kè tí ò nàké ke d̀: Kè ti í neinè ti nantè ti báá na k̀k̀tè. Kè ti k̀tè wèè baké ò báá ti c̀uté. ²⁷ Kàa k̀o t̀ntì ti cice ti t́nné ke d̀: Di ỳmu ke tú m pok̀ m̀ peité ǹe ibí idèl nyi. ²⁸ Kè d̀marè m̀àà yè kè dè ỳ nyúóó, kè n yèmmè dò mmusim̀mu muù bo ndè càáké. ²⁹ Kè di t̀óté yie nkè meyei mmamè ò t̀akè ní di bo duó nkè dè n yonke mí nhodakótì kè n ta kud̀nk̀ nè tiỳpéitì.

³⁰ Okótì kè ti ẁtè ti cice borè ke í neinè debire die nhò dó dè mediè. ³¹ Kè ti ẁtoò ke í neinè debire dè ỳó ò yonkemu wenwe odakótì, k̀òò ta kud̀nk̀ nè tiỳpéitì, d̀ndè bàmbà nkè dè ntú ti k̀ meyei. ³² N sòò ò nàkému ke d̀: Kè n yí ẁtenko debire m bo ntú ocaàrìwè s̀àà o ìkè. ³³ N da báámmu ỳu kè mí c̀uté debire f̀t̀irì kè n tú a k̀o kudaak̀ kè dèe neinè betabè k̀k̀. ³⁴ M báá na k̀ẁtè n cice borè ke í t̀ debire, n yí dó n yà o yeñcaàrì m̀e.

45

Sosefu benkemè omàà o k̀o bekótìbè

¹ Dè m̀nnì Sosefu í nna ke bo p̀i nhomàà, k̀eduó nkè benitibèe yè bem̀u.

Kòò nkpaá nè o tebíí, ké bè nàké ò tumè be kou nwe, ² kékuó mmèdiè nkè Esibiti kàβεε kèè, kè tináaṅtì tuàke okpààtì cīṣètè. ³ Kè Sosefuu náké o tebíí ke dò: Míi tu Sosefu, n cice kpaá fòùà?

Kè dèe bè di ké bè kpeí bá bè í nna kóò tēnné tìmatì. ⁴ Kòò dò: Tóónnènní.

Kè bèe tóónní, kòò dò: Míi tu Sosefu di nantè di fité tè kè bè tè kàtenèní Esibiti. ⁵ Di yèmmè né báá caàrè, kè dè di yonke di n fité mèè kpeí, Kuyie nkuù n niinní diè nkè m bo di dèeté. ⁶ Yèbie nyèdèè ndi dikònni bomè, dè kpaá yèñummù, onitì í yóó buotí ò me nyí yóó kōũ. ⁷ Kuyie nkuù ò niinní kè m bo di dèeté, kè di kó kubotí báá kú. ⁸ Dìi í n duónní diè, Kuyie nkuù ò duónní, kè n tũ nhokpààtì ke ni o cīṣètè nè Esibiti oməu. ⁹ Íténè mɛcāā nkékò nkénáké n cice ke dò: Kuyie nkànnè a birɛ Sosefu Esibiti, kè dè baké, ke tú a íte mɛcāā nkékotoo o borè. ¹⁰ Ke tú a kotoo nè á bí nè a yaàbí nè a pe nè a nàake nè a kperɛ deməu, kékari Kosenni tempè ké nhò tākénè. ¹¹ Kòò n da duò mmudiì fí nnè a cīṣètè kàβε kàa nfòù, ke yé yèbie nkpaámè yèñummù dikònni kpeye.

¹² Di bantému weti weti ke dò mmí nSosefu míi di náánnè, fí mBensamɛɛ n nantè kàa múнке banté. ¹³ Kònnè kénáké n cice n yo ntìi kpàtì Esibiti, kòò nàké di yà dèè kó dimàà, kòò kàtenèní diè mmɛcāā.

¹⁴ Kè Sosefuu orí Bensamɛɛ o nantè kè diwèiì ò auté kòo kuó, nkòò múнке kuó. ¹⁵ Kè Sosefu ñhərì o kó bekótìbè təbè ke kuò, nde mənni ndi bè dàátímè kóò béinnè.

Okpààtì duómmè kè Sakəbu bo kòoko

¹⁶ Kòo kpààtìi keè Sosefu tebíi kàtenímè, kè dèe ò narike wenwe nè o kó betũmbè. ¹⁷ Kòo kpààtìi náké

Sosefu ke dò: Náké a tebií ke tú, n yē mbèe bouú be nentì sãmmarímúbè kékò nKannahã, ¹⁸ kètúóténí be cice nè be cēí kabe, kēwētení kè m bè benke dikari sààri Esibiti kè bè nkari ke yo ndesààrè. ¹⁹ Á bè nàké kè bèe túóté sinaasēí kētənēní be pobè nè be bí nè be cice. ²⁰ Bè bá mboti bè yóó yóu dè kpeti, desààrè dèè bo Esibiti dè tu be kperè nde.

²¹ Kè Sakabu bíi dòò bè yēmmè kè Sosefuu bè duó nsinaasēí okpààti yēmmè, ké bè duónnè mudii bè bo nyo mmù kuce, ²² kēpā bá wè diyaàbòri pànni, kēpā Bensamēe yie yēnūmmù nè mēdítíbií nsikousitāāti (300), ²³ kēduó nho cice sãmmarímúbè tepíítè, kè bè ntò Esibiti kperè desààrè, betabè tepíítè kè bè ntò tidiiti nè pēè nè mudii tēmù bè bo nkéí ke diiti mù kuce. ²⁴ Kè Sosefuu nàké o tebií ke dò: Kōnnè, di né báá kpa nkuce.

²⁵ Kè bèe íté Esibiti kékò nKannahã be cice Sakabu borè, ²⁶ ké ò nàké ke dò: Sosefu kpaá fòumu, kè weè ni Esibiti omou.

Dè mē nyí nnampè be cice, ò í nyie nde kó tináaàntì. ²⁷ Kè bèe ò nàké Sosefu do bè nàké tì timou, kòò benke sinaasēí ò duónní sì kè sì bo ò tao, de mōnni ndi o yēmmè tōónnīmè. ²⁸ Kòò dò: M bantému m bire Sosefu fòumè, m bo kote kòò ya ke né na kékú.

46

Sakabu kàrimè Sosefu borè

¹ Mēmme kè Sakabuu túóté o kperè demou kékété kēmberínè Bērisebaa, kēféuté feǎfē Kuyie nho cice Isaki do tū nkù. ² Kè Kuyie nhò yu keyènkè ke dò: Sakabu! Sakabu! Kòò dò: Nte mí. ³ Kè kù dò: Míi tu Kuyie nha cice do tū nkù. Bá nyǎkù a bo kōtemè

ìdèì Esibiti: Manansee nè Efadaimmu. ²¹ Kè Bensamee peité initidabí tepíítè: Bedaa nè Bekεε nè Asebεedi nè Keda nè Naamaa nè Eii nè Odoki nè Upĩmmu nè Mupĩmmu nè Adidi. ²² Sakɔbu pokù Dasεedi yaàbí nyi tepíítè nè ìnàà. ²³ Kè Danni kó dεbire ntú: Usimmu. ²⁴ Nεfutadii kó ibí tú: Yasiyεedi nè Kunni nè Yesεε nè Sidεmmu.

²⁵ Bidaa, Damaa do duó nwèè nitipotǒntì Dasεedi kó iyaàbí nyi ìyiekè.

²⁶ Sakɔbu bí nè o yaàbí ìì do kòte Esibiti ì do bo sipísìkuà nè ìkuà ndi. Bè í kàannè ibí nè benitipòbè, ²⁷ kέwεnné nSosefu nè o peité ìì bí ìdèì Esibiti, kè bè mbo bemou benitibè sipísìyiekè.

Sakɔbu kòmmè Esibiti

²⁸ Kè Sakɔbuu tǒ nSudaa kòo náké Sosefu ke tú bè tùàkení Kosenni, kòo kàtoo. ²⁹ Kè Sosefuu túóté o naasǎntè kékòte kòò co, kòò yà kécokóo kòò ǎrí kè diwèì ò auté kòo ñkuà nkè dεε mǎnte. ³⁰ Kè Sakɔbu dǎ: Di mmǎnni n yí yete m bo kúmè ke yé n da yàmè kàa kpaá fòù.

³¹ Kè Sosefuu náké o tebíì nè o cice nè o kabe ke dǎ: M bo kòte kénáké okpààti ke dǎ di ìté Kannahǎǎ ke kòtení m borè. ³² M bo ò náké ke dǎ: Di tú benaacēmbε mbe, ke tǎ di pe nè di nààke nè di kperε demou. ³³ Kòo kpààti di yu ke di beke ke tú: Di tǎmmú tú òmmu? ³⁴ Di dǎ, di tú benaacēmbε mbe nè di bomè. Di yembè beè do ì cēmmù kè di múnke ì cēmmù. Mémme, di bo namè kέmbo Kosenni ke yé Esibiti kabe wúómmè munaacēmmu meyei mme.

47

¹ Mémme kè Sosefuu kòte kénáké okpààti ke dǎ: N tebíì nè n cice bè ìténí Kannahǎǎ ke tùàkení ke tǎ be

pe nè be nààke nè be kperε demou, ke bàté Kosenni.

² Kè Sosefuu túóté o kó be kótíbè bènùmmù kébenke okpààti. ³ Kòo bè beke ke dò: Di pĩ nhǎmmu tǎmmú botí? Kè bè dò: Okpààti, ti cǎmmù inààke nyi ti yembè do ì cǎmmùmè. ⁴ Kè bèe náké okpààti ke dò: Dikònni dii bo ti cie kè timútì dèè Kannahǎã kè ti kàtení ke yē nha tí pǎ Kosenni kó kutempè, kè tí mbo.

⁵ Kòo kpààtii náké Sosefu ke dò: A cice nè a tebíi bè kàtení a borè nde. ⁶ Fǎǎ te Esibiti, kanne be dibòrì sààrì Kosenni, kè bèmabè bo be miεke ke bo na, á bè duó n kó iwũǎ kè bè ncǎmmù.

⁷ Kè Sosefuu kàtenè o cice Sakòbu, kòò benke okpààti kè Sakòbuu ò dǎu nke dò: Kuyie nda pǎ mesàà. ⁸ Kòo kpààtii o beke ke dò: A bie mbo yède? ⁹ Kè Sakòbu dò: M bie mbo tekòutè nè sipísitǎati (130) ndi, kè n kàti ke sǎoti tipítì timou, ke fǎũrì, m bie nyi tũòke n yembè kpeye.

¹⁰ Kè Sakòbuu cau nhokpààti kédeè kéíté.

¹¹ Kè Sosefuu kanne o cice nè o tebíi dibòrì sààrì Dammusesi, kè bè pǎ ketenkè, kéndònnè okpààti do béimmè. ¹² Kè Sosefuu pǎ tidiiti o cice nè o tebíi nè be kòbe, bè sũ ke mààmè.

Sosefu dontémè Esibiti èi kòbe ke wǎnnénè be tenké

¹³ Kè dikònni deuke mediè nhEsibiti nè Kannahǎã kè benítìbè nkǎnnè dikònni. ¹⁴ Kè Sosefuu tíi nyidíítì Esibiti kòbe nè Kannahǎã kòbe donnè ì tidiiti, kékàtenè okpààti cǎtè. ¹⁵ Kè idíítì deè Esibiti nè Kannahǎã, kè Esibiti kòbeε kòte kényà Sosefu ke dò: Ti duó ntidiiti, báá yóu kè tí kú dikònni, idíítì í kpaá. ¹⁶ Kè Sosefu dò: Kè idíítì í kpaá n duónnè di wũǎ kè n di duó ntidiiti.

17 Kè bè òtouní be wũṣ, sisēí nè ipe nè inàðke nè sãmmarímúbè, kè Sosèfu bè duò ntidiiti de kó dibenni. 18 Kè de kó dibennii deè kè bèe kòtení Sosèfu borè ke dò: Okótì, ti báá da sãnne, tidiiti í kpaá kè ti da duò nti wũṣ imou, tũ kpaá ti mómmbè nè ti tenkè. 19 Báá yóu kè tí kú dikònni kè ti tenkèe yei, tí donté tinti nè ti tenkè kè tí ntú okpààti tòmbe kè ti duò ntidiiti nè tidiboti kè ti báá kú, kè ti tenkèe yei.

20 Kè Sosèfuu do nhEsibiti kó ketenkè kemou, kéduò nhokpààti. Dikònni dii do bo, bá wè kòo fíté o tenkè. Memème kè ketenkè kemou naá nhokpààti kòke. 21 Kè Sosèfuu do nhEsibiti kòbe bemou kè bèe naá ntidaati. 22 Bè í ndo nyikuó niùbè kó ketenkè ke yé okpààti do ànnémè ikuó mai kè bè mbè duò nkè bè yo, de í ndò mbèe fíté be tenkè.

23 Kè Sosèfuu náke benitibè ke dò: N di dontému díndi nè di tenkè kè okpààti di tieke. Ntonè tidiboti di yóo buatí ti. 24 Kè di kũ tidiiti, kè tiyàti bo tìnùmmù di deite kùmáà kéduò nhokpààti, kè tìnàà ntú di kpeti, di yó nti nyonnè di bí nè di cēí kòbe. 25 Kè bè dò: Okótì, a ti deetému kè ti cénke pèté mesàà, ti yiemmu ke bo ntú okpààti kó tidaati.

26 Kè Sosèfuu dajú nde kó dinùù kè di kpaá bo nè yíenní kè wèè deite tidiiti tiyàti tìnùmmù wèè duò nkuyòrikù kùmáà okpààti. Ikuó niùbè beè maa kó ketenkè do í tú okpààti kòke.

Sakòbu dómè bèe ò kũnné Kannahã

27 Kè Isidayeeri be mbo Kosenni, Esibiti kó ketenkè, kémòote be kperè képié késũũ mmediè.

28 Kè Sakòbu mbo Esibiti ke dò yebie ntepitè nè

yèyiekè. Sakɔbu do yóó kú ke mɔke yebie ntekòtè nè sipísìnàà nè yèyiekè (147) ndi.

²⁹ Kè Sakɔbu tóónnè mukũũ nkéyú o bire Sosefu ke dɔ: N da báámmu kàa n dɔ seu nha nòtè n kpèrè, kébéi nke dɔ: A í yó n kũnné die nhEsibiti miéke. ³⁰ Kè ñ kú a n tɔ kényènnè Esibiti ké n kũnné n yembè kó kufòti. Kè Sosefuu yie. ³¹ Kòo yíé ke dɔ: Béi nkéyú Kuyie nyètìrì.

Kè Sosefuu yú Kuyie nyètìrì kòo sǐnnóó o dɔ̀ ñnkè.

48

Sakɔbu pāmè mesàà nSosefu

¹ Kè bèe náké Sosefu ke dɔ: A cice kǎntì í naati. Kòo túóté o bí idé Manansee nè Efadaimmu. ² Kè Sakɔbuu keè o bire Sosefu kòroomè o borè kényetoo kékítè kékari o dɔ̀ ñnkè, ³ kénáké Sosefu ke dɔ: Kuyie nkpeñ̀nìmu ke m benke kumáà Duusi, Kannahã kó ketenkè ke m pã mesàà, ⁴ ke béi nke yí kù bo duó nkè m pié késũũ, kénáá nyibotí péu yààrì, kè n yaábíi tieke de kó ketenkè sáà.

⁵ Ibí a peíté ì die nhEsibiti Efadaimmu nè Manansee ke m mu nyí tũ̀kení ì tu n kpèyi nyi ke dònne Dubenni nè Simmeõõ. ⁶ Kè ñ tũ̀kení kàa pié ì tu a kpèyi. Be kó bekótíbè kó ketenkè miéke nke bè yóó pétéme be kòke. ⁷ N dɔ̀ memme, n do dɔ̀ mètè kpéi nke a yõ Daseedi. N yíténí Mesopotamii nwe kémberínè Efadata, Kannahã kó dihéi kòo kú n nòtè miéke, kè nh ò kũnné Efadata kuce nuù bè tu dè yíé mBetideemmu.

47:29 +seu nha nòtè n kpèrì: Wénté 24:2 kényà bè wèrikũnnemè mùù me ntú.

⁸ Kè Sakɔbuu yà Sosɛfu bí idé kébeke Sosɛfu ke d̀̀: Ɔmbe mbe bie? ⁹ Kè Sosɛfu d̀̀: Kuyie nni m pã ì bí nyi die nhEsibiti. Kè Sakɔbu d̀̀: Duó nkè bèe tóónní kè m bè pã mesàà.

¹⁰ Sakɔbu do kòtému mesàà mbá o nuɔ nténke í nnaati, kè Sosɛfuu duó nkòo bí tóónko Sakɔbu borè, kòo ì ɔrí, ¹¹ kénáké Sosɛfu ke d̀̀: N do í yé ke d̀̀ m bo wéte ké da yà, kè Kuyie nduó nkè n da yà nè a bí.

¹² Kè Sosɛfuu ínní o bí o cice kpèrè ìnkè, kénínkú o ìlkè, ¹³ kétúóté ibí idé kétéónko o cice borè. Kè Efadaimmu m̀bo Sosɛfu bakù youú, Sakɔbu kó kucàнку, kè Manansee m̀bo Sosɛfu bakù cànku, Sakɔbu kó kuyóú. ¹⁴ Kè Sakɔbu petinne o baà nkénóó nho nùtè youte Efadaimmu osám̀pòú, kénóó ntecànkutè Manansee okóti. ¹⁵ Kòo pã Sosɛfu Kuyie nkó mesàà nke d̀̀:

Kuyie n yembè Abarahammu nè Isaki bè do tũ nkù, kuù m bonè ke n tɔ nè yíenní.

¹⁶ Kuyie nkùù ì òerí nè meyei mmeməu, kùu d̀̀ ì mbí mesàà, nè de kpéí nkè n yètìrì ìsàké, kédònnè n yààrì Abarahammu nè n cice Isaki be kpeye.

¹⁷ Kè Sosɛfuu yà o cice nòómmè o nùtè youte Efadaimmu ìnkè bá dè í nhò narike, kòo tè nòóté ke bo nóó mManansee ìnkè. ¹⁸ Ke d̀̀: N cice a yetému, yie nweè tu Mpo, nóó nha nùtè youte o ìnkè.

¹⁹ Kòo cicee yete ke d̀̀: M bire n yému. Manansee kó kubotí múnke yó ndeumu kòo sám̀pòú né ò pèēté mediè, kénáá nyibotí péu yààrì.

²⁰ Kè Sakɔbuu bè pã Kuyie nkó mesàà nke d̀̀: Kuyie ndi d̀̀ mesàà nyIsidayeribe cuokè, kè bè níí

yí Kuyie nda dɔ̀ mɛsàà nkù d̀̀m̀m̀ Efadaimmu nè Manansee.

Μεῖνμε ὀ nímmè Efadaimmu kètũnne Manansee. ²¹ Kè Sakɔbuu náké Sosefu ke d̀: N yóó kúmu kè Kuyie nní ndí bonè, kédúó nkè di wẽte di yembè tenkè. ²² N da duóm̄mu Sisemmu n dokénè Am̄riibe ke cɔuté kèè tenkè kè kè p̄ẽté a tebí kòke.

49

Sakɔbu p̄amè mɛsàà nho bí tepítè nè idèi

¹ Μεῖνμε, kè Sakɔbuu yú o bí ke d̀: Tíinnènní kè ñ di náké tì yóó di tuɔkení diyie mari.

² Tíinnènní kékeè, mí ndi cice Sakɔbu n tú mù, mí nyIsidayeri n yóó di náké tì.

³ Dubenni, f̄̀̀̀ tu n kóo Po, m peité wè nè n dacɛnti mièke, kàa p̄enkù besɔmbe muw̄irimú kè bè da dé.

⁴ A d̀onnè fenéwuonfe nfe. A ténke né í yó ntú Mpo. Ke yé a duónèmè m pokù, ke s̄inkùnne n dóù.

⁵ Simmeã̄ nè o nantè Defi, di tú bekp̄aribè mbe ke kp̄annè muw̄irimú.

⁶ N yí kòké di kpeti mièke, n yí di w̄énnè, di kùɔ benitibè mbe nè kemieke, ke kèké yenaadakè duɔti detetirè.

⁷ Di báá pété mɛsàà, di kùɔ benitibè mbe nè kemieke,

di ténke í yó nwě́nè Isidayεεribe.
N yóó di cíemmu Isidayεεribe eì dimou miεke.

⁸ Sudaa, a tebii yó nsántí fṣ́ nwe,
a bo nnṵ nha dootitṵbè,
kàa tebii nninku a ìikè.

⁹ M birε Sudaa, a dōnnè dicìricìrì ndi,
dii kòte kupaaṵaá nke kùṵ ke duó de také.
We mbo dáátí ke di íi.

¹⁰ Dikpààtikàrì nè fekpààtìpàtifè
dè yó mbo Sudaa kó kufuku miεke nke,
ke tikpàtì yìè mmómmuṵ nyàa tuṵkenní,
ibotí yó nyíé nwèè kpèti.

¹¹ Sudaa, a bo mpiiti a sãmmarímú nè de bii
fínyĩ kó mutie.

A bo mmṵke menaà mpéu,
ke níí yà kényĩεke kéhóúnè a yààtì.

¹² A nuṵ mbo wũṣténè menaà,
nkàa nìi mpèikenè menaamiè.

¹³ Sabunṵ, a bo mbo dàmméèrì také
bàtóòbè commu dè,
kàa tenkè nkááké Sidonni.

¹⁴ Isakaa, a tú sãmmarímú nwe, wèè kpeínì,
ke né dó mēdēè.

¹⁵ Bè bo nda tounko yetuṵ diεyè
kàa yà naánnè kudaakù.

¹⁶ Danni, a yó ntú obeéntì nwe
Isidayεεribe tṵbè dōmmè,

¹⁷ kéndò nfewààfè fèè duó kuce
ke dò ndidautiri, ke dōmmù sisēĩ kpèètè,
kè si dèèbè duò.

18 Ti Yiè nKuyie nfóò yó n δεετέ.

19 Kadi, a dootitabè yóó da pimú,
kàa kónté ké bè pi ké bè bèti.

20 Aσεε, a paa mbo mpéi tidiiti sàati,
tù dò mbekpààtìbè kpeti.

21 Nefutadii, a yó ndò nteyústè nte
ke te a màà kàa náaàntì né nnaati.

22 Sosefu a dònne mutie mmu
mùù còmú menie ntaké,
kè mu baka yè ke pèéte iduotí.

23 Kàa dootitabè da cèète ke da tãũ ipie.

24 Kàa còmú tei tei, ke tɔ a tãmmù,
Kuyie mmí nSakɔbu n tũ nkù kpeññimu ke da ni
ke da kãnké ke tú a kó muwèrímú.

25 Kuyie nha cice do tũ nkù da teennè,
Kuyie mmuwèrímú mumɔu yiè nda dɔɔ mesàà,
ké da dú nfeɔafè kè menie nní mbo,
kàa pobè mpéi ke mɔke memiè,
kàa wũɔ mpéi.

26 A paa mbo pié nè yetārè ñnkòo,
kè yetārè diɛyè da dɔɔ mesàà.
De kó mesàà mmemɔu tu
fɔ nSosefu wèè baké a tebìi a kɔme mme.

27 Bensamee a tú kumuntũnkù nku,
ke kòu dikũnweññi nè kuyuoku ke cáá.

28 Isidayeri bí nyi tepítè nè idèi. Be cice bè nàké
tintì ké bè pã Kuyie nkó mesàà mbá wè ò dò nképété
mè.

Sakɔbu kúmè

29 Kè Sakɔbuu náké o bí ke d̀̀: Kè ò ku dí n kũnné n yembè f̄̀ti Makpedaa, Efunɔɔ, Itiibe botí kou paku borè, 30 kéntókénè Mammudee Kannahãã kó ketenkè. Abarahammu weè do donté de kó kupaku nè de kó kuf̄̀ti Efunɔɔ, Itiibe tenkè. 31 Bè de nkũnné Abarahammu nè o pokù Saraa, ké de nkũnné Isaki nè o pokù Debekaa, ke de nkũnné Dea. 32 De kó kupaku bè kù donténè Itiibe mbe.

33 Kè Sakɔbuu duó nho bí itié, nkédeè kéduó o d̀̀u kékú, kékò nho yembè kũũ nkè.

50

Sakɔbu kumè kè bèè ò kouté

1 De m̀̀nni kè Sosefuu ò orí kékú, 2 kéduó nkè beɔ̀d̀̀otòribè bèè p̄̀i nho t̄̀mmú, kè bèè ànné o cice Isidayeri mutie kòò báá p̄̀ãke. 3 Kè bè nhò ãã mutie ke d̀̀ yewe sipísìnàà, kè Esibiti kɔbeɛ kari o kũũ nke d̀̀ yewe sipísìyiekè.

4 Kè de kó yewee p̄̀ɛ̀tè kè Sosefuu náké okpààti t̄̀mbè ke d̀̀: N di báámmu kè di bo yie ndi náké okpààti ke d̀̀: 5 N cice yóó kú ke béimmu ke tú, kòò ku nh ò kũnné kuf̄̀ti o donté kù Kannahãã tenkè, kè n yie nke yu Kuyie nyètìrì. N d̀̀ kékɔte ke we nkũnné kèw̄̀tèní.

6 Kòo kpààti d̀̀: Kɔte kékũnné a cice, kéndònnè ò béimmè, kàa yie. 7 Kè Sosefu nkɔri ke bo kũnné o cice, kè Esibiti kó beheikènkótìbè nè okpààti t̄̀mbè diebè kè bèè ò cíe. 8 Sosefu c̄̀t̄̀tè temou nè o tebiì nè si kɔbe, nè o cice kɔbe kè bèè ítè bemou késúó nyibi m̀̀á ndi nè iwũs Kosenni. 9 Kè dit̄̀nni ndeu mèdiè nkè sinaas̄̀í nè bes̄̀andèèbè kè d̄̀ mbo.

10 Kè bèè sénté kukó nSudit̄̀ɛ̀ k̄̀tuɔke Ataadi kó kuwenniku, kékú nyekúdabuò, kè Sosefu ndɔri

ikúkuó o cice ke dò yewe yèyiekè. ¹¹ Kannahã kàbe bèè bo deborè kè bèè yà ikúkuó bè dòò ì Ataaadi kó kuyié ke dò: Ntenè Esibiti kàbe kó ikúkuó dieyi.

Deè te kè bè yu deborè ke tú Abedi-Misidaimmu. Kukó nSuditèé kó diyáà do ndi.

¹² Memme Sakabu bí dòmè ò do ì nàké tì, ¹³ kòò tò kékònnè Kannahã, kòò kũnné Makpedaa kupaku, kufɔti Abarahammu do donté kù nè Efunəo Itiibe botí kou, Mammudee také.

¹⁴ Kè Sosefuu kũnné o cice kédeè. O tebií nè bèè ò cíe nkè bèè wète Esibiti.

Kufɔwáá mpímmè Sosefu kó bekótíbè

¹⁵ Sakabu ku memme, kè Sosefu tebií yà be cice kumè ke dò: Kè dè yèmmè Sosefu bo ti fóké meyei nti ò dòò mè. ¹⁶ Kè bèè duó nkè bèè náké Sosefu ke dò: A cice yóó kú kébéimmu ke dò: ¹⁷ Tí da náké kàa ti cǐé mmeyei nti da dòò mè. A ti cǐé nti yei, ti tú Kuyie nha cice do tũ nkù kó betɔmbè mbe.

Kè Sosefuu keè de kó tináaanti kékuó. ¹⁸ Kòo kó bekótíbèè kətoo bemómmbembe ke nínkú o ìkè ke dò: Ti tú a kó tidaati nti. ¹⁹ Kè Sosefu dò: Di bá nyǐkù, mǐ í tú Kuyie. ²⁰ Di do dó ké n daò meyei mme kè Kuyie mme mmè pènte mesàà, ke bo deeté kubotí péu, kéndònnè di wúómmè yíe. ²¹ Bá nyǐkùnè n yó ndi təmu díndi nè di bí.

Memme, ò bè bàntèmmè, kénáríkunnè be yèmmè.

Sosefu kumè

²² Sosefu nè o kàbe kè bè mbo Esibiti, kè Sosefu dò yebie ntekòutè nè tepítè (110), ²³ kèyà o bire Efadaimmu yaàbí kèyò o bire Manansee bire Makii bí.

²⁴ Kè Sosefuu náké o kàbe ke dò: N yóó kúmu. Kuyie nyó nyému di kpéí, ke dí wètenè kù do yè nkù

yóó duó ndìì èì Abarahammu nè Isaki nè Sakabu.
²⁵ Kè de yiè tùðke, kè Kuyie ndi dènnε, kè di yetì dí
 ntɔ n kũð. Kε bèε yie nkéyú Kuyie nyètìrì.

²⁶ Sosefu yóó kú kε mǎkε yεbie ntekòtè nè tεpítè
 (110) nte kékú kè bèε ò ãnné mutie mùù bo nte kòò
 báá pǎãkε, kòò ãnné ditɔ Esibiti tenkè miεkε.

Bibiri Kuyie Nnààntì Pátírì
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 1 Jun 2022

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16